ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

№ 157 (4657) СУБОТА, 22 СЕРПНЯ 2009 РОКУ WWW.GOLOS.COM.UA

З Днем незалежності!

Вітання Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА з нагоди Дня незалежності України

Шановні громадяни України, дорогі співвітчизники!

Сердечно вітаю вас з національним святом — Днем незалежності України.

Ухвалення Верховною Радою України Акта про державний суверенітет стало втіленням одвічних устремлінь нашого народу до вільного життя у власній державі, до свободи й соборності, до можливості самостійно вирішувати й вершити свою долю.

Відродження держави, здійснене завдяки жертовному подвижництву багатьох поколінь українського народу, стало подією епохального значення, поворотним пунктом вітчизняної історії, ознаменуванням якісно нових умов і можливостей буття та цивілізаційного розвитку.

Вісімнадцята річниця незалежності — добра нагода згадати всіх, хто поклав своє життя на вівтар боротьби за державну самостійність, осягнути зроблене, оцінити свої досягнення і набутки, осмислити новітні виклики часу, тісніше згуртуватися навколо українських інтересів, визначальних державотворчих завдань і цілей, загальнонаціональних пріоритетів.

Розбудова суверенного, правового, демократичного суспільства нерозривно пов'язана з практичним засвоєнням значущості цієї великої творчої справи, загальним дієвим виявом громадянськості й патріотизму, утвердженням своєї особливої національної сутності та свого цивілізаційного покликання.

СТОР. 2

Патріотами не народжуються, їх виховують

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Маленька Богуславка вперше відзначатиме День незалежності. І хоча цьогоріч у неї все вперше, адже дівчатку немає і п'яти місяців, подібними заходами її не здивуєш. Не кажучи вже про семирічного Миколайчика. Їхні батьки, Наталя Турецька і Олег Сиротюк (обоє депутати Тернопільської обласної ради), намагаються не пропустити жодного національного свята, а дітвору охоче беруть із собою.

— Це не тому, що я і мій чоловік депутати, — переконує берегиня сімейства. — Ми справді цим живемо, власне, й у політику потрапили через ці святі переконання.

Мати Наталя розповіла, що кожен член її родини є справжнім патріотом. Навіть маленька Богуславця вже звикла до святкової вишиванки, яку для неї власними руками змайструвала найрідніша людина. А малий Миколайко є наймолодшим у Тернопільській станиці пластуном. Він, як і сестричка, змалечку бував на національних святах. Мама каже, що раніше навіть спокійніше вистоював годинні заходи. Одного разу три години поспіль тримав прапора. Дітвору такі свята не втомлюють, запевняє пані Наталя, натомість прищеплюють їм любов до Батьківщини, збагачують знаннями, виховують патріотизм. Головне, радить жінка, у цьому сенсі дітей «не шкодувати» — не жаліти, що вони надто маленькі, вони здатні на більше, ніж зазвичай думають батьки.

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

На порядку денному два питання

Ранкове засідання 21 серпня

Відкривши засідання позачергової сесії, Голова Верховної Ради Володимир Литвин поінформував, що на порядку денному народних обранців два питання. Першим вони мали б розглянути проект змін до закону про бюджет, які стосуються фінансування Євро-2012 з пропозиціями Президента. Також парламентарії мали визначитися з приводу подолання вето до змін у законодавстві, яке регламентує вибори глави держави.

Однак під час ранкової погоджувальної ради, поінформував Володимир Литвин, парламентарії не змогли дійти згоди з приводу першого законопроекту. «Постало питання про те, що вже сьогодні (вчора. — **Авт.**) діяла постанова Кабміну, яка значною мірою не узгоджується із законом, що ми маємо розглянути і прийняти щодо нього остаточне рішення», — наголосив глава парламенту.

СТОР. 12

ПОДІЇ

А 18 років тому...

19 серпня 1991 року в Севстополі було спекотно. У той час кондиціонерів у квартирах було менше, ніж навіть іномарок на вулицях міста. Тому ми із другом і колегою по журналістській роботі «рятувалися» холодним пивом у його квартирі. Від цього приємного заняття нас відволік телефон: міжміський. З'ясувалося, про наше існування згадав давній знайомий — офіцер, що служив у розвідці тоді ще Червонопрапорного Чорноморського флоту СРСР і за «успіхи в бойовій і політичній» одержав півроку тому підвищення по службі в Москву.

На запитання: «А що ви робите?» ми чесно відповіли: «Пиво п'ємо!». «Як?! У вас там танки на вулицях, дачу Горбачова оточив полк КДБ, у Москві ГКЧП, а ви пиво п'єте?! Ви хоч телевізор включіть...».

По телевізору транслювали «Лебедине озеро». Те, що ні в Севастополі, ні в Криму ніякого полку КДБ просто не існувало в природі, наш московський співрозмовник знав і без нас. Але чуткам повірив. Його впевненість у тому, що «все погано й Горбачова незабаром заарештують», нам вдалося трохи похитнути запевненнями, що танків на вулицях Севастополя ми не спостерігаємо, у місті все спокійно, а також нагадуванням про те, що «полк КДБ» — з розряду вигадок столичних журналістів.

СТОР. 13

Скарб Леоніда Могучова

Дню Незалежності України присвячена виставка «Духовні скарби України», яку відкрито у військово-історичному відділі Чернігівського історичного музею імені В. В. Тарновського.

Вона знайомить із 42 роботами відомого українського художника Леоніда Могучова. Протягом свого життя він побував у сотнях сіл Придесення, у багатьох населених пунктах Росії, Білорусі і зафіксував на папері, полотні майже 3000 старовинних пам'яток церковної архітектури. Саме завдяки йому тепер знаємо, який вигляд мали навмисне знищені у часи «розвиненого соціалізму», **передає наш кореспондент Сергій ПАВЛЕНКО.**

Портфелі для сиріт зібрала міська влада

59 сиріт, а також дітей, позбавлених батьківського піклування, та із соціально незахищених родин Івано-Франківська підуть до школи з подарованими міською владою портфелями. Вони наповнені усім необхідним начинням. Під час акції «Перший портфелик» діти отримали також солодощі та соки і безкоштовно переглянули мультфільми в кінотеатрі «Люм'єр», **інформує наш кореспондент Дарина НАЗАРЧУК.**

КУПУЙ УКРАЇНСЬКЕ!

«Дніпрошина» на дорогах світу

На здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки в 2009 році.

Ознайомившся із списком робіт, допущених Комітетом з державних премій України в галузі науки і техніки (КДПУГНТ) до конкурсу, і звернув увагу на працю під номером 19. Тема («Розробка та впровадження наукоємної технології виробництва ресурсоощадливих шин») і знайомі імена авторів заінтригували.

СТОР. 22

КОРОТКО

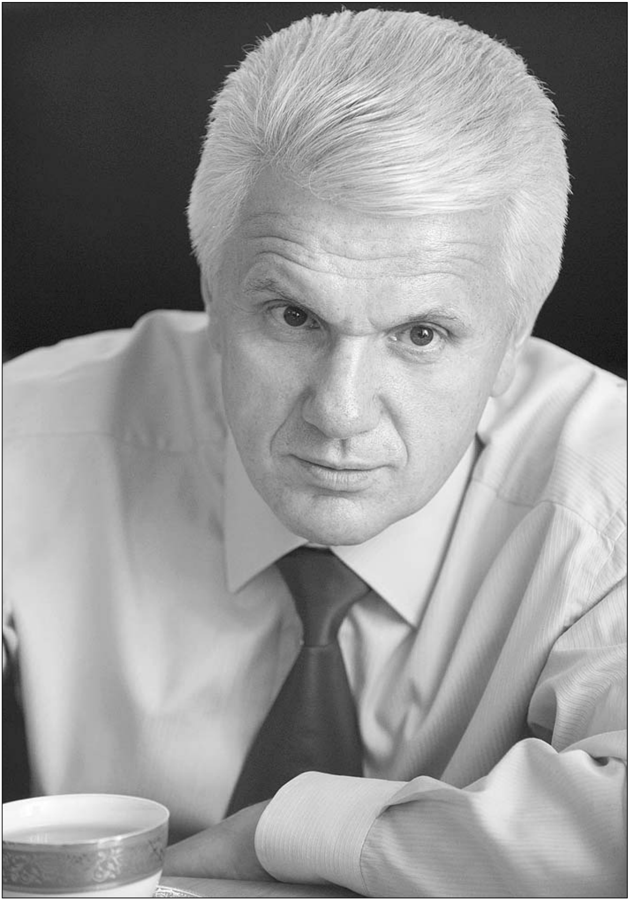
❒ У Чернігівській області завершено процес формування регіонального ресурсу продовольчого зерна, необхідного для забезпечення населення хлібобулочними виробами до наступного врожаю, в кількості майже 66 тисяч тонн.

❒ У селі Красенівка Чорнобаївського району Черкаської області відбудеться всеукраїнське свято богатирської сили на призи шестиразового чемпіона світу з греко-римської боротьби Івана Піддубного.

ГОЛОС УКРАЇНИ № 157 (4657)
СУБОТА, 22 СЕРПНЯ 2009

Україна є і буде державою

Напередодні Дня незалежності Голова Верховної Ради Володимир ЛИТВИН відповідає на запитання «Голосу України».

Вітання Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА з нагоди Дня незалежності України

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Зміни, які відбулися в Україні за роки незалежності, вражають глибиною, характером і масштабами перетворень. Непрості трансформаційні процеси, що докорінним чином зачепили суспільно-політичну, економічну, ментальну сфери, не могли утверджуватися без помилок і потрясінь. Напружений пошук оптимальних рішень на деяких напрямах розвитку держави триває й досі. Саме тому сьогодні особлива відповідальність лягає на нинішнє покоління українських політиків, які просто зобов'язані забезпечити суспільний мир і злагоду, спокій і стабільність, консолідацію зусиль і загальне порозуміння задля поступального розвитку нашої Батьківщини, задля благополуччя народу.

Сьогодні українське суспільство, можливо, як ніколи потребує єдності й творчої конструктивної роботи, щоб в умовах світової системної кризи вберегтися від фатальних помилок, піднести життєздатність держави, забезпечити співвітчизникам умови праці й повноцінного життя, гідні великої європейської країни. Успішно скласти ці тести на державну зрілість можна, лише подолавши найдіступніше й найнебезпечніше нинішнє випробування — внутрішнє роз'єднання та політичне протистояння. Ціна цьому іспиту — державне буття України.

Переконаний: мудрість, політична воля, консолідовані, сукупні зусилля всіх людей, відповідальність «перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішнім і прийдешніми поколіннями» згуртують націю задля успішного подолання загрозливого історичного виклику.

Цього вимагають від нас час, історична пам'ять, національна гідність. Будемо пам'ятати, що економічна могутність, соціальна справедливість, духовний розквіт, мир і достаток, повноцінна суб'єктність країни у світовому співтоваристві залежать від кожного з нас, від нашої відповідальності за майбутнє своє і своєї держави.

Нехай День народження нашої держави стане святом великої наснаги й творчої спонуки в діяльності на благо українського народу, в ім'я суверенної України!

Ред.: — 18 років незалежності. Володимире Михайловичу, якби ви давали оцінку, що б ви віднесли до найбільших здобутків і до найбільшої поразки?

Литвин: — Ми часто говоримо про наші проблеми і не помічаємо позитив. Ми взагалі кілька десятків років живемо виключно в негативі. Коли розпочалася гласність, стали говорити лише про складні моменти нашого буття і зараз продовжуємо за інерцією цю ж лінію. А позитив є. Він полягає в тому, що Україна як держава відбулася. Попри всі прогнози, попри всі навіювання, попри всі просторікування, що Україна і український народ неспроможні бути державою і державотворчою нацією.

Але треба визнати, що держава сьогодні існує ще й тому, що існує міжнародне право, яке не дозволяє країнам відкрито визначати сфери впливу і домагатися реалізації цього впливу за допомогою будь-яких засобів. У сукупності це дозволило нам вибудувати каркас держави. Для мене є однозначним, що Україна як держава буде! Ми повинні дати відповідь на ключове питання: якою вона буде — це буде формальний суверенітет, це буде спрощений суверенітет чи це буде суверенітет сучасного виміру. Адже нам треба говорити не тільки про незалежність, а й про взаємозалежність світу, а відповідно держав, на основі міжнародного права та сучасних економічних принципів.

Звісно, я хотів би бачити Україну в групі нормальних країн. Поясню свою думку. Справа в тім, що сьогодні вчені, зокрема німецькі, поділяють країни на три групи. Перша — це великі держави, тобто глобальні гравці; друга — держави нормальні, насамперед сюди відносять країни старої Європи; третя — держави, що не відбулися з тих чи інших напрямків. До цієї останньої групи вчені відносять шістдесят країн. На превеликий жаль, до цього списку потрапила і Україна. Звісно, в нас були підстави потрапити до середніх країн, оскільки був потенціал, можливості, власне, саме географічне розташування України. До причин, чому це не було зреалізовано, я віднів би одну, про яку нам варто дедалі частіше говорити: сучасному політикуму незалежність дісталася дуже просто. У нас не відбулося осмислення цінності незалежності, суверенітету, соборності. Просто люди з одних крісел пересіли в інші. Або залишилися в тих же кріслах, тільки інакше почали називатися. Раніше був перший секретар ЦК КПРС, тепер Президент. Була Рада Міністрів — отримали Кабінет Міністрів. Була Верховна Рада, нині — парламент. Але повноцінного розуміння значущості і відповідальності за державу в нас було обмаль. І це, мені видається, одна з важливих причин того, що ми перебуваємо у формальному статусі.

Ред.: — Отже, проблема у ментальності. Можливо, люди, які лише поміняли крісла, не готові до того, що вони вже керівники держави. Можливо, спрацьовував комплекс меншовартості. Хтось орієнтується на Схід, хтось — на Захід. Зараз шукають собі чи покровителів, чи господарів, чи ще когось...

Литвин: — Так, бо ми не осмислили ролі, місця і значення України. Ми не осмислили як народ свого призначення. Скажу більше: ми не знаємо України. Влада, політики і люди не знають України, не знають своїх можливостей і потенціалу. Я дійшов такого висновку на основі спостережень, спілкувань, бо немає практично куточків в Україні, де б я не побував. Ми — колосальна країна, у нас величезний потенціал, величезні багатства. Ми не усвідомили цього, ми привчені вдовольнятися малим. У нас діє такий принцип, починаючи з влади: день минув — і слава Богу. Багато хто з людей, яких мучить сумління, самі собі шукають роботу і діють у той спосіб, який вони можуть уявити. А загального об'ємного бачення у нас, на превеликий жаль, немає. І звідси оця гризня, з'ясування стосунків. Дріб'язковість видаємо за велику роботу. У нас немає розмаху думки, якщо хочете — злету фантазії. Бо я переконаний: як людина собі намислить, накреслить плани, таку і отримає можливість їх досягти. Так само й на державному рівні. Бо держава — це сукупність людей, об'єднаних великою метою.

А в нас люди навіть бояться своєї ініціативи, власної сміливості. Краще — звичним колом, наїждженою колією. Зверніть увагу: особистості, які мали свою думку, мислили стратегічно, завжди абсорбовувалися з України в Москву. І там або отримували розвиток, або їх розчиняли у відповідному середовищі. У нас добре діяли на рівні виконання рішень, а не на рівні прийняття рішень і відповідальності за них. Тому в декого таке відчуття, що хтось повинен узяти батіг у руки і поганяти. Тоді працюватимемо, як на плантації.

Ред.: — Може, оцінка німецьких учених — це свідчення того, що Україна програла насамперед інформаційну війну з Росією. Більшість західних експертів черпають повідомлення про Україну з російських джерел. Натомість не відбувається пропаганди України на Заході, як потужної держави, що йде своїм шляхом в цивілізований світ.

Литвин: — У вашому питанні фокусується наша ментальність, те, що ми весь час зациклюємося на Росії: що Росія про нас скаже, як вона нас оцінить. Якщо ми скеровуватимемо наші зусилля на те, щоб підтримувати інформаційний ресурс, думаю, від цього ще більше програємо. Якщо у нас не буде спільної точки зору щодо ключових питань внутрішньої і зовнішньої політики країни, завжди будемо виглядати невиразно і вразливими. Ми сьогодні зосередили зусилля на тому, що оцінюємо звернення Президента Російської Федерації. Але, мабуть, маємо аналізувати, чому такі оцінки України і державного керівництва стали можливими.

Україна заходить у дедалі більшу політичну ізоляцію, і тут причина не в Росії. Сьогодні, аналізуючи події в Україні, оті політики, які обґрунтовують неспроможність нас бути державоутворюючою нацією, кажуть, що отримали для таких висновків підтвердження. Сьогодні Україна ослаблена. І це особливо виразно проглядається з початком активної фази президентської кампанії. Деякі посадовці і кандидати діють не на об'єднання і піднесення країни, а на розрив її. Шматують електорат, який би дозволив отримати контрольний пакет голосів. І з нами чинять так, як ми того заслуговуємо. І які для цього даємо підстави.

Власне, звернення Медведєва призвело до чого? Одні рішуче відкидають позиції, які викладені в ньому, інші — беззастережно говорять, що це правильно і це давно назрілий момент. А немає головного: те, що нам потрібне осмислення того, як далі будемо вибудовувати україно-російські стосунки. Бо від якості цих стосунків залежить розвиток подій в Україні і не меншою мірою те, якою буде Росія.

І, до речі, німецькі вчені, які до 60 країн, що тою чи іншою мірою не відбулися, записали Україну, на 58 місце поставили Ізраїль. Постає питання: чому? Аналітики роблять висновок, що Ізраїль не може повністю контролювати свою територію, а це один з показників. Якщо держава повністю не може контролювати свою територію, вона не може вважатися повноцінною. У світі до майже 50 держав пред'являють територіальні претензії тими чи іншими сусідами. Україна також у цьому числі. Ми ж чомусь усі зациклилися на взаєминах України і Росії, але є сьогоднішні рішення польського Сейму, територіальні претензії до України Румунії... Не вирішено остаточно проблему кордонів із Білорусією. І це на 18-му році незалежності.

Я думаю, що варто достойно оцінити значення великого договору між Україною і Росією 1997 року. А уявіть, якби не було цього документу. Можна скільки завгодно критикувати попередніх провідників країни, але сьогодні все більше виявляється значення цього документу. Можна скільки завгодно критикувати Україну за те, що вона відмовилася від ядерного статусу, але в глибині душі ми розуміємо, що нас ніхто не визнав би державою.

Водночас нам треба зробити все, щоб Будапештський меморандум із політичного документу перейшов у стадію політико-правового документу і був ратифікований відповідно до процедур у кожній ядерній країні. І тоді це давало б Україні вагомі підстави говорити про її безпеку. А не кричати: НАТО — не НАТО. Ось і поділили країну на прихильників північноатлантичного альянсу (їх меншість) і противників (їх більшість). Але ніхто не говорить про те, що потрібно Україні для того, щоб була гарантована її безпека. Ми переходимо весь час на пропагандистські кампанії і забуваємо про сутність питання, сутність проблеми. Бо пострадянським республікам треба одночасно будувати основи держави, творити нову систему життя, насамперед економічну. Якщо хочете — творити націю. Зрозуміло, що тут є об'єктивні обставини, але на них сильно впливають суб'єктивні чинники.

Ред.: — Ви сказали, що одна з наших проблем, особливо в останні п'ять років, це постійна сварка тих, кого вважають провідниками держави. Як подолати ці протиріччя між тими, хто претендує на роль лідера суспільства?

Литвин: — Завершити творення нової економічної системи якомога швидше. Маю на увазі — перейти на економічні відносини, на яких будують своє життя європейські країни, які називаються нормальними країнами. Бо всі прекрасно розуміють, що вся боротьба, яка в нас точиться, це боротьба не за те, як краще будувати країну, а за доступ до її потенціалу. Ще одна особливість, про яку не слід забувати: Україна розвивалася на базі попередньої системи і вже вичерпала цей ресурс. Радянський Союз закінчився. Як тільки закінчиться процес первісного нагромадження капіталу, інтерес до участі в управлінні державою різко впаде.

Маю сказати з власного досвіду: скільки завгодно можна займатися політичною риторикою — на тебе будуть дивитися уважно і поблажливо прислухатися. Але як тільки ти почнеш говорити про економіку — про справедливість і несправедливість процесів у цій сфері, ти одразу станеш ворогом. Я це дуже добре відчуваю. Йде боротьба за право якомога швидше доступитися до влади, поки залишилися ласі шматки державної власності. Інтереси рухають людьми — це одвічний закон. Для нас величезна проблема оце непомірне розшарування, коли 50 сімей володіють усім, а на другому полюсі — навіть не біднотА, а бідОта. Зверніть увагу, останнім часом ніхто не говорить про таку ключову проблему України, як бідність. Поговорили і забули.

Днями опубліковано дослідження в Росії щодо економічної ситуації у зв'язку з кризою. Висновок очевидний: вона погіршилася значною мірою через те, що олігархи, відчуваючи цю кризу, активно виводили свої капітали за кордон. Вони розуміли, що держава нікуди не дінеться, вона зробить необхідні вливання, щоб не допустити масових звільнень людей. А оскільки в нас ментальність дуже близька, в економічному господарюванні ми тотожні, то, я думаю, у нас відбувається те саме. Як це не дивно звучить, в умовах кризи українська держава підтримує не пересічних громадян (як це, до речі, роблять у нормальних країнах), а найбагатших людей. Щоб вони залишки скинули на загал.

Ми розуміємо, що сьогодні світ переживає кризу. Це криза світового порядку. Вона потягла за собою фінансову і економічну кризу. Відтак з'ясувалося: розвиток і організація життя на соціалістичних, ліберально-консервативних засадах себе не виправдали. Сьогодні світ стоїть перед необхідністю вироблення нових підходів до організації життя, нових основ функціонування міжнародного права. А тому треба зробити все, щоб відбувся цивілізований розвиток економіки та бізнесу. Через відповідні стимули, через відповідні закони, зокрема податковий. Тоді політична конкуренція буде значно зменшена.

> ***Оглухли, не чують;***
> ***Кайданами міняються,***
> ***Правдою торгують.***
> ***І господа зневажають, —***
> ***Людей запрягають***
> ***В тяжкі ярма.***
>
> **Тарас Шевченко. «І мертвим, і живим, і ненародженним землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє».**

Другий аспект. Введення політичного процесу в нормальне річище. Це становлення прозорої системи формування корпусу політики України. Оця феодальна виборча система фактично загатила процес зміни тих, кого ми маємо називати політичною елітою. В цьому плані розвиток України законсервований. Усі прекрасно розуміють, що приймаються якісь рішення, які ніколи не є довершеними. Скажімо, якщо ми вже прийняли пропорційну виборчу систему, то вона автоматично має доповнюватися імперативним мандатом, щоб справді партія несла остаточну відповідальність за людину. А якщо приходять у Верховну Раду України за списками партій, клянуться цій партії у відданості (яка вона не є, ця партія, але сам підхід), потім розвертаються на 180 градусів. Виникає запитання: хто несе відповідальність за це?

Приклад — Київська міська рада. Прийшли люди. Кожному не заглянеш у душу. А після того вони діють на свій лад і розум, підігруючи тим, кому підігрувати не можна. Але відповідальність падає на лідера партії. Що можна зробити? Виключити їх із фракції. А вони тільки плещуть у долоні, бо всі формальні зв'язки розірвали. Вони кажуть: я ж тут не винен, я дію так, як від мене вимагає моя совість. Водночас, вважаю, ми не вийдемо з невизначеності, допоки не повернемося до того, щоб люди обирали особистостей. Йдеться, як ви розумієте, про мажоритарну виборчу систему.

А щодо Верховної Ради України, то, як компроміс, треба приймати рішення проводити вибори за відкритими партійними списками. Тоді у нас не буде протистоянь, не буде бло-

Держава — це сукупність людей, об'єднаних великою метою

З ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

кувань, не буде такої ситуації, яка на жодну голову не лізе, коли народ начебто обирає своїх представників і ненавидить їх.

Ось останні дослідження: 60 відсотків людей негативно оцінюють діяльність Верховної Ради України. За великим рахунком це означає, що люди негативно оцінюють самі себе. Але у них для цього є підстави, бо вони не реалізовують своє конституційне право управління державою через своїх представників. Бо тут з'явилася ще одна ланка між народом і його представниками — політичні партії. Точніше, не політичні партії, а політичні вожді. Вони на себе перебрали, по суті справи, функції народу. Скільки б ми не говорили про компроміс, про домовленості, та доки в нас органи влади не будуть віддзеркалювати інтереси людей, нічого не буде.

Ред.: — Ви кілька разів на різних рівнях говорили про те, що Україна може втратити незалежність. Які підстави у вас були для таких заяв?

Литвин: — Кажучи ці слова, я мав на увазі, що нам потрібен не формальний суверенітет, нам потрібні не атрибути держави, нам потрібен не зовнішній бік державності. Нам потрібна держава по суті, яка б відповідала цьому визначенню, за внутрішнім облаштуванням, з економічною, політичною системами на підставі того, що люди розуміють і підтримують свою державу. Бо інакше ми формально державою будемо, але по суті можемо її втратити. В цьому є велика загроза.

Ред.: — Ви не мали на увазі втрату незалежності в тому розумінні, що якась держава може приєднати Україну до себе як територію...

Литвин: — Україна є і буде державою. Навіть якщо раптом українська влада (хоча це вже буде не українська влада) виявить бажання комусь здатися, цього не вдасться зробити. Нам можуть дати милиці у вигляді якоїсь підтримки. Тому що ніхто сьогодні не погодиться на те, щоб порушити ту розстановку, яка склалася у світі.

Але... Про це актуально говорити сьогодні, напередодні 70-річчя пакту Молотова—Ріббентропа. Правда, при цьому треба говорити про мюнхенську змову та про інші дії. Здавалося, світ відійшов від тієї практики, коли міжнародні питання вирішувалися за рахунок інших. Та я думаю, ми можемо прогнозувати, що за нинішніх умов не виключено повернення до практики, що глобальні гравці домовлятимуться між собою про поділ сфер впливу. Оскільки ми пройшли етапи, коли домінувало право сильного, пережили етап, коли процеси в житті визначали дві наддержави, ми вже, по суті, пережили і епоху, коли в нас був один центр впливу. Сьогодні у світі з'явилося багато центрів впливу. Одні захопливо говорять, що це дуже добре. Поки що несміливо звучить голос тих, хто каже — треба осмислити, а що це дає. Бо наявність ряду центрів впливу призведе до того, що вони змушені будуть між собою домовлятися. Будуть домовлятися для того, щоб забезпечити собі систему стримування і противаг, домовлятимуться за рахунок когось. Отримувати собі сфери впливу негласно, без секретних протоколів. Тут важливо, щоб Україна не загубилася.

Я переконаний: Україна втратила чудову можливість відігравати роль регіонального лідера. Вона не може бути глобальним гравцем за нинішніх умов. А регіональним лідером вона могла бути. В тому числі на пострадянському просторі. Тільки треба було зайняти визначену позицію. Бо складається така ситуація. Україна є одним із засновників СНД, але по суті не є членом СНД. Адже формально не підписала відповідні документи. І сьогодні на тлі того, що Грузія заявила про свій вихід з СНД, висловлюється пропозиція, щоб і Україна так зробила. Однак виникає запитання: а що це означатиме? Денонсацію Біловезьких угод? А які наслідки в міжнародному праві будуть у цьому зв'язку та інші наслідки?

Треба завжди боятися простих рішень у надзвичайно складних питаннях. Україна могла і зобов'язана була виграти за умови, коли б підтримувала пострадянський ринок. Це був би величезний самодостатній ринок. Ми б тоді мали можливість менш болісно трансформувати свою економіку. Адже це був єдиний народногосподарський комплекс. Але у наших провідників дивна психологія. Коли вони при владі — вступають в ЄС і в НАТО, а як тільки владу втрачають — згадують про Росію і пострадянський простір. А це психологічно пов'язано з нашою ментальністю: сподобатися сильнішим і махнути на своїх. Мовляв, нікуди вони не дінуться, потерплять. А у своїх образи накопичилися дуже великі.

Адже найбільша ворожнеча завжди виникає між близькими людьми. Так і між близькими державами. Наше бажання — забути свою радянськість і довести свою європейськість — прикрити нічим. Замість того, щоб поступово вагомо рухатись у цьому плані й послідовно перебудовувати ту систему, яка була, для того, щоб Україна не випадала з XXI століття. На превеликий жаль, ми випали з сімнадцятого століття — не змогли там утриматися, на початку двадцятого. Ми допадаємо. А наше завдання — монтувати себе, а не підлаштуватися.

Треба знайти своє місце. А у нас інше — заявляти про своє місце. Ми звично говорили про космос, землі, ВПК і водночас розтринькували все це, коли потрібно було розвивати ці ключові базові галузі. Я взагалі вважаю, що поки ми не перейдемо на пріоритетне планування нашого життя, якщо у нас не буде нормальної серйозної розмови в українському суспільстві, ми ніколи не зможемо забезпечити український прорив, про який багато говорять під час виборчих кампаній.

Чому я хочу бути почутим щодо того, що ми маємо всі разом сказати об'єктивну правду? Правду ми не любимо, бо чудово розуміємо: якщо політики навіть на побутовому рівні говоритимуть один одному правду, буде суцільна війна. Але ми на загальносуспільному рівні маємо про це сказати. А потім колективно визначитися, як за нинішніх умов далі жити. Разом з тим треба тоді визнати свої прорахунки, свою неспроможність українським політикам і українській владі. Я вважаю, що при цьому були б менші втрати для країни, ніж просто замовчування і намагання бажане видати за дійсне.

Треба визначити основу, яка буде тривкою і забезпечить життєдіяльність кожній людині і сім'ї, а далі потрібно разом зрозуміти і підтримати одне одного. І якби люди зрозуміли і бачили, що влада діє в такий спосіб, я переконаний, що вони погодилися б пережити певні економічні негаразди. Проте народ бачить, що йде війна, немає розмови, немає результату, немає роботи, а є суцільний біль.

Терпіти далі люди не хочуть. Вони перебувають на тому етапі, що на зустрічах кажуть: ми благаємо, допоможіть, зробіть, підвищіть трохи пенсію, дайте можливість жити. Але якщо ці прохання не буде почуто, наступним етапом буде агресія. Цього допустити не можна. На жаль, мої заклики і пропозиції розглядаються як певна слабкість: влада і політика не хочуть відверто і публічно говорити, бо не можуть говорити між собою. Через екрани — будь ласка. На підставі щоденних заяв — без проблем. А сісти, дивлячись у вічі, — не хочуть.

Я пропонував зібратися у Верховній Раді. Якщо ми довіряємо одне одному, треба дати доручення Національній академії наук України (на щастя, що зберігся потенціал), щоб зробили доповідь — правдиву, що ми маємо, що залишилося, на чому ми стоїмо і що нас очікує за такого розвитку подій. Також не хочуть. Розумію: план один — перемогти на виборах, провести належним чином виборчу компанію. А ми сьогодні повинні думати не про виборчу компанію, а усвідомити, що нас чекає за такого розвитку подій. Нас після виборів чекають руїни. Оскільки ми живемо в борг. Бо статистика з реальним життям ніяк не співвідноситься і помірно не розкладається на кожного пересічного громадянина.

Ред.: — Вибори, про які ви згадували, ведуть до того, що процвітає політичне кілерство, ведеться вогонь, деякими нашими колегами, по фігурах, здатних збалансувати нинішні політичні моменти, врівноважити співвідношення суспільства і влади. Як розірвати це замкнуте коло?

Литвин: — Розірвати неможливо. Це в нас закорінена практика, коли борються не з ідеями, а з носіями ідей. Ви зверніть увагу на нашу історію. У XX столітті це була боротьба проти людей. Причому жорстка. І навички, принципи, підходи залишилися. І знову-таки, щоб пройти або рішуче здолати цей етап, треба зруйнувати систему світогляду тих, хто визначає наше життя. Поки що абсолютна більшість діючих українських політиків спритно оволоділи сучасною фразеологією. По своїй суті вони тоталітарні. Вони не вміють слухати, не хочуть слухати. Вони діють за принципом «роби, як я сказав», а не «роби, як треба». Це — трагедія для країни. Українським політикам не можна вірити на слово.

Чому нас не сприймають на Заході? Там, коли кажуть, це — переконання і, зрозуміло, що за словами будуть практичні дії. Ми ж хоч, до якої країн поїдемо, одразу говоримо, що ми з цією країною маємо стратегічне партнерство. Далі нічого не робимо, щоб підтвердити практичними справами наші оцінки. А відтак від України величезне розчарування. Я не помилився — від України. Бо, на превеликий жаль, це розчарування в українських провідниках і в українських політиках переносять на Україну.

А підтвердженням цього є той факт, як ставляться до наших людей за межами країни. Принизливо, їх апріорі підозрюють, що це нелегальні мігранти, які будуть ускладнювати життя людей тієї чи іншої країни. Незабаром почне діяти угода про реадмісію (з наступного року). Та як би Україну не перетворили на відстійник. Хоча очікуваних преференцій від європейського співтовариства Україна не отримала.

Багато говорили про спрощений візовий режим (ми бачимо, чим він обернувся). Я не кажу про безвізовий режим — тут ми продемонстрували величезну благодійність. Тепер наше Міністерство закордонних справ узагалі немає фінансування. Коли від дипломата вимагають виконання завдання, доведення такої-то лінії, то він має для цього провести відповідну зустріч, поспілкуватися. А йому кажуть: спілкуйся на принципах «кава-брейк». Водночас знають, що жодна політика не замінить людських стосунків. А коли немає чим заправити автомобіль у посольстві, бо немає коштів. Коли приїжджає делегація, їй кажуть: привезіть із собою гроші, щоб ми мали за що заправити автомобіль.

Я не кажу вже про українську армію. Всі на словах захищають українську армію. Але те, що вона на межі розвалу, то про це вже майже офіційно заявляє нинішнє керівництво оборонного відомства. Але політичне протистояння не дає змоги прийняти адекватне рішення. Попри те, що Рада національної безпеки і оборони не раз обговорювала цю проблему, висловлювала рекомендації. Але це не виконується. Інститути держави абсолютно не діють. Досі ми не можемо визначитися з міністром закордонних справ, з міністром оборони. Мої неодноразові заклики, вимоги (хоча ви чудово розумієте, що вимагати — це значить на себе біду накликати) — залишаються не почутими, викликають певну негативну реакцію. Але, схоже, всіх це влаштовує.

> *Отак воно і йдеться до руїни.*
> *Отак ми й загрузаємо в убозтво.*
> *Є боротьба за долю України.*
> *Все інше — мискоборство.*
> **Ліна Костенко. «Берестечко»**

Усі добре розуміють: щоб сформувати колектив, потрібні роки, десятиріччя. А зруйнувати його можна, по суті, миттєво. Наприклад, сформувати дипломатичний корпус — це робота, якщо хочете, поштучна. Бо це має бути каста у кращому розумінні цього слова. Професійно підготовлених, патріотичних людей. Те саме стосується армії. Ми ж не можемо брати, як брали під час останньої війни, кількістю людей. Бо не можемо продовжувати і далі «смітити» людьми, як це робимо. Термін, може, грубий, але він правильний. Здобутки не в тому, «що парад проведемо — потішимо». А 44 тисячі військовослужбовців як були, так і залишаться без квартир.

Ред.: — Володимире Михайловичу, одна з жертв політичного протистояння — це Конституція. Як ви вважаєте, чи потрібно узагалі вносити зміни і що треба зробити, щоб Конституція всетаки стала Основним Законом, який всі поважають і виконують?

Литвин: — Рецепт простий, але за наших умов надзвичайно складний — її треба виконувати. Бо я переконаний: якщо нам запровадити в країні американську конституцію або російську — її виконувати також не будуть. І нарікатимуть, що вона погана. Там ці документи діють, а в нас будуть знаходити причини, щоб їх не виконувати. По суті, Конституція не вмонтована в політичну систему України. Це просто ритуальний документ, на якому клянуться і на який посилаються, коли треба обстоювати свою точку зору. І не більше того. Будь-яку статтю Конституції прочитайте — вона у нас не виконується. Візьміть перший розділ, в якому гарантуються права і свободи громадянина: безоплатна, якісна освіта, безоплатна, доступна охорона здоров'я. Але ж цього немає. Тоді треба або все життя привести у відповідність до Конституції, або треба від цієї Конституції відмовитися. Недоліки є. Але водночас коли подивитися, що переважить — недосконалість Конституції або її невиконання, то величезна перевага буде у сторону того, що не виконуються конституційні приписи. Далі приклади не варто наводити, бо вони вже перетворилися на систему.

Другий момент. У нас кожен намагається підігнати країну під себе. Не жити разом із країною, не жити разом із людьми і бути виразником настроїв людей, а нав'язати свої настрої людям. Це добре видно з того, як оцінюємо минуле, як це використовується у політичних цілях. Тому моя позиція проста. Давайте прилюдно дамо оцінку: який цей стан, чому він виник, що ми будемо робити і що для цього потрібно, щоб ми могли організувати нашу роботу, які повинні бути наші ключові засади. А далі — хто це робитиме. Ну невже не зрозуміла логічна зумовленість таких послідовних дій?! А, по-друге, повинна бути спільна відповідальність і спільне розуміння, бо влада єдина, влада одна. А є лише розмежування функцій цієї влади. А в нас все це доведено до абсурду. І кожен або після виборів президентських, або при закінченні каденції згадує про Конституцію.

Далі мушу сказати, що оті зміни, які було внесено 2004 року, — це була ціна, щоб зняти переростання політичної кризи у відкритий громадянський конфлікт. Хоча, звісно, якщо у нас не буде розуміння необхідності виконання навіть цієї Конституції, нічого не зміниться. Наприклад, призначення голови адміністрації. Цілком очевидно, що відповідний указ має бути скріплений підписом Прем'єр-міністра і має бути його подання Президенту. Це нормальна практика. Якщо є глава держави, який відповідає за територіальну цілісність і безпеку держави, і є уряд, який відповідає за виконавчу владу. Хто заважає узгодити відповідні позиції? А в нас практика призначення тимчасово виконуючих обов'язки. Є випадки, коли по декілька років узагалі немає керівника району. І водночас безперервне намагання, яке переходить у сверблячку, написати Конституцію під певний розклад політичних сил. А головне — написати під себе. Зрозуміло, що тільки курка гребе від себе, всі інші — під себе.

Не можна дозволяти українським політикам писати Конституцію. Не можна. Узагалі я вважаю, що треба боятися людей, які під будь-які випадки життя дають свій варіант Конституції. Це — яскравий зразок спрощеного, примітивного підходу до ключового завдання.

На моє глибоке переконання, щоб написати текст, треба відмінно знати минуле, джерела і витоки права, традиції народу, ментальність людей. Треба добре знати сучасне, вміти зазирнути за горизонт, у майбутнє, змоделювати місце України в оточуючому світі і зробити відповідний документ. Чи це під силу одній людині? Ні, це повинна бути величезна розумова робота всього українського суспільства. А ми намагаємося скомпілювати що-небудь і граємося: президентська, парламентська або змішана. Немає ніде чистого такого варіанта. І якщо взяти, наприклад, Сполучені Штати Америки як зразок, історія показує, що є моменти, залежно від того, що відбувається в країні, і що відбувається у світі, коли домінує Президент. Є етапи, коли домінує Конгрес. І в цьому немає жодної трагедії. А в нас: «завжди хочу бути зверху — і все».

Окрім того, в нас традиційно принижено у свідомості, в суспільному сприйнятті місце найвищого представницького органу народу. Не випадково він скрізь на першому місці стоїть серед інститутів влади — парламент. І парламент український, його представники не усвідомили своє призначення. Бо парламент повинен бути ведучим, а не його повинні вести. А в нас така практика: Президент — це директор підприємства, партком — це Кабінет Міністрів, а профспілка, яка завжди на підхваті і яка завжди в усьому винна, — це Верховна Рада. Але це проблема власне Верховної Ради України.

Я повинен сказати: те, що відбувається в стінах українського парламенту з 2006-го року, призвело до того, що його роль остаточно знівельовано. І треба буде неодноразово проводити перезавантаження парламенту, поки не забудеться практика тієї організації роботи, якої не повинно бути. Бо це ж біда, коли люди не читають закони, коли не працюють з тими законами. Найскладніша робота — це робота законотворча. Ще складніша — це робота над внесенням змін до законів. Бо інколи простіше витворити абсолютно новий закон, а внесення змін потребує величезної розумової практичної роботи. Треба, щоб він стикувався, щоб не розірвало чинну правову систему. Треба проводити величезний аналіз.

Проблема України в тому, що в нас спрощене до примітивного розуміння суті і призначення влади. Виразним показником буде президентська виборча кампанія і участь у ній великої кількості людей. Я не берусь їх засуджувати. Бо багато хто з них дивляться, а що ж відбувається в чинній владі? Людина, яка була нічим, одразу стає всім, не маючи для цього підстав. Саме через це інші мають право казати: «Чому я повинен спокійно це спостерігати, чому я не можу себе спробувати?».

Деякі українські політики нагадують одну жінку, яку запитали: «А ви на роялі граєте» і яка відповіла: «Не знаю, треба спробувати». От і в нас пробують, і таким пробувачам безвідповідально, а то й злочинно, дають таку собі іграшку, як посаду в уряді, в центральних органах виконавчої влади — і новий начальник починає як дитина ламати цю іграшку, щоб зазирнути, що там є всередині. Це ще півбіди, але він ще й ламає ту систему, яка принаймні працює, і починає проголошувати шалені реформи.

Я знаю деяких голів адміністрацій, які не знають всіх районів області. Не кажу вже про прізвища районних керівників. Те саме й міністр: чи знає він усіх ключових людей, які працюють у його відомстві? Скажімо, керівників обласних управлінь. Не знає. Якщо головам великих міст, які працюють по декілька скликань за останні роки жодного разу не телефонував жоден міністр, а в цих містах розташовані потужні промислові підприємства, навіть не бюджетоутворюючі для міста, а державоутворюючі. Жодного разу не поцікавився, а що там відбувається. Оце ще одна проблема — полегшений, спрощений підхід до державного будівництва. Прапор, гімн, рука на серці. Це дуже важливо, але не це є вичерпним мірилом власне держави і посадовців, які покликані бути її уособленням.

Планка відповідальності надзвичайно опущена. А це призводить до того, що країна не живе на виріст. Увесь час пристосовується. Зверніть увагу: приймаються рішення щодо «дій в умовах кризи». Не «з подолання кризи», а «в умовах кризи». Буде чергова криза — виробимо дії. Планка ще опуститься, країна присяде. Потім станемо навколішки, нарешті — поповземо. І будемо виробляти «заходи в умовах». Країна має жити на виріст. Проте, на жаль, все менш вимогливим стає і суспільство. Люди пристосовуються. Вони іншого життя не бачили і їх це влаштовує. День пройшов — і слава Богу.

Тому я переконаний: треба дати людині відчути, що вона може бути людиною. Треба зараз усіх посадити читати Василя Симоненка, який в центрі своєї творчості ставив людину. Людина була центром Всесвіту. І якщо людина відчує, що вона Людина, осягне свої можливості, що може жити на виріст, я переконаний, що так і держава буде витягуватись. Не може бути держави потужної, коли людина не відчуває свого призначення в державі, коли вона бідна. А коли вона бідна, коли вона відчуває до себе зневагу, то говорити про патріотизм не доводиться. Хоча тут може бути й інша теза, вона також має право на життя, що в нас патріоти — це, як правило, бідні люди. Бо ті, хто хапнув, живуть тут винятково для того, щоб далі продовжувати набивати гаманець.

ЗАКІНЧЕННЯ НА 4-Й СТОР.

ГОЛОС УКРАЇНИ № 157 (4657)
СУБОТА, 22 СЕРПНЯ 2009

Україна є і буде державою

ПОЧАТОК НА 2—3-Й СТОР.

Ред.: — Ви вже зачіпали теми економіки, політики. На жаль, Україна фактично повторила свій «подвиг» початку 90-х років, падіння валового внутрішнього продукту становило п'яту частину 18 відсотків. На вашу думку, що треба зробити, щоб вітчизняну економіку так більше не трясло. Бо, наприклад, поляки вже цього року мають плюс два відсотки ВВП.

Бо ти на землі — людина,
І хочеш того, чи ні —
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина,
Очі твої — одні.

Василь Симоненко.
«Ти знаєш, що ти — людина».

Литвин: — За нинішніх умов будь-які спроби всередині країни забезпечити піднесення економіки не дадуть очікуваного ефекту. Бо українська економіка є експортно орієнтованою. Ми залежимо від того, як буде почуватися світ. За нинішніх умов нам, якщо хочете, слід молитися за те, щоб швидше долали цю кризу країни, в яких наша продукція находить збут. Це — перше. Друге: нам треба зробити все, щоб ми не були такі залежні від коливань світової економіки. А для цього потрібно розвивати внутрішній ринок і мати стабільні ринки збуту. У свою чергу, для цього ми повинні мати нормальні зовнішньополітичні відносини, які б гарантували нам утримання ситуації незалежно від економічних коливань.

Щоб розвивати внутрішній ринок, треба вирішити визначальну проблему: підвищити купівельну спроможність людей. Якщо купівельна спроможність буде на такому рівні, як нині, нікуди внутрішній ринок не піде. А відповідно не будуть розвиватися будівництво й інші сфери, які покликані обслуговувати людей.

Сьогодні пенсії і заробітні плати, за розрахунками вчених, у нас занижені втричі. І це при тому, що в нас надзвичайно низький рівень продуктивності праці. Якщо не помиляюсь, до рівня Сполучених Штатів Америки вона складає 18 відсотків. Але при цьому треба звернути увагу на те, що в нас ніхто не говорить словосполучення «продуктивність праці». Зверніть, будь ласка, увагу на програми. Особливо коли вибори ідуть. Там цих слів не буде. Там виключно йтиметься про те, що «я дам». На жаль, поставили країну на рейки популізму, і ніяк не можуть з них зіскочити. І ніхто не хоче до цього докласти зусиль. Але я переконаний, що нам треба рішуче сказати: «Країна повинна працювати». Не може вся країна поступово переходити в центри зайнятості. (До речі, в нас найкращі приміщення в містах і райцентрах — це податкова і центри зайнятості). А для того, щоб країна працювала, треба дійти до кожної людини.

Я зустрічав в Тернопільській області багато людей, які працюють на заробітках. Вони розриваються, скажімо, між Італією і Україною, бо в них тут батьки й діти. Сироти при живих батьках чи напівсироти. Вони кажуть: «Ми готові, ми хочемо повернутись сюди». А куди? Цій людині треба сказати, що ми можемо для цього зробити. Я переконаний, кожній людині треба дати можливість, а якщо ні — треба навчити її або запропонувати. В кожному населеному пункті має бути бодай одне бюджетоутворююче підприємство. Але, зрозуміло, що та продукція повинна мати ринки збуту. Якщо ні — треба створити таке підприємство. У кожному сільському районі треба мати принаймні одне велике товарне сільськогосподарське хазяйство, до якого б приростали інші. І поступово треба відтворити великотоварне виробництво. Там, де це можна і потрібно. Й забезпечити ринок збуту продукції тим, хто займається фермерством і одноосібним господарством.

В останні дні проїхав Крим, Херсонщину, Миколаївщину, Кіровоградщину, Черкащину, Київщину, Житомирщину, Хмельниччину, Тернопільщину та Полтавщину. На Півдні країни узбіччя доріг завалені вирощеною продукцією. Немає збуту. До речі, й немає контролю за якістю. Гори лежать, бурти, кагати перцю, цибулі, помідорів, динь, кавунів. Щось куплять, а решта — згниє. В інших регіонах усього цього немає, а везти не можуть, бо ціна на бензин така, що довезти не можна. А дорогою ще ж будуть зупиняти кілька разів! Що? Держава не може це організувати? Де наша кооперація? Перейшла повністю у бізнес? Де можливість доступу на ринки, де оптові ринки? В сільському господарстві значна частка продукції пропадає. Водночас старенькі люди на селі садять картоплю. Після того тягнуть її в погріб, весною викидають. А люди в містах напівголодні. (Не може, очевидно, Черновецький увесь час гречку всім роздавати. Але, може, почне, якщо братиме участь у президентській кампанії). Очевидні речі, які залежать від організації життя країни. А ми роздмухуємо політичні інтриги. В декого з українських політиків, схоже, ностальгія по 33-му року проглядається. Треба просто зайнятись елементарним, а після того рухатися далі.

Ред.: — Ви кілька разів торкалися теми історії. Можливо, не тільки політики, а взагалі суспільство дуже мало знає про справжню історію країни. Йдеться не про виривання шматків історії з контексту, а про глибинне наше коріння, яке сягає чотирьох—п'яти тисячоліть до різдва Христового. Очевидно, широкий загал має знати що наша історія — це не 18 років.

Литвин: — Я з вами абсолютно згоден. Якщо ми будемо показувати або намагатися акцентувати увагу тільки на тих моментах, які висмикуються, аби підтвердити політичну позицію того чи іншого українського політика, то я беруся стверджувати, що ми ще більше будемо спотворювати наше минуле, ніж це робили дотепер. Ми повинні показати нашу історію такою, якою вона була.

Якщо подивитися на історію будь-якої європейської країни, вона мало чим відрізнятиметься від нашої. І в питаннях державності, й у питаннях людей, і в питаннях трагедій тощо. Але вони, разом з тим, вміють показати свою історичну, національну породу. А породу цінять скрізь. Можливо, це грубе визначення, але так є. Якщо людина знає собі ціну, то, незалежно від її зросту, зовнішності, вона має внутрішній стрижень, і її за це поважають і навіть побоюються. От такою має бути країна. А в нас цього внутрішнього стрижня, на превеликий жаль, вже нема. Його висмикували або вставляли той, який вважали за потрібний.

Більш того, в нас домінувала і домінує політична історія, ми не мали соціальної історії, історії сім'ї. Чи багато хто в нас може похвалитися, що знає історію свого роду? Ні. І не тому, що люди цього не хотіли або були безбатченками. Вони просто боялися знати. Далі другого-третього покоління не йшли, адже когось розкуркулили, хтось був оголошений ворогом народу, а хтось стояв не на тій стороні барикади. Батьки, опікуючи дітей, не розповідали їм про своє минуле; діти, які застали прадідів, також отримали від них обережні спогади.

А зараз ми маємо розрив поколінь, ми певною мірою втрачені. Я говорю і про покоління, яке сам представляю. Тільки тепер ми починаємо шукати спогади, жаліти, що не розпитали, що нам не розповіли.

Звичайно, це треба все зробити, але якщо говорити про загальну історію, то нею мають займатися вчені, а політики не повинні диктувати їм оцінок. І ще один момент. У нас історія була знелюднена, якщо можна вживати такий термін. У багатьох випадках вона була лакованою. Через це в нас відбито було бажання читати найзахопливіше — історію. Ми можемо дискутувати щодо термінів «написати історію», «переписати історію», «перелицювати історію»... Потрібен просто процес осмислення, бо в один момент це відбутися не може.

Я стою на тому, що нам потрібно написати не просто історію України, а історію Українського народу. Це дуже складна робота. Водночас її треба було б написати в контексті загальносвітових процесів. Не намагатися відсахнутися від тої спільної історії, яка в нас була з Польщею, з Великим Литовським князівством, з іншими країнами, де перебували частини нашої території... З Росією — це очевидно. І не намагатися політизувати її. Я читаю багато літератури, у ній відчувається: нас привчили, що дослідник має виступати насамперед політичним бійцем. І намагання бути на вістрі часу, вловити настрої. Вони, мабуть, закорінені в тому, що частогусто оцінки несуть політичне забарвлення. Ми не знаємо межі щодо цього.

Особливо це стосується підручників. Ми могли б навіть такий термін вживати — підручникова історія. Вона ж не повинна вводити в дискусію підлітків і дітей. Вона повинна показувати весь історичний шлях, пробуджувати відчуття патріотизму, гордості, що ти належиш до такого народу. І не можна тут все звести до голодомору і облаштовувати чорні кімнати тощо, щоб не виникло почуття страху і відторгнення від свого коріння. Це дуже складна, делікатна справа, і тут нам потрібно посилено працювати.

У нас, наприклад, останнім часом виходить обмаль історичних романів. Авторів, які їх пишуть, у нас і раніше небагато було, бо це надзвичайно складна справа. Тут має працювати не лише велика уява, необхідне володіння фактологічною базою. Можу навести приклад про таку дискутивну постать, як Мазепа. Як на мене, найбільш об'єктивний портрет подано Таїровою-Яковлєвою — це ленінградська вчена. Те саме стосується й інших постатей.

Узагалі, я вважаю, що історію треба подавати через особистості. Хоча це дуже складно, коли ти пишеш про живих людей. У мене одна із робіт так і називається «Політична арена в Україні: дійові особи та виконавці». Зрозуміло, що в ній зроблені під враженням якісь, може, поверхові оцінки дій політиків, більшість з яких живі. Знаєте, як складно було з ними спілкуватися, коли вони підходили і запитували: «А чому ти про мене таке написав, чому ти мене так показав? Я ж не такий, я кращий, я вищий, я достойніший...» Зрозуміло, що політичну історію треба писати мінімум через півстоліття. Зараз варто звернути увагу на соціальну історію, на інші аспекти життя.

Ред.: — Щодо історичних романістів чи тих людей, які пишуть історичні романи, я думаю, руку доклав Олександр Яковлєв, покійний, на жаль, академік. Коли він у статті своїй програмовій проти антиісторизму відшмагав Івана Білика за «Меч Арея».

Литвин: — Коли вже мова зайшла про історичних романістів, мені подобалася і подобається Раїса Іванченко, в якої дуже цікава доля. Її «били» за так званий український буржуазний націоналізм. Вона викладала на кафедрі історії України. Уявіть собі той період, в 70-ті роки, працювати на такій кафедрі. Потім її перевели на кафедру історії Росії. Але попри все вона залишилася активною творчою людиною, багато пише поезії, прози. З такими людьми взагалі цікаво спілкуватися. Вони багато знають.

Зверніть увагу, в нас відходить покоління людей, саме прізвище яких уже промовляє багато що. Можливо, ми менше знаємо сучасне покоління. Разом із тим нам треба сповна пізнати мислителів, як Іван Франко, Леся Українка. Свого часу ми читали виключно те, що вкладалося в програмні настанови. Нам треба бачити цих людей, їхні страждання, переживання, їхні життя.

А що стосується взагалі нашого минулого, то, звичайно, тут ми традиційно посилаємося на Винниченка, про те, що нашу історію не можна читати без брому. Це справді так. Розташування України завжди притягувало. Можливо, через те, що Бог нам дав усе.

Ред.: — За 18 років у нашому культурному житті ми нічого такого великого, вікопомного не побачили. Хоча поети, художники, музиканти завжди були виразниками загальнонаціональних ідей. Чим ви можете пояснити таку ситуацію? Адже зараз вільно — пиши все, що хочеш, знімай будь-яке кіно. А ми чогось такого не маємо.

Литвин: — Є на те причини. Передусім, матеріального характеру. Творча людина потребує підтримки. Правда, кажуть, є небезпека, що після того вона перестане бути творчою людиною.

Водночас, а це головне і визначальне, в нас відбувся процес примітивізації життя. Що сьогодні в центрі уваги? Безголосі зірки, як вони одружилися, як вдягаються... У цьому плані розповім один епізод. Мене запросили на День Ялти, і міський голова каже: «Може, вам не сподобається наш концерт, бо немає жодної зірки. Коли ми їх запросили, вони рахунок виставили в десятки тисяч євро. Зрозумійте, таких коштів немає». Я відповів: «Нічого, цих зірок і по телебаченню можна побачити». Зізнаюся, із захопленням слухав і дивився цей концерт за участі аматорів і деяких колективів, які мали шалену популярність в 60—70-х роках. Я просто відпочив і давно не відчував такої естетичної насолоди, коли бачив у виконанні молоді й підлітків бальні, класичні й сучасні танці. Коли виступали юні обдаровання і демонстрували величезну майстерність та пластику.

Висновок? Насаджувана мас-культура вистуджує людські душі, пропагує примітив, несмак. Зверніть увагу, ми до цього спрощено підходимо, звикаємо, і душа перестає трудитися. А є відомий класичний вислів, що душа повинна працювати. Це страшенне явище, хоча я не беруся засуджувати людей, бо вони настільки виснажені життям, стомлені й розчаровані, що їм хочеться побачити якусь казку. Думаю, що в нас на роль кумирів поставлено людей, які абсолютно цього не заслуговують.

Зрозуміло, що класика, серйозне мистецтво потребує відповідної підготовки для сприйняття. Скажімо, Марія Приймаченко. Як сприймати? Здається, все просто, але це — цілий світ, велика життєва філософія.

Думаю, цей складний економічно-соціальний період, який ми переживаємо, утруднюється тим, що триває процес насаджування морального дебілізму й спрощеного підходу. От сьогодні всі взялися співати. Записують пісні, влаштовують концерти... А було б набагато краще, якби ці люди, які мають зайві шалені гроші, підтримали обдарованого молодого співака чи співачку. Допомогли їм записати альбом, організували концерт. Це була б користь для країни. А нам насаджують несмак і примітивізм і, користуючись фінансовими та технічними можливостями, хочуть і тут тримати першість.

І другий момент. Гучні заклики «Думай по-українськи!», «Розмовляй по-українськи!» «Любіть Україну!» — все це правильні гасла. Але ж треба підтримувати в цьому плані українське слово, інформаційний простір, книжку, пісню. Коли я чую заклики про відродження культури, мені хочеться волати: «Ви не відроджуєте, ви ламаєте те, що є». Зверніть увагу, якщо я не помиляюся, 43-й рік — ще невідомо, як повернуться події, а створюється хор, який сьогодні відомий світові, як хор імені Верьовки. Скажіть, будь ласка, що ми в цьому плані створили за роки незалежності? Скільки ми підтримували таких колективів, які очолюють Вантух, Авдієвський, інші? А вони дійсно є уособленням України, душі, ментальності, власне, українства.

Буваючи на книжковому ринку, я відчуваю заздрість до того, як організована ця справа в Росії. Вони не говорять, мабуть, або менше говорять про патріотизм, а просто завойовують душі і серця людей, у тому числі через літературу. В нас є цікаві напрацювання історичного виміру, я це добре знаю, які виходять накладом 500 примірників. Скажімо, «Незнайома Кліо», нариси, розповіді про історичні події, факти, про особистостей. І то наш автор має думати, де дістати гроші на цей мізерний тираж, а діставши їх, він має подбати, як книгу розповсюдити, бо система розповсюдження зруйнована вщент.

Розумію, що сьогодні багато чого можна читати в електронному варіанті. Але, на моє глибоке переконання, ніщо не замінить роботу з текстом, коли ти, маючи власну книжку, журнал чи статтю, можеш працювати з ними, думати, до них повертатися... Цього ніщо не замінить. Звісно, є складнощі. Але давайте тоді детективи перекладати українською мовою, хай люди привчаються до неї. Ми всі нарікаємо на те, що в нас люди надають перевагу російським каналам, але де такої якості українські програми? Ми ж не можемо людину примусити на тій підставі, що вона патріот, споживати неякісний продукт.

Ред.: — Тут проблема ще в тому, що українські телеканали не видають свого продукту, а просто користуються російським.

Литвин: — А основне призначення деяких з них у тому, щоб обслужити свого власника. Тому, коли ми говоримо про економічну кризу й усі інші геополітичні кризи, я думаю, що першовитоки лежать у сфері культури й духовності. Іноді мене просять дати своє визначення національній ідеї. За великим рахунком, вона виписана в Конституції. От, скажімо, стаття 1 — «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава». Цього достатньо. Давайте тільки працювати, щоб досягти задекларованого.

Можна сконцентруватися на ідеї — «Збереження українського народу». До речі, цю тезу з приводу Росії висловлював Солженіцин. Збереження від фізичного вимирання, бо ми ж констатуємо, що в нас кожен місяць невеликий районний центр по суті справи відходить. Десь 15—17 тисяч людей. Збереження народу — це й забезпечення людей гідною роботою, і захист від моральної деградації та інтелектуального зубожіння.

Чому я кажу про це зубожіння? У мене таке враження, що середню школу нині багато в чому знищили. Всі в світі визнають, що в Радянському Союзі була найкраща система освіти. Однак зараз у нас взялися здійснювати сумнівні експерименти також й у вищій освіті. Замість того, щоб навести порядок, визначитися, яка ж нам потрібна структура.

Зверніть увагу, в нас були вузи зі статусом національного — по одному в галузі. Сьогодні, якщо я не помиляюся, у нас сотні національних закладів. Під будь-які вибори їх кількість зростає. І це має політичний підтекст. Я розумію, що так бути не може, і запропонував ідею стосовно Київського національного університету: надати йому статус дослідницького. Адже в системі освіти й науки повинні бути центри, які мають прокладати віссі, а за ними мають іти всі інші. Там було визначено ряд позицій і підходів, які цей статус мали б підтвердити. Зараз дивлюся — приймаються рішення: уже шість у нас дослідницьких вузів. Всі достойні, але деякі з них мають гучну назву, а за нею — ще майже нічого.

Відбувається процес девальвації. Ця хвиля накриває будь-яку нормальну й зрозумілу ідею. І якщо політичний аспект продовжуватиме домінувати над здоровим глуздом, то нам буде непросто. Якщо говорити про збереження українського народу, то це утвердження поваги й до держави, й до представників цієї держави в навколишньому світі. Я вважаю, що це в сукупності та формула, за якою нам варто було б рухатися, довкола якої ми повинні консолідуватися.

Ще раз вважаю за необхідне акцентовано наголосити: Україна є і буде державою. Тепер належить дати відповідь, якою вона буде державою, яке буде її внутрішнє наповнення, яка буде внутрішня конструкція, внутрішня сила. Чому важливо на цьому наголосити зараз? Тому що Україна підійшла до певної межі, вона повинна перейти в нову якість, бо повністю вичерпано ресурс, основу, на якій розвивалася до цього в самостійному статусі. Це треба бачити, треба розуміти й відповідно працювати.

Ред.: — Дякуємо за розмову!

Литвин: — Прошу.

У кожному населеному пункті має бути бодай одне бюджетоутворююче підприємство

З ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

Глава держави закликає громадян України долучитися до відзначення державних свят — Дня Державного прапора та 18–ї річниці Незалежності країни, що триватимуть 23 та 24 серпня. Цього року офіційні урочистості за участю Президента України відбудуться у Києві та Батурині.

Відкриття виставки у рамках початку роботи «Мистецького арсеналу»

23 серпня, об 11.00 за участі Президента України Віктора Ющенка у культурно-мистецькому та музейному центрі «Мистецький арсенал» відбудеться відкриття виставки «De profundis».

Ця виставка є першим масштабним заходом (площа експозиції — 3,5 тис. кв. м), який знаменує початок повноцінного функціонування «Мистецького арсеналу». Мета проекту — створення головного музею країни, відвідувачі якого матимуть змогу побачити всю історію української культури — від найдавніших часів до сучасності, наочно побачити внесок України у розвиток світової цивілізації.

На виставці «De profundis» будуть представлені експонати української культурної спадщини з колекцій провідних музеїв України (зокрема — Національного музею історії України, Інституту археології НАН України, Львівської галереї мистецтв та Музею історії релігії, національних заповідників «Хортиця», «Переяслав», Черкаського, Херсонського, Вінницького, Запорізького краєзнавчих музеїв та інших відомих в Україні та за її межами закладів) за останні п'ять тисяч років — від часів Трипілля до мистецьких робіт XXI ст.

ПРИВІТАННЯ!

Дорогі мешканці України!
Сердечно вітаю вас із найбільшим святом нашої державності — Днем незалежності України!

Дата 24 серпня 1991 року навіки вписана в золоті скрижалі історії нашої країни. Саме той серпневий день започаткував нову епоху в житті українського народу, законодавчо закріпивши його вікові демократичні прагнення до національного відродження та самовизначення, духовності, економічного зростання, культурного піднесення.

Від усієї душі зичу вам, вашим рідним та близьким міцного здоров'я, щастя, добра, достатку, миру, щедрої долі, подальших успіхів в усіх справах і починаннях і, найголовніше, що можна побажати у нелегкі часи сьогодення, невичерпного оптимізму й віри у краще.

Нехай серця наповнюються гордістю за нашу Батьківщину, прагненням до єдності та порозуміння, а плідна праця буде надійною запорукою щасливого майбутнього нашої Батьківщини.

Зі святом, з Днем Незалежності України!

Сергій МІЩЕНКО, народний депутат України, голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

Дорогі друзі!
Прийміть найщиріші вітання з нагоди 18-ї річниці Дня незалежності України.

Молода українська держава йде шляхом розбудови. Непростим шляхом помилок і поразок, але одночасно і здобутків та перемог. Хоч би як оцінювали сучасний стан нашого суспільства, абсолютна більшість українців усвідомлюють себе громадянами незалежної держави, в якій забезпечені свобода слова і свобода вибору.

Сподіваюся, що жодні зазіхання зовнішніх та внутрішніх політичних сил на нашу свободу та право вільного вибору не змусять український народ звернути з обраного шляху. Насправді незалежною наша держава буде лише тоді, коли кожен українець зрозуміє: Україна — понад усе!

Зичу кожному з нас сили духу, незламності волі, твердості переконань, любові один до одного.

А найголовніше — віри в себе, в майбутнє своїх дітей та України.

Завжди ваш, голова політичної партії «Українська платформа» Павло ЖЕБРІВСЬКИЙ.

«Поділля» покорило Бельгію

Це сталося на традиційному міжнародному фольклорному фестивалі

У чарівному старовинному Намюрі — столиці бельгійської франкомовної Валлонії — наприкінці липня відбувся 50–й міжнародний фольклорний фестиваль.

Дев'ять колективів із восьми країн світу, 300 виконавців прибули до Намюра. Перлини фольклору України, Росії, Сербії, Бельгії, Франції, Південної Африки і Свазіленду, Мексики і Коста-Ріки представили аматорські й професійні колективи. Бельгійці, гості з Франції та Нідерландів кожного дня вщент заповнювали спорткомплекс "Ля Мозан" — головну фестивальну арену.

Україну на Міжнародному фольклорному фестивалі в Намюрі представляв народний ансамбль танцю «Поділля» Хмельницького державного центру естетичного виховання учнівської молоді. Професійний рівень усіх цьогорічних учасників фестивалю, за визнанням преси й організаторів, був надзвичайно високий. І те, що хмельницькі танцюристи щоразу змушені продовжувати свою програму, виконуючи ще один додатковий номер після насправді бурхливих оплесків, то це — найкраще свідчення успіху і визнання.

Офіційне відкриття фестивалю відбувалося просто неба в мерії Намюра. Організатори зробили це спеціально, аби побільше жителів міста мали змогу побачити виступи всіх учасників. Після офіційних промов українці отримали почесне право першими відкрити фестивальну програму. Запальний український «Гопак» на фоні українського прапора дав старт огляду майстерності всіх учасників ювілейного, 50-го Міжнародного фольклорного фестивалю. Міністр уряду Валлонії Еліан Тійо, вручаючи нашому колективу пам'ятний дарунок, подякувала за високу майстерність, за участь у цьому святі та за чудовий перший фестивальний номер.

А потім були фестивальні будні. Хоча буднями їх навряд чи можна назвати: щоденні виступи на сцені; участь у недільній месі, а тоді виступ на одному з центральних майданів міста; зустрічі з співвітчизниками, які нині живуть у Бельгії; знайомство з валлонською столицею... Якщо для бельгійського конферансьє, представляючи наш колектив, інколи важко було правильно вимовити «Хмельницький», то французьке слово «особливий, надзвичайний» звучало багато-багато разів і з великим піднесенням.

У Бельгії подоляни не тільки щодня виступали згідно з фестивальною програмою, а й мали сольний концерт. «Колектив не вперше бере участь у міжнародних фестивалях, — каже художній керівник колективу Сергій Педан. — За нашими плечима участь більш як у ста міжнародних фестивалях: в Бельгії, Нідерландах, Іспанії, Франції, Португалії, Італії, Ірландії. Хотілося б сказати, що цей фестиваль цікавий, передусім, тим, що в ньому беруть участь багато країн. По-друге — гарний зал. Адже на деяких фестивалях буває, що немає де танцювати. А тут професійний звук і освітлення, якісна і простора сцена. Ми приїхали на фестиваль не тільки в Бельгію, а й у Францію та Іспанію. У Бельгії в нас перші виступи.

Програма фестивалю дозволяє повністю показати свою програму, презентувати свою країну, а також познайомитися з колегами, взяти участь у спільних заходах, відвідати бельгійські міста. От, приміром, ми брали участь у міжнародному балі, своєрідному майстер-класі, разом з росіянами та колегами з Африки і Сербії. Для глядачів вхід був безплатний і людей було дуже багато. Ми їх навчали елементів українського танцю.

Нові знайомства, нові друзі (подолянки з колегою із Південної Африки).

До речі, самі потім вчилися у колег з інших країн. Це дуже приємно і корисно.

Коли ми приїжджаємо в Європу, то маємо 50—60 виступів, — веде далі пан Педан, — а часом буває й більше. Наприклад, торік у нас було п'ять поїздок і понад 100 концертів. Безумовно, це позитивно впливає на майстерність колективу. Це однозначно. На жаль, сьогодні у нас, в Україні, ми виступаємо набагато менше, ніж за кордоном. На жаль! Але тут відповідальність більша. Адже ми не тільки представляємо місто Хмельницький, Подільський край, а й державу. І в нашій програмі є, крім подільських, танці закарпатські, буковинські, гуцульські, волинські — з різних регіонів України. Звісно, й славнозвісний «Гопак».

У Бельгії глядачі були просто вражені тим, що у 20-хвилинних виступах під час фестивальних програм ми представили фольклор різних регіонів нашої держави. Для них, чесно кажучи, залишалося незрозумілим, як ми домагаємося того, що у всіх танцях різні костюми, різні характери. Зрівняти, припустимо, подільський танець із закарпатською «Березнянкою»: це зовсім інша музика, зовсім різні теми, характер танцю. Тому для бельгійців це було дуже і дуже цікаво».

Варто зауважити, що саме українці були своєрідними неофіційними фаворитами фестивалю. Їм було надано право не тільки першими виступити після офіційного відкриття, а й завершити це свято. Під час фестивалю лише колективи з України, Сербії та Мексики (після виступів усіх учасників на сцені) показували спеціальну програму, яка завершувалася далеко за північ. Весь колектив виходив у зал і продовжував танцювати разом з глядачами, колегами з інших країн. На сцені залишалися музиканти, які акомпанували цьому дійству. Не тільки брати участь у загальному хороводі, а й навіть просто спостерігати, як музика і танець долали всі мовні бар'єри, ставали інструментом приязні і симпатій, було велике задоволення. Подоляни, незважаючи на втому і пізній час, передавали бельгійцям перлини української народної культури, танцюючи з ними українські танці...

Безперечно, участь «Поділля» у фестивалі, знайомство з українською народною культурою, її талановитими представниками сприятиме піднесенню іміджу України в Європі. Особливо зараз, коли почала реалізовуватися програма "Східне партнерство". Відвідуючи фестиваль і спостерігаючи, як тепло й емоційно бельгійці сприймали виступи українського колективу, повністю погоджувався з думкою президента Комітету регіонів Європейського Союзу пана Люка Ван ден Бранде. Він відзначив, що "саме через культуру ми зможемо зробити великі кроки у співробітництві. Адже культура — це прекрасний інструмент зближення народів».

Петро ПЕТРИК.

Намюр, Бельгія.

Фото автора.

Ровесник країни обрав професію рятувальника

СИНИ УКРАЇНИ

Курсант II курсу Університету цивільного захисту України, уродженець селища Млинова Андрій Семенюк має повне право називати незалежну Україну своєю сестрою. Адже вони народилися в один день із різницею лише в кілька годин.

— 24 серпня 1991 року для мене — найпам'ятніший день, — зазначає батько Андрія Всеволод Семенюк, — адже у ньому воєдино поєдналися дві величні події. Цього дня уранці я відвіз вагітну дружину до лікарні, а увечері народився синпервісток — саме після того, як було прийнято та оголошено Акт про незалежність України.

— Як зараз, пам'ятаю перший рядок із нього: «Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною в зв'язку з державним переворотом у СРСР 19 серпня 1991 року...», — продовжує Всеволод Семенюк. — Зрозуміло, що від таких слів віяло тривогою, бо, по суті, останніх три дні всі жили одним і тим же — чим закінчиться гекачепівський переворот. Водночас слова про створення незалежної Української держави стали справді світлом у кінці тунелю, хоч уся їхня сутність усвідомилася не відразу. Принаймні для мене, який того дня найбільше переймався народженням дитини.

— Коли народився наш Андрійко і все владналося, я трішки здивувалася від слів лікаря, який тоді заявив: «Вам неймовірно пощастило, бо ви народили сина в такий великий день. Це прекрасний знак для долі», — долучається до розмови мама Андрія Тамара Семенюк. — Уже потім, дізнавшись про незалежність України, я второпала, про що йдеться. Звичайно, було приємно. Нині приємно за сина, що він не тільки гордо несе ймення ровесника незалежності, а й зростає, утверджується, сповідуючи і людяність, і щирість, і патріотизм.

Нині 18-річний Андрій Семенюк — курсант-другокурсник Університету цивільного захисту України. Обрав для себе професію рятувальника. До того ж свій вибір зробив задовго до закінчення Млинівської гімназії. Не зважив навіть на те, що дехто із знайомих, почувши про намір хлопця пов'язати свою долю із «надзвичайними ситуаціями», почав відмовляти його — там постійний ризик, постійна боротьба зі стихіями (водою, вітром, вогнем)... Загалом це ще більше підштовхнуло хлопця до занять спортом, до студіювання навчальних предметів. Як результат — став спортсменом-першорозрядником, яскраво проявивши себе у футболі, баскетболі, волейболі, силових вправах. Зрештою, коли складав вступні іспити з фізичної культури в університеті, то приємно здивував конкурсну комісію вже на першому нормативі — підтягуванні на перекладині. Залікова кількість підтягувань становила 17 разів, і їх Андрій «пройшов» буквально на одному диханні — за хвилину. Першим з абітурієнтів пробіг кілометрову відстань... А потім — на підставі високого рівня набраних балів під час незалежного тестування — став студентом-курсантом, втіливши у реальність свою заповітну мрію.

— Ми розуміємо, що навчатися на рятівника нелегко: там сувора дисципліна, подвійна вимогливість, — кажуть батьки Андрія, — але син жодного разу не поскаржився на труднощі.

— А що скаржитися? — всміхається Андрій. — Труднощі долати треба. І сприймати уже деякі «дорослі» речі за належне. Приміром, на початку навчання я дозволив собі у наряді полузати насіння. Помітили — покарали. Виправився — і тепер ось на адресу батьків надійшла від ректорату «подяка за хороше виховання сина». Отримав я й відзнаку «Пам'ятний знак Університету цивільного захисту України». Отже, чогось таки вартий. Принаймні стараюся. А в майбутньому бачу себе професійним рятівником, адже це почесно — допомагати людям у їхній скруті.

Що стосується того, що мій день народження збігся з Днем народження України, то це для мене, справді, подвійної значимості свято. Загалом кожного року 24 серпня наша родина збирається до гурту, де найпочеснішими гостями є мої дідусі та бабці Леонід, Степан, Софія, Ганна. Не стане винятком і нинішній рік. Щоправда, святкуватимуть без мене — за розпорядком навчального закладу проходимо практику, заступаємо в наряди. Звичайно, не хочеться, щоб наряд випав мені на 24 серпня. Хочеться все-таки посвяткувати. Приміром, так, як у десятирічному віці, коли разом з іншими ровесниками незалежності їздили у Київ на «офіційний урядовий» прийом. Але якщо цьогоріч, скажімо, випаде наряд, то мінятися не буду. Значить, так призначено долею — бути на посту, охороняючи свою ровесницю незалежність.

Євген ЦИМБАЛЮК,
Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

На знімках: мама, тато і ровесник незалежності — у 5 років; мама, тато і ровесник незалежності — у 18 років.

Фото Євгена ЦИМБАЛЮКА та із сімейного альбому Семенюків.

Хортицький Мамай почав жити власним життям

ЕПІЧНІ ПОСТАТІ

Місяць тому, в день святкування 19-ї річниці проголошення Декларації про державний суверенітет України, на Хортиці урочисто відкрили пам'ятник козаку Мамаю. Цим запоріжці започаткували програму створення монументальної композиції, котра не лише прикрашатиме територію острова, а й відображатиме різні періоди історії України, козацтва і самого національного заповідника.

Постать цього козака-бандуриста, мужнього захисника рідного краю є однією з найцікавіших в українському фольклорі. Хоча історики стверджують, що Мамай мав кількох прототипів, він — один із надзвичайно давніх, архаїчних і водночас епічних образів, які походять з дохристиянських часів. З доби раннього козацтва цей символ став уособленням культури, українського духу, романтизму й ліричності, козацької волі. Образ Мамая унікальний, він не має аналогів у інших культурах, хоча його дослідники й знаходять деякі паралелі з буддійськими символами та постатями видатних рицарів європейського середньовіччя, а в християнстві він близький до улюблених святих — Миколая і Георгія-Побєдоносця.

Втім, як не раз повторював кандидат історичних наук, голова обласної державної адміністрації Олександр Старух, учені встановили, що прообраз символу багатовікової народної ікони є конкретною історичною особою, котра народилася на Запоріжжі 1509 року. І начебто на самісінькій Хортиці, хоча, як нам відомо з народних переказів, перебувати жінкам там суворо заборонялося, і за це на козаків-ослушників чекала жорстока кара. І ще одне: у цьому таки є. Саме ймення Мамай татарською мовою означає «ніхто». Пам'ятаєте: «Як мене не назви, все одно не вгадаєш»? У Мамая немає справжнього імені, і ним може бути хто завгодно. Але чому така велика всенародна любов до слова, яке й досі сприймається неоднозначно через лихий слід в історії? Адже за часів монголо-татарського іга і на Київ ходив хан Мамай, і на Куликове поле приводив своє військо його не менш жорстокий тезка...

З'ясовується, у період Золотої орди і на Запоріжжі був свій хан Мамай. Минулого року поблизу гирла річки Конка (колись — Кінські Води) археологи розпочали розкопки руїн міста, де перебувала його резиденція. На жаль, раніше історики мало приділяли уваги вивченню цієї постаті, однак відомо, що Мамай перейшов на службу до великого князя литовського, а його нащадки прийняли християнство і згодом стали князями Глинськими. Тож чи не доклав руку хан Мамай, як і славнозвісний князь Байда-Вишневецький, до створення Запорозької Січі?

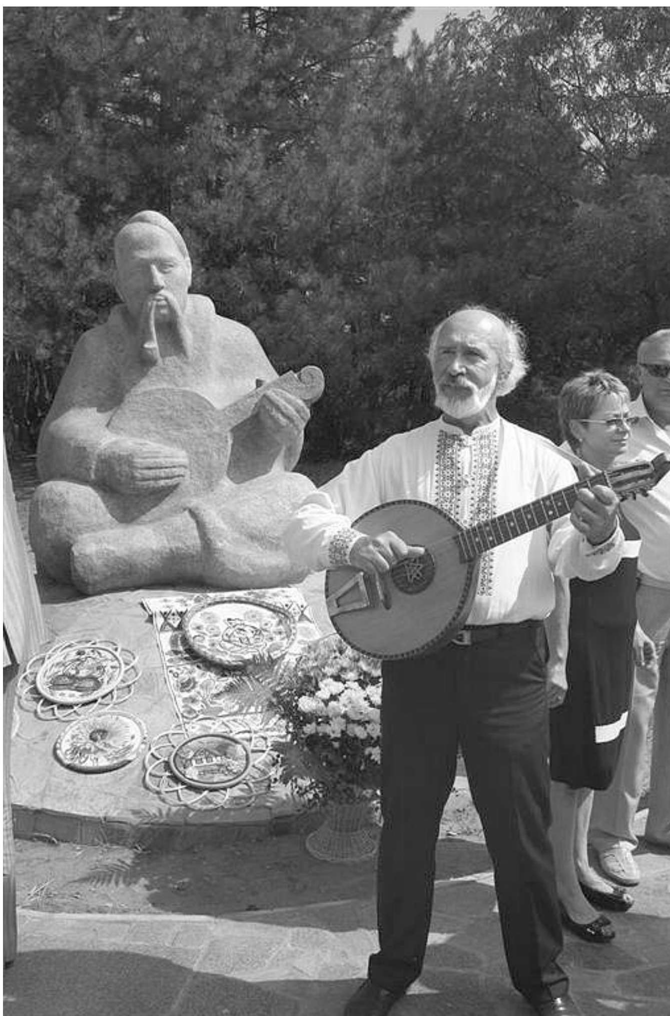
Хоча задум встановити на острові пам'ятник легендарному героєві реалізував генеральний директор Національного заповідника «Хортиця» Максим Остапенко, ідея ця не нова. Нею були сповнені на початку шістдесятих років минулого століття заступник голови Запорізького облвиконкому Микола Киценко та його найближчий соратник Степан Кириченко. Саме завдяки їхнім зусиллям на острові побудували музей і збиралися встановити монументальну скульптурну композицію «Козаки в дозорі». Тоді в Запоріжжя прийшов цілий вагон бронзових зливків, котрі безслідно зникли після розгрому «націоналістів».

— На сьогодні відомо близько ста народних картин та ікон із зображенням козака Мамая, — ділиться Максим Остапенко. — І хоча цей образ не канонізований, основні його риси відсотків на вісімдесят співпадають по всій Україні. Химерний національний герой є вдячним матеріалом і для нинішніх митців саме через його незаангажованість та філософську безмежність. Тому гранітний Мамай, створений запорізьким скульптором Сергієм Каніщевим, не має абсолютної схожості зі своїм бронзовим двійником, що стоїть на Майдані Незалежності в Києві. Але наш пам'ятник особливий — одразу після відкриття він почав жити власним життям.

І це — ніяке не перебільшення. Наступного ж дня майданчик біля козака Мамая став місцем збору хортицького екологічного десанту, звідси тепер починаються екскурсії по заповідному острову. Та головне навіть не це, а саме неформальне спілкування народу зі своїм улюбленим героєм. У будні й у свята тут завжди людно. З Мамаєм фотографуються і розмовляють, його засипають квітами, а молодята поспішають вклонитись, як живому, у свій найурочистіший день. Чудасія та й годі! Недарма ж кажуть, що козацькому роду нема переводу.

Микола МАНЬКО.

Запорізька область.

На знімку: пам'ятник козаку Мамаю на Хортиці, на передньому плані — запорізький кобзар Олександр Стариковський.

Фото **Юрія ЗЕЛІНСЬКОГО.**

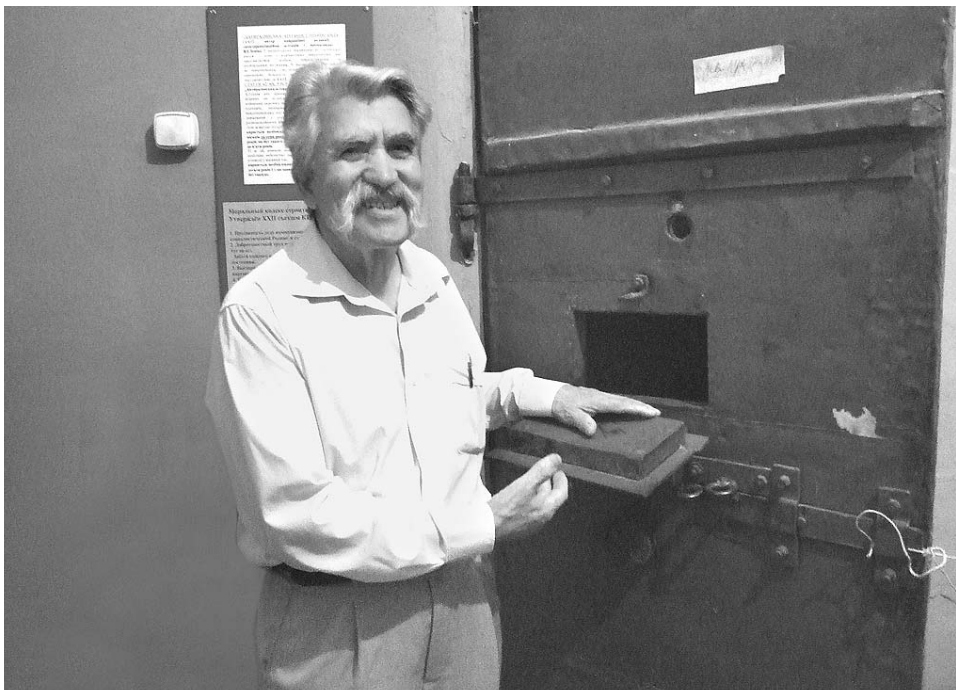
Примітка: фотокор від гонорару відмовився.

З ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

Знати правду про власну історію

Пристрасті довкола камери

Невеличка камера. Засмальцьований матрац, на якому лежить в'язень. Столик з мискою і ложкою. Заґратоване віконце з колючим дротом. Масивні червоні двері. Відчиняєш їх і... поринаєш у світ радянського концтабору, який ховав у такому тісному просторі тих, хто прагнув волі Україні. Як можна було жити тут днями, місяцями, роками і не здичавіти, не впасти духом? Яка сила надавала людям цим терпіння, впевненість, що вони це роблять не марно?

Подібні запитання виникають поряд з цим промовистим «експонатом» минулої доби. Можливо, саме тому ця камера стала у центрі протистояння, пристрастей, що розпалилися влітку в райцентрі Городні довкола створення Історико-краєзнавчого музею. Останній (офіційно ще не відкритий. — **Авт.**) розмістився у кімнатах приміщення колишнього повітового правління. Переважно за рахунок спонсорів недавно будівля відремонтована, у ній встановлено опалення. Нині у залах музейної установи розмістилися експозиції про давнє і нинішнє минуле Городні.

Ось прочиняєш двері у сінці, а потім звичайну селянську хату з піччю, образами, колискою, рушниками. Є куточки-стенди про перебування на службі у військовій авіаційній частині кількох космонавтів, про місцевих Героїв Радянського Союзу. Є світлини Городні дорадянського періоду, артефакти побуту городнянців XVIII—XIX ст. Є й «ленінський» куточок з наочною агітацією того часу, бюстами В. Леніна, портретами вождів. Широко представлені твори місцевих художників, зокрема Георгія Шпунта.

Значне місце в одному із залів займає виставка про голодомор, репресії в Україні за часів СРСР, експозиція про діяльність відомого земляка, непохитного борця за волю України Левка Лук'яненка.

Прикро, але на 18-му році незалежності в Городні є місцеві партійці-активісти, які поставили під сумнів заслуги відомого українського діяча, який чверть століття відбув в ув'язненні. У районній газеті з'явилися їхні промовисті публікації із назвами «Музей ненависті і безпам'ятства», «Ні!» фальсифікації історії».

«У детей должно быть счастливое детство, — читаємо в одній з них. — *А вы их пугаете камерами. По-другому уже разучились воспитывать?».* А ось рядки з іншої: *«Пропагандировать тюремные камеры неэтично вообще и уж тем более тюремная камера не может определять исторического лица Городнянского района. Камера подразумевает преступников, а наша история богата трудовыми и боевыми свершениями городнянцев (...). Устроители районного музея главное место в нем отвели представлению жизненного пути бывшего народного депутата Левка Лукьяненко. Экспозиция оформлена красочно, широкоформатно, занимает около 20 кв. метров. На ней фотоснимки самого Левка Лукьяненко, его единомышленников и соратников. Вот только к истории Городнянщины они не имеют никакого отношения. Значимость Левка Лукьяненко для нашего края лишь в том, что он родился в селе Хриповка и жил там до поступления на бесплатную учебу в москальский Московский университет...».*

Можна було б не звертати уваги на ущипливі закиди заангажованих опонентів, але серед них є й чимало депутатів райради. Один з них, М. Бабаєв, наприклад, запропонував сесії райради «експозицію, присвячену періоду 1917—1992 рр.(...) зняти з огляду», камера в'язня «повинна бути ліквідована».

Правду не можна спростувати

Голова районної ради Олександр Верхуша вважає, що така агресивна реакція на появу історико-освітнього закладу сталася через те, що вперше в історії краю жителям у музеї показано правдиву, невикривлену історію без прикрас.

Про це йшлося і на спільному засіданні громадського активу району та науково-методичної ради зі створення музею. У її роботі взяли участь Герой України Левко Лук'яненко, народний депутат України Лев Бірюк, історики Василь Овсієнко, Микола Горох, Світлана Ліхачова, місцеві вчителі, ветерани, партійці.

Коли городнянський міський голова Андрій Богдан поставив запитання ініціаторам «замін», «ліквідацій» у музеї, що саме в ньому суперечить історичній правді, то у відповідь від них нічого конкретного не почув. Просто опоненти директора музею Василя Михалькевича та його підтримувачів новітні історичні студії про голодомор, репресії в Україні вважають «переписуванням історії» «на догоду влади». Таке враження, ніби нічого подібного на Городнянщині не було. Але ж тут у 1931 р. було жорстоко придушене селянське повстання під проводом Якима Рябченка проти колгоспного кріпацтва, у багатьох селах голодували у 1932—1933 рр. У 1978 р. у Городні відбулося засідання облсуду, який засудив правозахисника Левка Лук'яненка до 15 років неволі.

— Діти повинні знати цю правду, — сказала вчителька Галина Зацаринна. — Вона не прикрашена, а справжня. А доля Левка Лук'яненка — це промовисте свідчення тієї доби.

З вироку 1961 р.:

Судова колегія Львівського обласного суду ВСТАНОВИЛА:

Підсудний Лук'яненко Л. Г., будучи вороже антирадянськи настроєний, з 1957 р. виношував ідею відриву Української РСР від Союзу РСР, підриву авторитету КПРС, зводив наклепи на теорію марксизму-ленінізму. (...) Керуючись ст. ст. 324, 33—335 КПК Української РСР, Судова колегія Львівського обласного суду ПРИГОВОРИЛА: Лук'яненка Лева Григоровича на підставі ст. 56, ч. 1 КК УРСР до смертної кари — розстрілу, з конфіскацією належного йому майна...

«Жодна імперія не буває вічною»

Після заходу ми попросили Героя України Левка Лук'яненка прокоментувати ситуацію з камерою, експозиціями в нещодавно створеному Історико-краєзнавчому музеї Городні.

— Я за те, щоб українська нація знала правду про свою історію, — сказав він. — Не треба її підфарбовувати, або робити однобокою. Правда нас об'єднає. Камеру обов'язково треба залишити для демонстрування, бо комуністична окупаційна влада так багато загнала українців у камери, що вони — не унікальне явище, а досить поширене. Для багатьох українців це частина їхньої біографії.

— Городнянська камера — така, в якій сиділи ви?

— Я загалом, може, в сотні їх за життя перебув. У Городні спрощений варіант.

— Вона не нагадує вам камеру смертників?

— Ні, вона була дещо не така. Я в ній просидів 72 дні в очікуванні розстрілу. Тоді мені приснився віщий сон, ніби мене не розстріляють, але буде дуже важке й холодне життя. Я його тлумачив як бачення підсвідомості. Однак справді Верховний Суд замінив розстріл тривалим ув'язненням.

— Ви були тоді переконані, що Україна стане незалежною?

— Так. Я знав, що жодна імперія не буває вічною. А це переконання у мене зародилося після того, як я став вивчати історію імперій.

— Звідки у простого хлопця з Городнянського району з'явилися сумніви, такі високі помисли?

— Під час війни люди відкритіше та відвертіше говорили про минуле. Я тоді почув про петлюрівців, отамана Галаку. Батьки були невдоволені тоталітарним режимом, який тримав селян у голоді, як рабів.

— Ви успішно закінчили Московський університет імені Ломоносова і замість просування щаблями кар'єри вибрали боротьбу?

— Я знав, що після розгрому бандерівців не треба було давати москалям підстав для думок, що вони остаточно поклали Україну на лопатки. Отож і вирішив піти боротися. Мої думки були такі: поки я буду боротися, вони не мають права сказати, що Україна скорилася.

— Ви є автором проекту Акта проголошення незалежності України?

— Коли під час ГКЧП у Москві 1991 року зібралася 22 серпня Народна рада, були різні думки, зокрема, прийняти різні закони щодо поліпшення життя українців. Я ж запропонував проголосити незалежність України. Мені запропонували разом з депутатом Верховної Ради СРСР Леонтієм Сандуляком підготувати відповідний документ. Це було о 10 годині. А о 12 годині треба вже було дати текст. У зошиті я записав спочатку Закон. Але закреслив це слово. Бо це нормативний акт тривалої дії. Тоді написав Універсал. Теж закреслив це слово. Бо воно б настороживо комуністів. Адже це політична термінологія української Гетьманщини. А тоді спало на думку слово Акт. Воно було нейтральне і не викликало зайвих емоцій. Запитав свого колегу: «Що нам робити? Писати короткий тест чи довгий?» І при цьому дав йому відповідь: «Найкоротший! Треба, щоб було у ньому одне речення: Україну проголошуємо незалежною державою». На думці мав таке: якщо напишемо довгий документ, то він викличе дискусію. Страх у комуністів мине і все провалиться. Тому треба був мінімум слів. Сандуляк зі мною погодився. Текст Акта вийшов дуже короткий. Я дуже радий, що народні депутати України підтримали мою пропозицію.

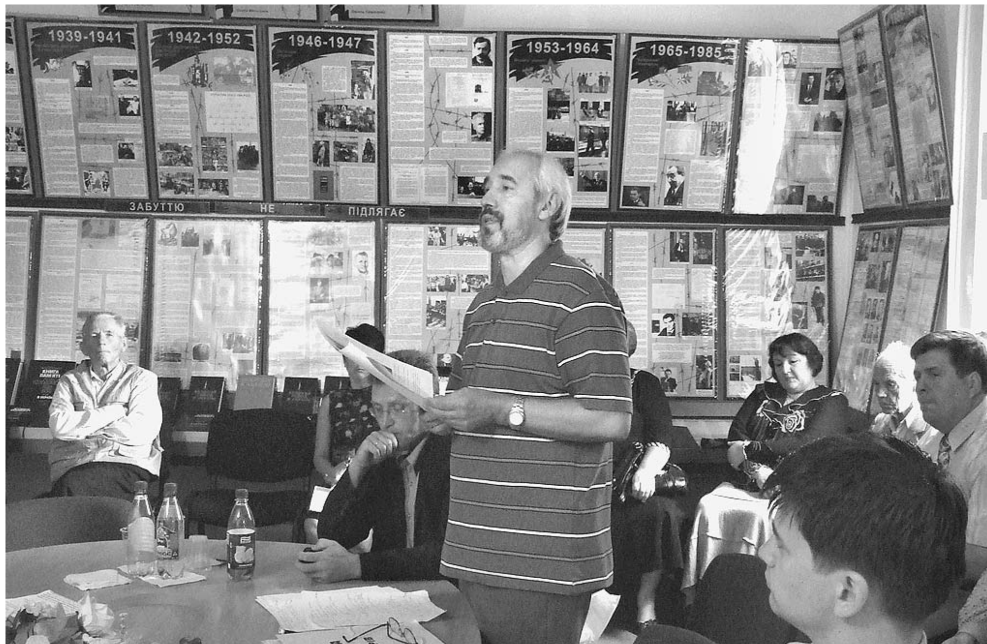
Сергій ПАВЛЕНКО.

Городня
Чернігівської області.

Акт проголошення незалежності України

Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною у зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року, продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні, виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами, здійснюючи Декларацію про Державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто проголошує незалежність України та створення самостійної Української держави — України. Територія України є неподільною і недоторканною. Відтині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України. Цей акт набирає чинності з моменту його схвалення.

Верховна Рада України.
24 серпня 1991 р.

На знімках: Герой України Левко Григорович Лук'яненко на оглядинах у музеї Городні: «У таких камерах я провів не один рік...»; історики, партійці, депутати обговорюють концепцію районного історико-освітнього закладу.

Фото автора.

ПРИВІТАННЯ!

Шановні співвітчизники!

Прийміть мої найкращі вітання з приводу національного свята — Дня незалежності України!

Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року став знаковою подією і відправною точкою, з якою пов'язана новітня історія нашої країни, її сучасне і майбутнє.

Сьогодні можна впевнено стверджувати, що Україна відбулася як держава. Вона має властиву сучасним демократичним країнам ЄС інституційну систему побудови державної влади і місцевого самоврядування, комплексну систему чинного законодавства і посідає чільне місце у світовому співтоваристві.

Я впевнений, що Україна спроможна стати країною, в якій держава слугує людині. Країною, де соціальні права надійно захищені, а економічні свободи дозволяють громадянам чесно працювати й отримувати достойну винагороду за свою працю.

Бажаю миру, щастя та процвітання вам і вашим родинам!

Зі святом!

Міністр юстиції
Микола ОНІЩУК.

Дорогі українці!
Сердечно вітаю вас із великим святом — Днем незалежності України!

Це визначне державне свято, вистраждане мільйонами відданих синів і доньок України, стало по-справжньому всенародним.

Ще з часів Київської Русі українці прагнули вільно жити, сповідувати свої традиції та звичаї, не зазнаючи при цьому поневірянь та утисків. Історичні умови складалися так, що на наших землях постійно панували інші народи-сусіди. Та попри все, наші співвітчизники віками боролися за свою свободу і лише нинішнє покоління — наші сучасники — у 1991 році вибороли її. Безумовно, ця визначна дата навічно увійшла в історію молодої держави золотою сторінкою її біографії і започаткувала нову епоху в житті українського народу, законодавчо закріпила його вікові, демократичні прагнення до національного відродження, духовної свободи, економічного зростання, культурного піднесення.

Для нас, працівників соціальної сфери, кожен рік незалежності — це надія на нові перспективи, високі звершення, процвітання. Ми прагнемо досягати найвищих вершин у тому, що робимо і чому себе присвятили. Оптимізм та віра у свої сили кожного з нас сьогодні — це процвітання нашої держави в майбутньому. У День незалежності України ми усвідомлюємо свою важливу причетність до вирішення проблем наших громадян, до закладання фундаменту щасливого життя наступних поколінь українців. Нехай у величний день 24 серпня у вас буде піднесений настрій, невичерпне натхнення творити і трудитися у незалежній Державі з вільним суспільством, аби вписати свій вагомий рядок у її історію.

Сердечно бажаю вам міцного здоров'я, нескінченної енергії, міцності духу, нових успіхів.

Нехай добробутом, миром і радістю повняться ваші оселі, любов, віра і надія завжди будуть із вами.

Сергій САНЧЕНКО,
директор Виконавчої дирекції Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Поляк, який прославляв козаків

Житомирська сторінка Державного гімну України

Серед топонімів Житомира є й такий: проїзд Кароля Гейнча. Він дуже короткий: від вулиці Монтана (це назва міста–побратима в Болгарії) до вулиці Олени Пчілки лише 200 метрів. Про цей проїзд навіть у місті мало хто знає, як і про людину, на честь якої його назвали у 1995 році. Тут зелено й тихо, лише зрідка проїде якийсь легковик мимо високих огорож. За ними — котеджі, споглядаючи які будь–який іноземець, котрий приїхав в Україну, начитавшись повідомлень про нашу постійну кризу й бідність, почне сумніватись, чи так це насправді. Сьогодні навіть важко уявити, який вигляд мала ця місцина в далекому 1810 році, коли в будинку, що тут стояв, народився Кароль Август Гейнч (Гінч), ім'я якого згадується мало не в кожній публікації про історію Державного гімну України.

Аптекар, він же драматург

У Житомирі є ще одне місце, пов'язане з цією людиною. Це Соборний майдан. Там, де тепер обласний музично-драматичний театр, колись була аптека, яка належала родині Гейнчів. Ось так дивно вийшло, адже саме драматургія була для Кароля захопленням усього його життя. Займався б він тільки аптекарським бізнесом, ніхто б про нього тепер не пам'ятав.

Народився Кароль у сім'ї колезького радника, доктора медицини й філософії Франца Гейнча, який походив з давнього шляхетського роду, відомого з XVI ст. Історія типова для шляхти: був родовий маєток Гінчівка на Київщині, та втратили його, бо розорилися. У Житомирі Франц Гейнч став власником аптеки. Син за прикладом батька теж здобув медичну аптеку і заробляв на прожиття, торгуючи ліками.

Щоб зрозуміти обстановку, в якій формувалися його погляди на життя, треба згадати історію. На той час, як Кароль подорослішав, від 1795 року, коли Польщу остаточно поділили й вона надовго перестала існувати як незалежна держава, минуло не набагато більше часу, як від розпаду СРСР до наших днів. Якщо в Росії й досі багато хто сумує за минулим, коли разом з Україною та колишня спільна держава, як їм здається, була потужною і сильною, то можна уявити собі, яка ностальгія була в поляків за колись великою Річчю Посполитою. Найкраще це помітно з тогочасної польської літератури. Чимало авторів — таке, принаймні, складається враження — на підсвідомому рівні намагалися спокутувати вину своїх попередників, які свого часу довели ситуацію у відносинах між українцями й поляками до того, що вибухнуло повстання під проводом Богдана Хмельницького, відтак після приєднання України Московія перетворилася на потужну Російську імперію, яка взагалі ліквідувала Польщу. У польській літературі виникла течія, яку літературознавці називають «українською школою», а відносини наших народів нерідко зображувалися в романтично ідеалізованому ключі.

Кароль Гейнч основні свої твори написав, звичайно, рідною мовою — польською. Така в ті часи була мовна ситуація в театрах на території України: на тій її частині, яка раніше була приєднана до Росії, на сценах панувала російська мова, а в Житомирі та інших містах, які в Польщі наприкінці XVIII ст. відібрала Катерина II, — польська. В Житомирі з ініціативи губернатора Михайла Камбурлея 1809 року було побудовано дерев'яний театр — там і почала давати вистави польська трупа.

З того, що написав для неї Кароль Гейнч, насамперед називають комедію «Молодь тогочасна» (1841 рік), в якій висміювалася балагульщина. Щоб зрозуміти, що це таке, згадайте стиляг або хіпі. Балагули були трохи подібним до цього явищем XIX ст. Молодь не тільки в ближчі до нас часи протестувала проти чогось... Іван Франко назвав балагульство «елементарною, мало свідомою, а часто цинічною реакцією проти усієї тої фальші шляхетсько-польського життя, що виробилося віками та особливо наприкінці XVIII і початку XIX ст.». А назва пішла від того, що хлопці, неголені та патлаті, зодягнені в селянські свити, роз'їжджали на балагулах — єврейських возах. Зрозуміло, пиячили, поводилися ж, м'яко кажучи, не зовсім гречно — то був такий своєрідний протест проти великосвітського етикету. Одним з елементів такої епатажної поведінки стало вживання української мови та виконання українських пісень. Причому навіть самі їх писали. Для багатьох це може бути несподіванкою, але пісню «Там, де Ятрань круто в'ється...», яку традиційно називають народною, написав Антін Шашкевич, якого Іван Франко назвав «королем балагулів». Та передусім сучасників шокувало, звісно, нехтування нормами етики й моралі. Проти цієї сторони балагульщини й була спрямована комедія Кароля Гейнча. Самі балагули віддячили за таку увагу драматурга до себе своєрідно, по-балагульськи — а дотепність цінувалася в них над усе: відрізали свої вуса й бороди й надіслали їх йому.

«Ще не вмерло Запороже...»

У березні 1864 року у Львові (на той час територія Австро-Угорщини) почав діяти перший український професійний театр — театр «Руської бесіди». 8 листопада відбулася прем'єра вистави, поставленої за п'єсою Кароля Гейнча. Як вона туди потрапила? Можливо, ключ до цього дає житомирський мистецтвознавець Анатолій Шевчук. В одній з його публікацій наводиться такий факт: у польських театрах Житомира й Бердичева певний час працював український актор та режисер із Галичини Омелян Бачинський, який згодом став організатором першого галицького професійного театру товариства «Руська бесіда» у Львові.

Повна назва твору житомирського драматурга звучить так: «Історична комедіо-опера в 2-х актах малоросійською мовою. Написана віршем Каролем Гейнчем, під заголовком Повернення запорожців з Трапезунду. Київ, у друкарні університету св. Володимира, 1842». Ремарки в п'єсі, зрозуміло, написані польською мовою (нагадаємо, що для російських театрів ремарки в п'єсах тоді писалися російською). Сам текст — українською мовою, але латинськими літерами.

Зміст простий. Козаки вирушили на чайках у похід, щоб напасти на турецьке місто Трапезунд. Дівчата Гандзя, Одарка та Горпина сумують за ними, співають тужливих пісень. Старі запорожці згадують свої молоді літа, один з них у пісні прославляє козацьку звитягу. Їм у другому акті молоді козаки після повернення розповідають про свої бойові пригоди. Один з них, Денис, хоче перевірити, чи справді його кохає Гандзя, тому ховається, а друзів просить сказати їй, нібито він загинув. Почувши це, дівчина хоче кинутися в Дніпро, але потрапляє в обійми нареченого. Тут же вирішено справити весілля не тільки цієї, а й ще двох пар. Звучать пісні. Зокрема й такі рядки:

Честь тобі і слава, о великий Боже,
Що-сь нам дозволив години діждати,
Дороге серцям нашим Запороже,
Рідних і землю нашу оглядати.

Саме після цих слів, як стверджують деякі дослідники, театр «Руської бесіди» і ввів у сценічну дію п'єси пісню, написану 1863 року Михайлом Вербицьким. До її тексту було внесено невелику зміну, мабуть, щоб пристосувати до змісту спектаклю: прозвучало «Ще не вмерло Запороже». Залишилося свідчення рецензента в одній з львівських газет про те, що за бажанням глядачів хор виконував цю пісню на «біс».

Чому поляк Гейнч вирішив написати твір українською мовою? Треба враховувати тогочасні театральні реалії. І в Житомирі, і в Бердичеві тоді було не так багато жителів. Орієнтуватися тільки на польськомовну аудиторію театри просто не могли — хто б тоді щодня зал заповнював? Окрім того, самих глядачів стало цікавити своє, рідне. Антрепренери просто змушені були враховувати інтереси ширшої публіки. Цікаво, що до п'єси Гейнч спеціально написав пісні, стилізувавши їх під народні. А в ремарках вказав мелодії, на які їх треба співати — «Їхав козак за Дунай», «Як не бачу Петруся», «Ой, не ходи, Грицю», «Летить орел понад морем». Глядачам значно цікавіше було відчувати на сцені місцевий колорит, ніж потрапляти у світ чужих пристрастей.

Уже згадуваний мистецтвознавець Анатолій Шевчук наводить такий цікавий факт. Житомирський адвокат Еразм Словацький — дядько класика польської літератури Юліуша Словацького теж писав п'єси, але в дусі Расіна і Мольєра, тож на сцені їх так ніхто і не взявся ставити. А крім українофільства, під яке підпала частина поляків у ті часи, стосовно Кароля Гейнча варто додати ще й таке: він же виріс тут, тут була його мала батьківщина.

Знову про топонім

Один з мікрорайонів Житомира має назву Хінчанка. Її походження пояснив краєзнавець Георгій Мокрицький. З'ясовується, ті землі, що належали Гейнчам, називали спершу Гейнчівкою. Потім почали вимовляти Хінчівка, а зрештою слово трансформувалося в Хінчанку — за аналогією з назвами інших мікрорайонів міста: Мальованка, Смолянка. А зі звуками «Г» і «Х» усе дуже просто: польською мовою, тобто латинськими літерами, прізвище Гейнч пишеться не через прорівне «G», а через «H», що за вимовою близьке до українського «Х».

Минав час, на так званій Другій Хінчанці (ці землі в середині XIX ст. купила поміщиця з роду Гейнчів) було збудовано льонокомбінат, інші великі підприємства, від яких уже в наші дні залишилися тільки назви й величезні борги. Але це вже зовсім інша історія...

Олексій КАВУН.

Житомир.

На знімку: проїзд Кароля Гейнча сьогодні.

Фото автора.

АКТУАЛЬНО

Правоохоронці обіцяють утриматися від політики

Міністерство внутрішніх справ України під час виборчої кампанії залишиться поза політикою. У цьому запевнив головний міліціонер країни Юрій Луценко в ході наради керівництва правоохоронних органів за участю Президента Віктора Ющенка, **передають «Українські новини».**

«Жоден начальник обласного управління не стоятиме на боці якоїсь політичної сили», — сказав міністр у відповідь на заклик Віктора Ющенка до МВС, СБУ і Генпрокуратури залишатися поза політикою під час президентської виборчої кампанії. За словами Луценка, МВС притягатиме до відповідальності винних за всі виявлені факти фальсифікації виборів чи порушення правил агітації в ході виборчої кампанії.

Крім того, на нараді Президент України Віктор Ющенко висловив задоволення тим, що МВС, СБУ і Генеральній прокуратурі вдалося налагодити співробітництво: «Цю дорогу почато, і з такою відданістю потрібно йти далі, у тому числі при реформуванні правоохоронної системи». Також глава держави назвав удалим реформування Державтоінспекції. Водночас він зобов'язав МВС проаналізувати і надати йому дані по кожній області, у яких місцях і з якою періодичністю найчастіше відбуваються ДТП із трагічними наслідками.

Хочемо дружити з Москвою, офіційно «не оформляючи відносин»

Українці хочуть мати добросусідські відносини з Росією, однак не готові до інституціонального зближення з нею. Про це свідчать результати проведеного Інститутом Горшеніна всеукраїнського соціологічного дослідження до Дня незалежності України.

Так, більшість співгромадян (70,2 відсотка опитаних) ставиться до Росії позитивно, а неприятлива думка про сусідню державу склалася у 22,1 відсотка і кожен десятий з них характеризує своє ставлення до РФ як «дуже неприятливе».

Цікаво, що найдоцільнішим заходом зближення Києва і Москви 67,4% опитаних українців вважають безвізове пересування громадян. При цьому українці бажають тільки доброго сусідства з Росією, але аж ніяк не об'єднання з нею. Так, за спільну з Росією зовнішню політику висловилися лише 13,7% респондентів, за спільну валюту — 9,3%.

«Віра змушує людину думати й осмислювати життя»,

вважає народний депутат Олександр ЄФРЕМОВ. У нього все вийшло, за що життя виставило йому сьогодні дві п'ятірки

— Літо, спека, час відпустки, а ви, Олександре Сергійовичу, на робочому місці. Скільки причин можна назвати, щоб пояснити такий «трудоголізм»?

— Причина одна — багато роботи. А взагалі я вже відпочив. Провів два тижні разом з родиною на Півдні, і цього виявилося цілком достатньо, щоб привести себе в порядок. Я складно ставлюся до тих людей, які розповідають, що цілодобово працюють, не виходячи з кабінетів. Якщо це дає їм задоволення, то не повинно бути приводом для хвастощів. Це особисте. Депутатська посада вимагає внутрішньої самоорганізації і високого ступеня особистої відповідальності, тому про відпочинок часом забуваєш. Доводиться жити в такій динаміці. З одного боку, докладаєш зусиль для втілення в життя намічених цілей, робиш щось корисне для суспільства, з другого — обділяєш себе в особистому плані: менше буваєш з сім'єю, менше займаєшся вихованням дітей, ризикуєш своїм здоров'ям.

— Мабуть, сьогодні ви, як ніколи раніше, частіше вдаєтеся до народної мудрості про те, що краще сто разів відміряти, ніж один раз відрізати?

— Пам'ятаю інші періоди свого життя, коли працював на державних підприємствах, займався бізнесом. Ми тоді гостро відчували ситуацію, коли депутатський корпус приймав закони, що не відповідали реаліям життя. І тоді доводилося зупиняти бізнес, думати, що робити в ситуації, що склалася. Тому, приймаючи сьогодні рішення як народний депутат, завжди пам'ятаю, як було раніш і розумію: чинити маю так, щоб не нашкодити іншим. Не приховую, обстоювати свою точку зору перед товаришами-парламентаріями, доводячи, що вона має право на реалізацію, важко. Скільки людей — стільки й думок. Лобіювання окремих рішень — це ж не тільки «пробивання» чиїхось інтересів, а й користь для суспільства. Нічого страшного в цьому не бачу. Інша річ, що в поняття «лобіювання» не повинна вкладатися негативна складова. Маю на увазі корупцію. Але те, що депутати повинні обстоювати інтереси свого регіону — його бізнес, політичні інтереси, турботу про людей, — це їхній прямий обов'язок.

— У такому разі, рішення якої проблеми Луганщини ви лобіюєте в парламенті як народний депутат?

— Основне питання, що мене завжди хвилювало і непокоїть сьогодні, — незавершеність процесу, пов'язаного із закриттям шахт. Я обстоюю ту точку зору, що, приймаючи рішення, держава повинна нести відповідальність і компенсувати територіям допущені нею самою помилки. Разом з головою Луганської облдержадміністрації Олександром Антиповим ми сьогодні працюємо над тим, щоб держава врешті-решт зайнялася розв'язанням проблем депресивних територій, якими визнано колишні шахтарські міста і селища. Сьогодні, наприклад, 73 території, що постраждали від реструктуризації вугільної галузі, не мають питної води, нормального медичного обслуговування. За рахунок підвищення вартості енергоресурсів область заборгувала системі ЖКГ більш як 800 млн. грн. Приблизно таку саму суму заборгувала нашій області й сама держава, не збираючись її компенсувати. При цьому уряд попереджає: не заплатите борг — будемо відключати. Діє право сильного, а не логіка справедливості. Інтереси області в цьому випадку і доводиться лобіювати.

— За пройдений шлях життя вам виставило сьогодні дві п'ятірки. Вам імпонує така оцінка?

— Знаєте, у людини закладене протиріччя. Душею вона завжди молода, а тілом... Варто тільки замислитися над цими п'ятірками, як доходиш думки, бажання проаналізувати пройдений етап, підсумувати, що встиг зробити. Відверто кажучи, я поки що не думаю про свій вік, мене ніщо не насторожує. Дві п'ятірки не радують і не засмучують. У мене все ще попереду.

— У такому разі, хто вам більше імпонує — 25-річний Сашко Єфремов чи 55-літній Олександр Сергійович?

— Кожний вік має свої принади і недоліки. У 25-річному в мене було багато запалу і самовпевненості, я брався за те, чого не знав, і набивав гулі. Сьогодні, маючи певний досвід, я знаю: якщо візьмуся за цю ділянку роботи — позитивного результату не досягну. Часом досвід, знання, інтуїція зупиняють, забороняють ризикувати. У такому разі 25-річний юнак мені більше імпонує, в нього більше переваг. У молодості ми могли працювати тижнями, не перериваючись на повноцінний сон, не відчуваючи втоми, і багато чого встигали зробити. Сьогодні, через 30 років, такий ритм, навантаження вже не під силу.

— Той 25-річний Єфремов усе робив правильно?

— Гадаю, так. Хлопчик з робітничої сім'ї самостійно досяг певних висот.

— Допомогли працьовитість і цілеспрямованість?

— Не тільки. Мені пощастило в тому сенсі, що в моєму житті було багато хороших учителів і наставників, якими я справді пишаюся. Якщо їх перелічувати, то передусім я хотів би назвати своїх батьків. Вони працювали і вчилися. Вдень — на заводі, увечері — йшли в технікум на заняття, а у вихідні трудилися над кресленнями. Змалку батько привчав мене до праці, і практично навчив мене всього, що має робити чоловік. Приміром, я можу побудувати будинок від фундаменту до даху, бо разом з батьком будував рідний дім. Отож молоток у руках тримаю міцно.

— Кілька років тому в одному з інтерв'ю ви сказали, що для вас найефективніший спосіб зняти напругу — це машина, кермо, дорога, швидкість. Щось змінилося?

— Звичайно, на таких швидкостях, як раніше, я вже не їжджу. На щастя і на жаль. На щастя, бо розумію, що від якоїсь безглуздої несподіванки залежить моє життя, здоров'я. Адже скільки таких випадків у країні за останні роки. На жаль, тому що... Все-таки життя має бути динамічним. Душа рветься і прагне високих швидкостей, а розум сигналить про небезпеки.

— Але мізки таж мають відпочивати?

— Згодний. Динаміка мого життя сьогодні така, що я весь час перебуваю в русі. У мене практично не буває вихідних, бо я то в Києві, то в Луганську. Це змушує змінити ритм і звички, правильно розпоряджатися часом. У літаку, наприклад, я читаю, дивлюся нові фільми. Хотілося б вивчити мови.

— Українську?

— Українську мову я знаю досить добре, в тому обсязі, що потрібний громадянину України.

— Чому тоді нею не розмовляєте?

— Скоріше з принципових позицій. Я живу в регіоні, у якому абсолютна більшість розмовляє російською мовою. Цією мовою розмовляю і я. Однак, хочу продовжити розпочату тему. Колись мій колега по заводу зізнався мені, що розслаблюється після трудового дня тільки вдома, взявши на руки двох своїх онученят. Я тоді молодий був і не розумів його. Тепер мені знайомий цей стан. Коли мої онуки поруч, усе погане відступає на другий план. Онука, до речі, назвали на мою честь — Сашком. Я взагалі люблю бути вдома, у колі родини. У нас багато квітів, різних рослин...

— ...А от з цього моменту трохи детальніше.

— Квітами займається моя дружина. У нас у кімнатах навіть росте лимон і хвойні рослини. У дворі багато різних дерев і кущів, чудові троянди. Достигає виноград. Одержую насолоду, коли потримаю в руках його величезне гроно. Після народження внучки ми завели маленький дворик, де сьогодні ростуть перепели, маленькі курочки, куріпки, павичі. У нас живе білка і чотири собаки. Ми привчаємо внучку доглядати за птахами. Навесні в один з моїх приїздів додому ми розбили маленьку грядочку, і Настя посадила там те, що вважала за потрібне. Дуже пишалася своєю роботою. Мені приємно бачити, як змінюється ця маленька людинка, спілкуючись із природою.

— Олександре Сергійовичу, ви віруюча людина?

— Віра, церква і релігія — для мене різні речі. Я б сказав, що я поки що йду до свого храму, незважаючи на те, що побудував їх уже декілька. Я розумію, якщо людина житиме без віри, нічого доброго з цього не вийде. Віра змушує людину думати й осмислювати життя. З вірою жити легше, вона допомагає.

Алла АНТІПОВА.

Луганськ.

Журналісти парламентської газети вітають народного депутата Олександра Єфремова з 55-річчям. Зичать здоров'я і втілення в життя всіх його добрих починань.

ВІТАЄМО!

Народні депутати України — члени Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності Верховної Ради України, а також працівники секретаріату комітету щиро вітають із 55-річчям з дня народження народного депутата України, голову Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності Верховної Ради України, заступника голови фракції Партії регіонів у Верховній Раді України ЄФРЕМОВА Олександра Сергійовича.

Шановний Олександре Сергійовичу!

Цінуємо і поважаємо Вас за високий професіоналізм та компетентність, надзвичайну працездатність і відповідальність, принциповість та об'єктивність, доброзичливість, чуйність та щирість у стосунках з людьми, а також високі організаторські здібності та вміле керівництво комітетом.

Щиро бажаємо Вам довгих і плідних років життя, достатку та затишку в домі, здоров'я Вам та Вашим рідним.

Віримо у Вашу щасливу долю, у Ваше світле майбутнє, у ті добрі справи, які Вам судилося здійснити.

З глибокою повагою — члени комітету та працівники секретаріату.

Криза глобального капіталізму й ризики нових конфліктів

Небезпечні стратегії «стримування»

(Закінчення. Початок у №156 за 21 серпня).

З точки зору поширення демократії, боротьби з тероризмом або незаконним обігом наркотиків операція НАТО в Афганістані вже давно втратила сенс. Однак перебування більш як 70-тисячного контингенту НАТО в цьому регіоні й перенесення воєнних операцій на територію Пакистану мають важливе геополітичне значення.

По-перше, НАТО продовжує втримувати військовий плацдарм у безпосередній близькості до кордонів Китаю та Індії. По-друге, підтримуючи високий рівень конфліктогенності в регіоні, НАТО створює військові ризики для будівництва транзитної інфраструктури для доставки енергоносіїв із Близького Сходу (передусім з Ірану) в економіки Китаю та Індії, які швидко розвиваються.

Зростає військово-політична напруженість на Близькому Сході. Як нова жертва «хрестового походу» за демократією став Іран. Ще зовсім недавно Білий дім і особисто Президент США Барак Обама заявили про «нову політику» стосовно Тегерана. На практиці ці заяви виявилися ширмою, за якою готувалася чергова «кольорова революція».

Після президентських виборів в Ірані події почали розвиватися за добре апробованим сценарієм. Незважаючи на переконливу перемогу нинішнього Президента Ірану Махмуда Ахмадинеджада (він набрав 62,6%), кандидат від опозиції Мир-Хоссейн Мусаві (33,75%) одразу заявив про тотальні фальсифікації.

Як завжди, з'явилися результати «незалежних» соціологічних опитувань, результати яких були для провладного кандидата несприятливі. Слідом за цим почалися масові виступи незгодних меншостей, які вимагали змін, і ці виступи одразу одержали широке висвітлення в західних ЗМІ. Потім лідери держав Заходу звично заявили про сумнівність результатів виборів і також просто вимагали від керівництва Ірану забезпечити демократичне волевиявлення громадян, а фактично скасувати підсумки виборів і політичне рішення більшості населення Ірану.

Цілком імовірно, що і ця «кольорова революція» завершиться безрезультатно, як і попередні спроби державних переворотів, здійснених у Монголії (липень 2008 р.), Молдавії (квітень 2009 р.). Однак можна із упевненістю стверджувати, що вірус «кольорових революцій» і далі поширюватиметься світом. На цьому етапі замовникам уже не важливо, чи відбудеться зміна правлячих еліт у «заражених» політичних організмах. Основне завдання — дестабілізувати ситуацію в цільовій країні або регіоні, і поки що його успішно виконують.

Наскільки питання «демократизації» втратило сенс для провайдерів, переконливо свідчить ситуація в Іраку. Незважаючи на теракти, які не припиняються, нестійкість нинішньої політичної системи й тверде протистояння шиїтської, сунітської і курдської громад Іраку, США оголосили намір вивести свої війська із цієї країни. Майбутнє Іраку й сусідніх країн після виведення американського контингенту Білий дім не цікавить. Основної мети досягнуто — ситуацію в цьому регіоні вкрай складно буде повернути в мирне русло.

Пояс глобальної напруженості тягнеться із Близького Сходу в Африку. Ось уже більше двох десятиліть у державах, розташованих навколо Африканського рогу, тривають постійні внутрішні й зовнішні конфлікти. В Ефіопії, Еритреї, Сомалі, Ємені, Судані, Конго не припиняється збройне протистояння.

Останнім часом, на тлі критичної політичної ситуації в Сомалі, різко активізувалися пірати. Примітно, що вздовж узбережжя Сомалі — через Аденську затоку — проходить транзит 50% світового потоку балкерних (насипних) вантажів, близько 30% контейнерних перевезень, майже 25% перевезень нафти. Причому основна частина цього потоку — торгівля між Європою та Східною Азією, включаючи Китай, Японію, Індію, Південну Корею.

Було б необачно вважати, що триваючі кілька десятків років конфлікти, які потребують великих фінансових витрат і матеріальних ресурсів, не стимулюються ззовні.

Украй напруженою залишається ситуація на Кавказі. Багато хто з міжнародних аналітиків та експертів вважають, що війна, розв'язана режимом Саакашвілі проти Південної Осетії, не була останньою.

У реальність негативного сценарію розвитку подій не складно повірити. Адже США й країни НАТО продовжують підтримувати мілітаристські плани грузинського диктатора, не звертаючи уваги на протести населення Грузії й справедливе обурення жителів Абхазії та Південної Осетії. Нещодавно, у травні-червні, під егідою НАТО знову пройшли навчання в Грузії, США продовжують надавати матеріальну допомогу грузинському режиму й доброзичливо дивляться на відмову Тбілісі підписувати юридично обов'язкову угоду про відмову від подальшого застосування сил. Що це, як не стимулювання агресора?

Сьогодні кількість нестабільних режимів, конфліктогенних зон, заморожених і активних конфліктів істотно збільшилася. «Осередки нестабільності» розрослися й фактично перетворилися на пояс геополітичної напруженості, який пролягає через всю Євразію, Африку аж до Латинської Америки, де західна дипломатія постійно вдається до стимулювання переворотів і громадських сутичок.

Для створення й підтримки цього «пояса нестабільності» використовується весь арсенал засобів — від прямих військових інтервенцій і створення окупаційних режимів до стимулювання внутрішніх безладів і «кольорових революцій».

Захід не припиняє спроби здійснити «геополітичне оточення» своїх економічних конкурентів, просуваючи військові бази до кордонів Росії, Китаю, Індії. Симптоматично, що саме Вашингтон, на думку експертів SIPRI, сьогодні витрачає на військові потреби найбільше коштів, займаючи на цьому ринку 42% від загальних видатків.

Чинники глобальної нестабільності

Доводиться визнати, що геополітичні стратеги Заходу дуже вміло грають на соціальних наслідках кризи.

Сьогодні переважна більшість країн, що розвиваються, зіштовхуються із загрозами масового безробіття, зубожіння населення, скорочення доходів державних бюджетів і

урізування соціальних виплат. Ці проблеми найчастіше використовуються зовнішніми гравцями для розпалення соціальних суперечностей, антиурядових виступів і бунтів.

Крім того, економічні складності завжди призводять до зростання конфліктності в суспільстві. Саме в період кризи в нестабільних суспільствах починає проростати ксенофобія, етнічна й релігійна нетерпимість. Ці прояви також створюють зручний ґрунт для маніпулювання свідомістю й провокування цивільного протистояння.

Все ж головними союзниками геополітичних і військових доктринерів є не об'єктивні обставини, а компрадорські еліти і маріонеткові правителі. Саме вони, покірно дотримуючись приписів своїх хазяїв, перетворюють національні держави на донорів глобальної кризи. Вони заводять свої країни в кредитну кабалу, розпродають національні економіки й нещадно експлуатують трудящих своїх країн.

Водночас маріонеткові режими найчастіше стають головними приводними ременями, за допомогою яких США та їхні союзники дестабілізують ситуацію у світі. Національні інтереси держав, доля народу охоче приносяться в жертву реалізації чужих геополітичних стратегій. Яскравий приклад — нинішні правлячі режими України й Грузії. Їх ріднить не тільки шлях, яким вони прийшли до влади, а й загальне завдання, яке поставили перед цими політичними режимами їхні заокеанські хазяї. А саме — створення перманентного конфлікту у відносинах з Росією.

Обидва ці режими основною метою свого перебування біля влади проголосили здавання народного суверенітету на користь західних військово-політичних блоків. Ющенко і Саакашвілі послідовно і неухильно погіршували відносини своїх країн з Російською Федерацією. Постійно провокувалися торгово-економічні війни, дипломатичні конфлікти. Обидва режими цілеспрямовано вирощували в суспільстві русофобію і ненависть до спільної історії, культури, цінностей.

Навіть підсумки серпневого конфлікту 2008 року не привели до переосмислення й зміни зовнішньополітичного курсу України й Грузії. Саакашвілі планомірно прагне до ескалації конфлікту й відверто заявляє про готовність відновити збройне протистояння з Росією. Тим часом українська влада планомірно йде на загострення суперечностей. У січні цього року українське керівництво фактично спровокувало новий газовий конфлікт. Сьогодні Ющенко й записні націонал-патріоти дедалі голосніше кричать про те, що потрібно вигнати флот із Криму, розірвати Договір про дружбу й співробітництво між Україною та РФ. Під ці цілі активно фабрикуються рішення судів, готується громадська думка, постійно створюються конфліктні ситуації з військовослужбовцями ЧФ РФ.

Складається враження, що у термін, який йому залишився на посту президента, В. Ющенко та націонал-радикали, котрі його підтримують, готові перейти межу. Не хочеться думати, що черговий спалах воєнних дій на Кавказі або спровокований конфлікт навколо ЧФ РФ у Севастополі буде використано для втягування України в пряме збройне зіткнення з Росією. Цілком очевидно, що для багатонаціональної та полікультурної української держави це обернеться великою трагедією й крахом державності. Сьогодні це головний виклик для українського суспільства.

Новий порядок денний для світу

Нині деякі горе-стратеги вважають, що сучасні технології соціального керування дають змогу контролювати і управляти конфліктами будь-якої інтенсивності. Це небезпечна омана й пагубна практика.

Історія свідчить, що згодом будь-які кволі конфлікти здатні перерости в широкомасштабну й неконтрольовану хвилю насильства. Про це необхідно задуматися конструкторам нинішніх «поясів глобальної напруженості». Щоб перебороти нинішню трансформаційну кризу без повторення глобальних катастроф, світові потрібна нова система політичних, економічних і соціальних відносин.

У комуністів є своє бачення нового «порядку денного» для світу, свої трактування пріоритетів і завдань розвитку світового співтовариства.

У сфері міжнародних міждержавних відносин необхідно прагнути до зниження ролі військово-політичних блоків на користь міжнародних організацій і постійно діючих діалогових майданчиків. Ми вважаємо, що в глобалізованому світі блоковий принцип забезпечення безпеки себе вичерпав. Нові розподільчі лінії по кордонах військово-політичних утворень лише поглиблюють розкол і підвищують ризик глобального конфлікту.

Важливою умовою забезпечення міжнародної безпеки є підвищення ефективності роботи ООН. Цієї універсальної міжнародної організації сьогодні необхідна глибока реформа, спрямована на розширення повноважень Генеральної Асамблеї ООН у питаннях регулювання міжнародних конфліктів і суперечностей.

У період кризи особливо важливі стабільність і конструктивна взаємодія всіх держав та їхніх інтеграційних об'єднань. У цьому плані прикладом цивілізованого вирішення суперечностей може стати діалог на Європейському континенті. Можна тільки привітати заклик керівництва Російської Федерації провести багатосторонню зустріч за участю ОБСЄ, ОДКБ, НАТО, ЄС і СНД для напрацювання скоординованого підходу до питань безпеки.

Провідним світовим державам також потрібно докласти максимум зусиль для того, щоб повернути міжнародному праву його регуляторне значення й обов'язковий характер. Не можна допустити, щоб право було остаточно підмінене політичною доцільністю, а його основоположні принципи перетворилися на гарні, але порожні формули. Для цього необхідно розширити сферу компетенції Міжнародного суду ООН і підсилити відповідальність держав і політичних лідерів за відмову від виконання його рішень.

Перебудова світової економіки має ґрунтуватися на принциповій відмові всіх держав від споживчого капіталізму на користь моделі стійкого економічного розвитку. Ця модель припускає раціональне використання природних ресурсів, активну екологічну політику й охорону навколишнього середовища, науково-технічну кооперацію й активний обмін технологіями.

Комуністи вважають, що для розвитку взаємовигідного міжнародного співробітництва треба концентруватися не на торговельних відносинах, а на розвитку промислово-інвестиційної кооперації. На чільне місце потрібно поставити не рівний доступ на ринки, а рівні умови для залучення інвестицій і технологічних інновацій.

Зняття цих бар'єрів між розвиненими і країнами, що розвиваються, стане реальним кроком у вирішенні економічних суперечностей. Тільки в цьому разі будуть усунуті структурні перекоси в розвитку економік країн третього світу, зроблено крок по подоланню бідності, підвищення рівня життя мільйонів трудящих в усьому світі.

Особливу роль у цих процесах можуть зіграти профільні організації ООН — Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО), Міжнародна організація праці (МОП), Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), Міжнародна організація розвитку (МАР), Міжнародне агентство атомної енергетики (МАГАТЕ), Продовольча й сільськогосподарська організація ООН (ФАО). Їхній потенціал як майданчиків для діалогу і напрацювання міжнародних програм розвитку на сьогодні практично не використовується.

Водночас відповідно до реалій сьогоднішнього дня необхідно збільшити роль країн, що розвиваються, у всіх міжнародних економічних організаціях. Перший крок у цьому напрямку зроблено. Активізація співробітництва в рамках «Великої двадцятки» стала визнанням значимості ролі країн, що розвиваються, для нової світової економіки. Наступний крок — проведення повноцінної реформи МВФ, Світового банку і СОТ.

Економічна глобалізація інтенсифікувала не тільки фінансові, а й культурно-цивілізаційні обміни і взаємодії у світі. Ми переконані, що забезпечення миру й міжнародної безпеки можливе лише на принципах взаємоповаги культурної та релігійної ідентичності.

У парадигмі «конфлікту цивілізацій» подальший розвиток людства неможливий. У відповідь на політику «конфлікту цивілізацій», яку культивують ідеологи євро-атлантизму, комуністи пропонують інтенсивний розвиток рівноправного міжцивілізаційного діалогу.

Усьому світові час задуматися над тим, який шлях подолання кризи буде обрано. Від цього залежить не тільки майбутнє окремих країн і народів, а й гармонійний розвиток усього людського співтовариства.

Петро СИМОНЕНКО,
голова фракції КПУ
у Верховній Раді України,
Перший секретар
ЦК Компартії України.

Національні інтереси держав, доля народу охоче приносяться в жертву реалізації чужих геополітичних стратегій

ОБ’ЄКТИВ

14 серпня. На львівському стадіоні, котрий будується до Євро-2012, у повному обсязі виконані роботи зі спорудження прямого фундаменту під західну трибуну.

15 серпня. Крим. Євпаторія. VI Міжнародний фестиваль кримськотатарської та тюркської культур «Гезльов к’апуси — Східний базар».

16 серпня. Донецька область. На території складів із піротехнічними виробами в Ясинуватському районі стався вибух і пожежа.

17 серпня. Запоріжжя. Акція, організована «Союзом захисту вкладників» біля управління Національного банку України в Запорізькій області.

19 серпня. Полтавська область. У селі Великі Сорочинці Миргородського району Полтавської області триває національний Сорочинський ярмарок.

18 серпня. Миколаїв. Відкрився шкільний ярмарок.

20 серпня. Крим. Севастополь. Співробітники Служби безпеки України встановили національний прапор України на горі Ільяс-Кая.

Сім днів із життя країни очима фотокореспондентів Андрія НЕСТЕРЕНКА, Анастасії СИРОТКІНОЇ, Укрінформу та УНІАН

ПРИВІТАННЯ

Жителям міста Новограда-Волинського, організаторам, учасникам і гостям Міжнародного свята літератури і мистецтв «Лесині джерела»

Дорогі земляки і гості міста!

Сердечно вітаю вас на святі, звеличеному ім'ям геніальної української поетеси й покликаному наблизити всіх нас до невідбутних життєвих цінностей, єства національного духу, навернути сучасників до витоків українства, творчими засобами піднести й засвідчити нерозривну історичну сув'язь часу й поколінь.

Приємно констатувати, що з кожним роком натхненні джерела цього чудового свята охоплюють дедалі ширші суспільні простори, дедалі величнішим і потужнішим стає їхнє культурно-мистецьке й духовне нуртування, дедалі яскравіше й виразніше окреслюється їхня громадянська масштабність та значимість.

Самобутність української нації відвічно вигранювалася героїкою боротьби й звитяжністю праці, мужністю характеру й волелюбством душі, сердечністю пісні й пристрастю слова. Ці ментальні чесноти нації поетичний геній Лесі наснажив такою спонукальною, стимулюючою, творчою силою, що вони, як показав час, змогли стерти всі перепони на історичному шляху до правди, справедливості, істини. Своєю творчістю й життям, могутньою зброєю рідного Слова, всеперемагаючою любов'ю до Вітчизни і свого народу Леся Українка й сьогодні, разом з нами, вигранює цивілізаційний профіль незалежної України.

Багата національними й історичними традиціями благословенна земля Житомирщини свято береже життєдайні джерела своєї сутності. Тому сьогодні з такою силою, актуальністю й пристрастю лунають у древньому Звягелі безсмертні слова великої Поетеси, звернені до нашої сукупної мудрості, відповідальності, громадянської сумлінності.

Нехай же цей небуденний захід стане для всіх його учасників часом піднесення світлих і чистих почуттів, непохитного утвердження віри у славне майбутнє нашої Вітчизни.

Бажаю всім вам миру, добра, благополуччя, щасливої й щедрої долі.

Володимир ЛИТВИН.

Звягельські узори

У Новограді-Волинському з 22 по 24 серпня проходитиме Міжнародне свято літератури і мистецтва «Лесині джерела», в якому візьмуть участь професійні й аматорські творчі колективи, письменники, науковці. Глядачам знову запропонують геніальну «Лісову песню» — цього разу на сцені палацу культури імені Лесі Українки свою оригінальну інтерпретацію твору представить Полтавський театр імені М. Гоголя.

Гості свята матимуть можливість взяти участь у святі книги, повболівати за учасників Всеукраїнського конкурсу автентичного солоспіву, проявити себе у творчості під час майстер-класів у «Містечку майстрів». Організатори закликали приходити на свято у вишиванках. І нагадали: красу рукотворних «звягельських узорів» розуміла, збирала і відтворювала Олена Пчілка — мати Лесі Українки.

До речі, завтра з учасниками літературно-мистецького свята «Лесині джерела» зустрінеться голова Верховної Ради Володимир Литвин, який цього дня завітає до Житомирської області. У планах глави парламенту і відвідання літературно-меморіального музею Лесі Українки у Новограді-Волинському. Володимир Литвин також покладе квіти до пам'ятника великій поетесі і візьме участь в урочистому мітингу на центральній площі міста.

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

На порядку денному два питання

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове засідання 21 серпня

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Також виникло питання щодо контролю коштів, які передбачається виділити на фінансування футбольного чемпіонату. Ще одним каменем спотикання стало питання: хто освоюватиме кошти — українські чи іноземні підприємства. У зв'язку з цим, повідомив Голова Верховної Ради, виникла потреба узгодити ці моменти між фракціями, а також із Кабміном.

Певні застереження були також і до змін у виборчому законодавстві. Лише зауваження Президента розміщено на 30 сторінках. Зі слів глави парламенту, як компроміс пропонувалося зобов'язати будь-які витрати на Євро-2012 узгоджувати із відповідними комітетами Верховної Ради або доручити контролюючим органам, зокрема Рахунковій палаті, постійно моніторити, як витрачаються кошти й інформувати про це парламент і громадськість.

Для того, щоб народні обранці змогли дійти згоди, у позачерговому засіданні Верховної Ради із самого ранку оголосили перерву до 14.00.

Коментуючи те, що відбувається в сесійній залі, представник «НУ—НС» В'ячеслав Кириленко повідомив, що його політичні соратники не мають наміру далі брати участь у позачерговому засіданні. Оскільки в цьому немає сенсу. Адже до їхнього голосу ніхто не дослухається. На думку членів депутатської групи «За Україну», учора громадськість стала свідком чергового прихованого розподілу коштів і влади, який здійснюється «під килимом, не публічно», між БЮТ і Партією регіонів. Це засідання скликане на догоду лише двом політичним силам, сказав В'ячеслав Кириленко, і жодна раціональна пропозиція з приводу розгляду обох документів ними не сприймається. Зі слів політика, вже чітко зрозуміло, що внести зміни до закону про вибори Президента неможливо. В іншого законопроекту, який планували розглянути на ранковому засіданні, теж не особливо райдужні перспективи, зазначив В'ячеслав Кириленко. Мовляв, до 14.00 у непрозорому режимі ділитимуть кошти, «які хтось втратив, а хтось набув».

Представниця Партії регіонів Ганна Герман поінформувала, що основною причиною затримки в роботі позачергового засідання став перелік об'єктів, на які передбачено фінансування до Євро-2012. У ньому, зокрема, значиться низка музеїв, наприклад, музей визвольних змагань у Львові. У музеях футбольні матчі точно не проводитимуть, зазначила народний депутат, тому незрозуміло, для чого на них виділяти кошти. Парламентарій також поінформувала, що певна частина грошей за цим переліком передбачалася на фінансування об'єктів в Івано-Франківську, який до Євро-2012 взагалі не має жодного відношення. Водночас вона висловила сподівання, що засідання по обіді все-таки відбудеться, і воно буде конструктивним. Для цього уряду слід відкоригувати згаданий перелік і зробити його прозорим. Якщо на це знадобиться більше часу, аніж півдня, Партія регіонів готова прийти у сесійну залу будь-коли. Однак голосування з приводу виборчого законодавства з боку Партії регіонів стане можливим лише якщо буде знято всі питання із Євро-2012, наголосила Ганна Герман.

Прозорості у фінансуванні об'єктів, пов'язаних із футбольними змаганнями, вимагає і КПУ. Зокрема, лідер фракції Петро Симоненко те, що відбувалося вчора в парламенті, назвав «розподілом 10 млрд. грн. для того, щоб використати їх на виборах». Однак на фракцію Компартії в парламенті чиниться політичний тиск, повідомив Петро Симоненко. Мовляв, якщо вони не голосуватимуть за Євро-2012, комуністів назвуть антиукраїнською силою, тому, підкреслив парламентарій, залишається хоча б наполягати на жорсткому контролі кожної копійки.

Після перерви о 14.00 Голова Верховної Ради продовжив засідання. Сесія насамперед заслухала представника Президента у Верховній Раді Ігоря Попова, який пояснив, чому саме глава держави заветував зміни до бюджету, якими передбачається фінансування заходів, пов'язаних із проведенням Євро-2012. Зі слів доповідача, орієнтовний прибуток Національного банку цього року може становити близько 700 млн. гривень, а про 10 млрд. навіть не може бути й мови. Щоб їх забезпечити, треба включати друкарський станок. Однак у такому разі буде інфляція та падіння національної валюти.

Заступник голови комітету з питань бюджету Олег Ляшко у своєму виступі доводив, що необхідні кошти в Нацбанку є. Тому документ треба розглядати повторно. Після обговорення в засіданні знову оголосили перерву. Цього разу на прохання фракцій БЮТ і Партії регіонів.

Після чергової перерви Перший заступник Голови Верховної Ради Олександр Лавринович повідомив, що поки тривали консультації в парламенті, Кабмін провів позачергове засідання, на якому вирішено розглянути питання про уточнення переліку заходів, пов'язаних із Євро-2012, 26 серпня. Таким чином, це дало підставу і Партії регіонів проголосувати за подолання вето на зміни до державного бюджету стосовно фінансування футбольного чемпіонату.

Народні депутати подолали вето Президента на зміни до державного бюджету щодо фінансування Євро-2012 за рахунок коштів Нацбанку. «За» проголосували 384 депутати (166 від ПР, 152 — БЮТ, 20 — «НУ—НС», 27 — КПУ, 19 — Блок Литвина). Також депутати ухвалили рішення про контроль за цільовим використанням коштів.

Після цього парламент розглянув пропозиції Президента України до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо виборів Президента України».

Конституційною більшістю народні депутати подолали президентське вето на цей закон.

Надія СМІЯН.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Законодавці мають зреагувати на заяву глави сусідньої держави

Верховна Рада як законодавчий орган обов'язково має сказати своє слово у спілкуванні Росії й України на рівні вищих гілок влади. Таке переконання висловив учора народний депутат, лідер Української народної партії Юрій Костенко.

Позиція українського парламенту має дати відповіді на питання, на які не змогли відповісти ані Президент, ані Прем'єр-міністр. Йдеться передусім про те, що, коли українська держава проголосила намір звільнити нашу територію від ядерної зброї, то ядерні країни — США, Великобританія, в тому числі й Росія, надали нашій країні гарантії територіальної цілісності і суверенітету. Тепер з боку такого «гаранта» лунають звинувачення і політичні погрози про застосування сили. Тож Верховна Рада має розглянути питання двостороннього конфлікту в контексті договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

Територіальну цілісність нашій країні також гарантує й інший договір — між Україною і Росією, яким передбачено, що дві сусідні країни поважатимуть суверенітет, не втручатимуться у внутрішні справи і ніколи не погрожуватимуть силою. Однак усе, що дозволив собі у висловлюваннях Президент Росії Дмитро Медведєв, повністю суперечить цим зобов'язанням.

Під час брифінгу Юрій Костенко також згадав договір, який регламентує розташування Чорноморського флоту на українській території 1997 року. В ньому Росія також бере на себе зобов'язання поважати наш суверенітет і територіальну цілісність. Президент Російської Федерації своєю промовою нехтує усі три документи і взяті на себе зобов'язання, а Верховна Рада може переглянути ці договори, наголосив Юрій Костенко.

На його погляд, розпочати слід із питання умов базування Чорноморського флоту в Криму. У цьому плані порушується дуже багато норм відповідної угоди, але головна небезпека в тому, що ми на своїй території маємо війська держави, яка називає дії української влади недружніми по відношенню до себе і погрожує їм. Якщо питання відносин між Україною і Росією відмовляться розглядати на позачерговому засіданні, до нього неодмінно слід повернутися у вересні, підкреслив Юрій Костенко.

Надія СМІЯН.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ФОТОФАКТ

Репетиція повітряного параду до Дня незалежності. Група управління польотами на чолі з генерал–лейтенантом Василем Нікіфоровим *(другий ліворуч)* на даху КМДА.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Соціально-правові реформи

21 серпня 2009 р. під егідою Відділення філософії, історії і права НАН України в Інституті законодавства Верховної Ради України відбулась науково–практична конференція «Соціально–правові реформи в незалежній Україні: досягнення, проблеми, перспективи» за участі Інституту держави і права ім. В. Корецького НАН України, Інституту історії України НАН України, Інституту етнонаціональних і політичних досліджень ім. І. Кураса НАН України, яка була присвячена Дню незалежності України.

У роботі конференції взяли участь провідні науковці країни різних галузей знання: юристи, економісти, філософи, історики, політологи, фахівці з державного управління, що дозволило під кутом зору поліпарадигмального бачення висвітлити вузлові проблеми процесу здобуття Україною незалежності, її становлення і розвитку як країни, держави і суспільства, шляхів входження до європейського та світового співтовариства народів і держав.

З доповідями, які були присвячені актуальним проблемам правового, політичного, соціально-економічного життя України, виступили відомі вчені: академік-секретар відділення історії, філософії та права, дійсний член НАН України О. Онищенко, член-кореспондент НАН України О. Копиленко, професори Т. Вронська, О. Зайчук, О. Кириченко, М. Недюха, Н. Оніщенко, С. Падалка, В. Черняк, Б. Шевчук, кандидат юридичних наук Л. Горбунова, кандидат наук з державного управління В. Алексеєва та ін.

Особливістю конференції стала презентація унікального видання «Путівник по законодавству з питань місцевого самоврядування в Україні»[1] за загальною редакцією академіка НАН України В. М. Литвина, в якому в систематизованому вигляді представлено законодавчі положення нормативно-правових актів, що регулюють засади організації та діяльності, правового статусу, відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні. Значну увагу приділено також питанням їх відносин зі структурами державної влади, підприємствами, установами та організаціями.

Презентація науково-практичного видання набула ознак символічності, тісної пов'язаності з процесом соціальних змін в українському суспільстві, його сталого розвитку, нормативно-правового забезпечення функціонування України як правової держави.

За результатами конференції сформульовані висновки та схвалені рекомендації, зокрема щодо:

— розробки проблематики правової ідеології як засобу нормативно-правового регулювання стратегічно орієнтованих і тактично здійснюваних заходів стосовно утвердження та розвитку української державності, зміцнення її міжнародного авторитету, політико-правового позиціонування в європейському та світовому просторі;

— формування вітчизняного законодавчого поля як цілісної, несуперечливої системи права, структурно-функціональної єдності його елементів, їх спрямованості на утвердження України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави;

— забезпечення ефективності законодавства, його підпорядкування завданням формування в Україні правової держави і громадянського суспільства, самодостатньої особистості, прав і свобод людини та громадянина;

— адекватних політико-правових відповідей на виклики, ризики і небезпеки сьогодення;

— розробки методології та методики моніторингу законодавства як засобу забезпечення його ефективності.

1 Путівник по законодавству з питань місцевого самоврядування в Україні / за заг. ред. Литвина В. М. — К.: Парламентське вид-во, 2009. — 248 с.

Вареник до Єгипту доведе

А ВАМ ПІД СИЛУ?

У День незалежності свою залежність від вареників продемонструють 15 любителів смачно і, головне, швидко поїсти. Черговий всеукраїнський чемпіонат зі швидкісного поїдання вареників відбудеться в самому центрі столиці — майдан Незалежності на декілька годин стане майданчиком для спортивно–кулінарного змагання. До вареників організатори подадуть сметану, кетчуп, соуси, вершкове масло, приправи і майонез. Запивати можна буде соками, лимонадами і водою. Гоголівський Пацюк луснув би від заздрощів!

Ідея незвичайного чемпіонату спала на думку 52-річному продюсеру Саші Гутмахеру, якого ЗМІ вже встигли охрестити головним вареником світу. Американець за пропискою, але щирий одесит у душі зізнався, що перший вареник йому зліпила бабуся (музикант за фахом, свого часу акомпонувала Утьосову). Відтоді, хоч би скільки вареників Саша з'їв, перебити смак бабусиного готування ще нікому не вдавалося. Може, тому сам у змаганнях Саша не бере участі, але є одне але: «Якщо батьківщина скаже треба, я сяду, а скоріше стану і руками сто вареників за хвилин п'ять як по щиглику. Складно буде, але з'їм».

Цього року жувати вареники зголосилася рекордна кількість учасників. Але поки що команда продовжує формуватися. Серед претендентів на перемогу: будівельники, вантажники, підприємці, юристи.

— Я завжди запитую себе, яка мотивація в людей, котрі беруть участь у змаганні. Повірте мені, відсотків 10—15 приходять тільки заради того, щоб поїсти й одержати приз. Деякі — довести самому собі, що ти і це можеш. Багато хто хоче стати потрапити в телевізор: «О, пане Сашо, мене все село бачило» або «А я після цього вийшла заміж, а я розлучився», — жартує продюсер.

Серед учасників і 23-річний житель Боярки Діма Арабаджі — інвалід дитинства з проблемами слуху і мови. Про конкурс Діма прочитав у газеті й одразу заявив мамі: «Братиму участь!»

— Діма навіть не роздумував, — розповідає мама Інга Арабаджі, — незважаючи на інвалідність, він у нас активний хлопчик — ще навчаючись в інтернаті й ПТУ, займався легкою атлетикою, їздив на змагання і навіть посів друге місце в Миколаєві.

Фото надане організаторами змагання.

На столичному Майдані Діма Арабаджі боротиметься на рівних, мама буде перекладати йому все, що відбувається, мовою жестів.

Перший чемпіонат, організований Гутмахером, пройшов чотири роки тому в Нью-Йорку під патронатом мера Майкла Блумберга. Тоді переможець змагання (до речі, наш колишній співвітчизник Олег Жорницький) проковтнув 100 вареників за 1 хвилину і 39 секунд(!). А от першим чемпіоном України став 25-річний менеджер бакалійної фірми з Червонограда Тарас Дзюба, котрий 2006 року під час святкування Дня незалежності з'їв свою порцію за 5 хвилин і 22 секунди. За щільну вечерю Тарасові ще й доплатили, винагорода становила півтори тисячі доларів. Нинішній вареник до Єгипту доведе. На переможця чекає незабутній тиждень відпочинку на двох у п'ятизірковому готелі в Шарм-ель-Шейху. Також троє кращих учасників стануть членами збірної України і поїдуть на світовий чемпіонат до США.

Наталя ОВДІЄНКО.

18 років тому...

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Його заспокоїли. А самі трохи напружилися. До дачі у Форосі, де «заточили» Михайла Сергійовича, їзди на легковому автомобілі менш як півгодини. У газетах друкують документи «ГКЧП». Та й «полк КДБ» міг бути засекречений настільки, що про його існування не знав ніхто, кому «не положено»...

Про всякий випадок ми з товаришем вирішили наступного дня піти в міськком партії й погасити тримісячну заборгованість у сплаті партійних внесків, що утворилась з незалежних від нас причин. Монументальна будівля в центрі міста зустріла нас гробовою тишею. Довелося виявити деяку наполегливість, поки в одному з кабінетів знайшли рядову (так, принаймні, вона нам відрекомендувалася) співробітницю горкому КПРС. Наша пропозиція взяти в нас партійні внески ошелешила жінку. На наше щастя, вона швидко оговталася: «Молоді люди, а ви телевізор дивитеся? Про те, що в країні коїться, знаєте? Ви прийшли сюди провокацію влаштувати? Ідіть-но у своїх справах!». На наше прохання про зустріч з ким-небудь із відповідальних працівників горкому жінка відповіла коротко: «Нікого немає! Ідіть звідси!»

Потім були: «хітова» прес-конференція Янаєва з товаришами; приліт Руцького в Крим; заборона Єльциним Компартії; знаменита на увесь світ фраза Михайла Сергійовича про те, "хто є ху" насправді; розповіді про «фороське сидіння»; про те, як «я три дні без сну й відпочинку тримав на прицілі кулемета Горбачова»...

Незабаром прийшла черга й Великої Історії. 24 серпня 1991 року Верховна Рада Української РСР прийняла постанову "Про проголошення незалежності України». Безпосереднім і активним учасником тих подій, і тих, що потім відбулися, був Іван Федосович Єрмаков — в той час голова Севастопольської міськради й по сумісництву керівник виконкому.

— Після «ГКЧП», — згадує Іван Федосович, — події стали розвиватися з калейдоскопічною швидкістю. Треба враховувати при цьому особливість Севастополя: військово-морська база СРСР, місто союзного підпорядкування, насичене військовослужбовцями та зброєю, Москва й Київ далеко, і, відверто кажучи, уваги особливої не виявляли до нас — проблем іншого масштабу й іншого значення було багато.

28 січня 1992 року Верховна Рада прийняла постанову «Про Державний прапор України». Тодішній глава парламенту Іван Плющ підписав документ, згідно з яким прапор належало підняти на будівлях, де розташовувалися органи держвлади. За тиждень, 5 лютого, була сесія міськради. Наприкінці робочого дня я її закрив. Після цього в зал засідань співробітники апарату міськради приносять розпорядження з Києва: прапори підняти. Дав доручення. Але де взяти прапор? Депутат міськради морський офіцер Вадим Махно дістав зі свого портфеля жовто-блакитне полотнище.

На ранок 6 лютого над будівлею Севастопольської міськради майорів Державний прапор України. Щоправда, прикріпили його неправильно: жовтою смугою догори. Злого наміру в цьому не було — в ті часи у виконкомі міськради знайти людину, знайому з українською символікою, було практично неможливо. Помилку оперативно виправили.

Микола МАГДИЧ.

Севастополь.

На сьомому музичному фестивалі «Джаз Коктебель–2009», який триватиме з 10 по 13 вересня, виступлять майже 130 музикантів з України, Білорусі, Британії, Росії, Угорщини та Польщі

У Харкові буде створено Навчально–методичний центр для фахівців усіх реабілітаційних центрів країни — міністр соціальної політики та праці **Людмила ДЕНІСОВА** *(Укрінформ)*

У НОМЕР

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

На фіктивні довідки взяли мільйонний кредит

1,7 мільйона кредитних гривень не повернули банку троє мешканців Галицького району. Річ у тім, що позичку вони взяли завдяки фіктивним довідкам про доходи, котрі видали службовці одного з приватних підприємств області. Прокуратура Івано-Франківщини порушила кримінальну справу.

Дарина НАЗАРЧУК.

ЛУГАНСЬК

Свято буде без фонтанів?

ТОВ «Луганськвода» пообіцяло жителям обласного центру, що на свята — День незалежності, День шахтаря й День міста — залишить їх без фонтанів. Непопулярне рішення передусім пояснюється боргами міського КП «Комбінат зеленого господарства» перед водниками. На цей момент заборгованість становить 15 тисяч гривень і рухів в оплаті не спостерігається. «Луганськвода» уже відключила від води всі міські фонтани й активно стягує борги з підприємств-боржників.

Алла АНТІПОВА.

ЛЬВІВЩИНА

Студенти України подбали за Свірзький замок

Молоді люди зі Львова, Кіровограда, Рівного, Києва, Дніпропетровська, Донецька, Черкас, Чернівців, Євпаторії та Одеси покращували благоустрій призамкової території в селі Свірж Перемишлянського району Львівщини. Студенти очищували територію від сміття, викорчовували малі кущі та дерева та впорядкували головний та задній дворики замку.

Працювали студенти у Свірзькому замку на добровільних засадах, в рамках проекту «Заповідник» програми «Завтра. UA». Соціальний проект здійснюється силами стипендіатів програми, а основними завданнями є поліпшення екологічної ситуації у визначних культурно-історичних місцях, благоустрій музеїв та заповідників, а також привернення уваги громадськості до проблем пам'яток історії та культури України. Цього року, окрім Львівської області, студенти працювали ще в Одеській, Закарпатській та Харківській.

Ірина ЄГОРОВА.

Стрибок через Південний Буг розтягнувся на п'ять годин

Нова технологія прокладання газової труби по дну річки, яку застосували фахівці ТОВ «Вінницябуд», не те, що не збурила і не скаламутила воду, а навіть не порушила плин течії Південного Бугу. Виконання робіт проектували фахівці підприємства «Вінницяагропроект» під орудою головного інженера підприємства Петра Туза.

— Мені невідомі випадки, коли б дюкер заглиблювали у дно річки, — каже генеральний директор підприємства ТОВ «Вінницябуд» Володимир Хомич. — Здебільшого газопровід лягає на дно. Ми застосували нову технологію. Спершу газову трубу «одягли» в поліетилен, щоб уникнути пошкодження покриття. Тоді пробурили тунель. Дно річки кам'янисте, тому в деяких місцях дюкерліг на глибину два метри, а в інших — на всі сім. Робота зроблена, як кажуть, на віки.

Тунель під водою прокладали з... берега. Зробити це вдалося завдяки тому, що підприємство ТОВ «Будівельник», один із субпідрядників виконання робіт, має у своєму розпорядженні сучасну машину для горизонтального буріння. Вона американського виробництва. Таких машин налічується лише декілька в Україні, уточнив пан Хомич. Протягом п'яти годин фахівці пройшли відстань у 280 метрів. «Якби таку роботу виконували традиційним старим методом із залученням барж, екскаваторів, іншої техніки, то на це затратили б не менше як два тижні, — уточнює Володимир Хомич. — При цьому не обійшлося б без збурення річки. Це завдало б проблем з очищенням води. Адже приблизно за 150 метрів від місця прокладання газопроводу розташований міський водозабір. А так водна гладінь навіть не ворухнулася — ні під час буріння, ні тоді, коли затягували трубу. Хіба що у випадку, коли на човні річку перепливав локаторник, визначаючи тим самим найоптимальніший шлях проходження дюкера».

До надзвичайно складної роботи залучили приблизно десять фахівців і робітників. Монтаж труб здійснювали представники згаданого підприємства «Вінницябуд», буріння тунелю і затягування труби — ТОВ «Будівельник», разом з ними також працювали фахівці підприємства «Вінницягазбудсервіс». Наступного тижня на них чекає ще один «стрибок» через річку. Як пояснив пан Хомич, так само буде прокладено резервну нитку газопроводу. Вона пройде на відстані приблизно тридцяти метрів від основного дюкера. Газову трубу треба буде ще провести під автомобільною трасою Вінниця—Київ, це на околиці міста над Південним Бугом.

— Ми ні на хвилину не зупинятимемо рух транспорту на доволі гомінкій автомобільній дорозі, — каже Володимир Хомич. — Уже маємо досвід роботи. На іншому кінці газопровід проліг під ще однією автотрасою Вінниця—Хмельницький. Там уже зробили підземний «прокол». Так само без пошкодження асфальтового покриття і без зупинки транспорту.

Нитка газопроводу, про який йдеться, проляже до майбутнього нового мікрорайону Вінниці, а також до прилеглих до обласного центру сіл Якушинці та Зарванці. Його прокладатимуть названі підприємства. Загальна вартість планованих робіт приблизно двадцять мільйонів гривень. Перехід через Південний Буг обійшовся у три мільйони гривень.

— Жодної копійки з бюджету області на це не витрачено, — каже представник інвестора робіт народний депутат України третього скликання Олександр Шпак. — Для нас газопровід є соціальним об'єктом. Але завершити роботи без підтримки влади не зможемо, тому що виникає низка проблем, зокрема, прокладання труби ділянками землі, які вже передані у приватну власність.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

На знімку: з допомогою техніки для горизонтального буріння газопровід по дну Південного Бугу проклали без шкоди екології річки.

Фото автора.

«Смердючий голландець» залишив порт

Судно «Берікс» учора залишило морський торговельний порт в Одесі, повідомив начальник порту Микола Павлюк.

За його словами, підприємство вчасно виконало постанову спеціальної міжвідомчої комісії про необхідність ремонту судна протягом 20 днів, однак при її реалізації виникла низка серйозних труднощів. Так, судновласник, погодившись на проведення ремонту, згодом відмовився сплачувати необхідні запчастини. Павлюк підкреслив, що порту при згоді Мінтрансзв'язку довелося негайно дістати комплектуючі для ремонту, що обійшлося підприємству в 600 тис. грн. Усього з обрахуванням портових та інших зборів збитки галузі, пов'язані з обслуговуванням «Берікса», обійшлися в 1 млн. грн., **повідомляє РБК-Україна.**

Нагадаємо, судно «Берікс» з вантажем м'ясної продукції із простроченим терміном придатності перебуває в територіальних водах України з 29 листопада 2008 року.

Столична влада не втручатиметься у суперечку енергетиків і водоканалу

Київська міська державна адміністрація заявила, що не втручатиметься у суперечку, яка виникла між енергопостачальною компанією «Київенерго» і «Київводоканалом».

Нагадаємо, «Київводоканал» заборгував енергетикам 50,45 млн. гривень за підкачування холодної води. Про це журналістам сказав виконуючий обов'язки голови Київміськадміністрації Анатолій Голубченко, **передають «Українські новини».** «Це два акціонерні товариства. Я не можу давати вказівки ні одному, ні другому. Вони повинні розібратися, а якщо не можуть домовитися, то нехай вирішують у суді», — сказав він. Разом з тим Голубченко відзначив, що, розібравшись у суперечці, міськадміністрація вважає, що «Київводоканал» повинен платити «Київенерго» за підкачування холодної води. Однак, за його словами, це рішення міськадміністрації не є вказівкою до дії, а скоріше думкою або позицією у даному питанні. «Київенерго» має намір припинити підкачування холодної води 25 серпня у випадку несплати 50,45 млн. гривень. «Київводоканал» заперечує наявність цього боргу.

Постановою Господарського суду м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) від 27.07.2009 р. у справі № 23/313-б Товариство з обмеженою відповідальністю «Інноваційно-впроваджувальний центр «Інтелект» (ідентифікаційний код — 34188252; 03148, м. Київ, вул. Гната Юри, 9, к. 414; п/р 2600301409, м. Київ КФ ХАК «Зембанк», МФО 319081) визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура.

Ліквідатором банкрута призначено арбітражного керуючого Чабака Олексія Григоровича (ліцензія Серія АВ № 307542 від 15.06.2007 р.; 16400, м. Борзна, Чернігівської обл., вул. Куйбишева, буд. 20 «А»).

ФОТОФАКТ

Львівські військовослужбовці внутрішніх військ передали мощі преподобного Сергія Радонежського в церкву Преображення Господнього, до цього близько двох тижнів вони зберігалися у храмі Святого Рівноапостольного Великого князя Володимира на території військової частини.

Фото Вадима ГОЛУБА (прес-служба МВС).

За комунальні борги — до суду

Хмельничани заборгували комунальникам більш як 25 мільйонів гривень, причому половину цієї суми — за опалення та гарячу воду. Кілька тисяч боржників уже притягнуто до відповідальності через суд. З початку року МКП «Хмельницьктеплокомуненерго» передало на розгляд Феміди понад 1,3 тисячі заяв на загальну суму близько двох мільйонів гривень. Практикують цей метод впливу на боржників також підприємства «Хмельницькводоканал», «Південно-Західні тепломережі», «Спецкомунтранс» та ЖЕКи.

Ірина КОЗАК.

Хмельницький.

Тунель під водою прокладали з... берега

Відпочинок у Криму стане європейським

Єврокомісія має намір відкрити в Криму агентство регіонального розвитку, пріоритетними видами діяльності якого стане розвиток курортно–туристичної галузі й аграрного сектору регіону.

Про це глава Представництва Європейської комісії в Україні Жозе Мануель Пінту Тейшейра заявив під час зустрічі з керівництвом АРК. Треба сказати, що це вже другий за це літо візит представників Єврокомісії на півострів, що свідчить про зацікавленість Євросоюзу співпрацювати з Кримом.

«Європейська комісія дуже високо оцінює потенціал Автономної Республіки Крим, тому наші фахівці готові поділитися своїми знаннями і досвідом, що сприятимуть розвитку економіки Криму, залучать у регіон європейські інвестиції», — підкреслив глава Представництва Єврокомісії в Україні. Голова Верховної Ради АРК Анатолій Гриценко зазначив, що міжнародні зв'язки півострова з європейськими країнами продовжують активно розвиватися. «Приклад тому — великий інтерес, що його виявляють представники дипломатичних місій і ділових кіл таких європейських держав, як Швейцарія, Литва, Німеччина, Великобританія, Словаччина, Чехія», — підкреслив глава парламенту автономії, **повідомляє пресслужба Верховної Ради АРК.**

ФОТОФАКТ

Німецькі волонтери на очах у здивованих одеситів миють знамениті Потьомкінські сходи, — акцію приурочено до 215-ї річниці заснування міста.

Фото Андрія НОВАКА (Укрінформ).

СВІТ КОРОТКО

РФ

Смертники на велосипедах здійснили серію терактів у Грозному

Учора в Грозному прогриміло чотири вибухи. Про це повідомив офіційний представник Слідчого комітету при прокуратурі РФ по Чеченській республіці. «Надходить інформація про те, що прогриміли вибухи на вулиці Першотравневій, Богдана Хмельницького, Жуковського, а також у Жовтневому районі. У всіх випадках самопідриви здійснили терористи, що пересувалися на велосипедах», — **передає агентство «Інтерфакс».** На момент, коли верстався номер, було відомо про те, що в результаті терактів загинули чотири міліціонери.

НІМЕЧЧИНА

Акварелі Гітлера підуть з молотка

Баварський аукціонний дім Weidler виставить у вересні на торги три акварелі Адольфа Гітлера, пише одне з німецьких видань. Відповідно до інтернет-каталогу аукціонного дому, покупцям буде запропоновано картини «Біла церква у Варшаві», «Зруйнований млин» і «Будинок з мостом біля річки». Аукціонний дім уже не раз виставляв на торги твори Гітлера. У квітні дві акварелі були продані анонімному покупцеві за 32 тис. євро.

АФГАНІСТАН

Оголошено про перемогу Карзая

Президент Афганістану Хамід Карзай одержав більшість голосів на президентських виборах. За словами голови виборчої комісії, другого туру голосування не буде. А за іншими джерелами, два основні суперники — Х. Карзай, котрий балотується на другий термін, і його головний опонент, колишній глава МЗС Абдулла Абдулла — набирають приблизно однакову кількість голосів. Карзай лідирує в південних і східних провінціях, а Абдулла — у виборчих округах на північ від Кабула.

ПІДГОТОВКА ДО ШКОЛИ

Батьки оцінили

Шість нових освітніх округів запрацює з першого вересня в Хмельницькій області. Один із них — у Кам'янець-Подільському районі, де він буде вже третім. Кам'янчан можна назвати передовими у впровадженні цієї прогресивної системи загальної освіти. До того ж у районі є 10 шкільних автобусів, тому жодних проблем із доставкою учнів на уроки не виникне, запевняє завідувач відділу освіти Олександр Сушко. За словами заступника голови облдержадміністрації Миколи Вавринчука, нині на Хмельниччині функціонує вже 34 округи, а найбільшими прихильниками їх стали батьки: у сучасній, добре оснащеній школі кожна сільська дитина може отримати не тільки атестат, а й першу професію.

Дітям — молоко. Справжнє!

Ініціатором своєрідної реформи шкільного харчування стала голова Дунаєвецької райдержадміністрації Наталія Рохова. На її думку, для шкільних їдалень, дитсадків краще закуповувати молоко, м'ясо чи овочі у приватних господарів, ніж у бізнес-структур. «Хочемо зробити так, щоб діти харчувалися натуральними продуктами. Дещо можна вирощувати і в шкільному господарстві. Тут ми вб'ємо трьох зайців: матимемо якісну їжу, створимо робочі місця в селі та здешевимо харчування. В Португалії це звична схема, коли підприємці напряму, за угодою, постачають продукти з школи».

Чи вдасться впровадити новацію, покаже час. Адже дехто вважає, що санітарній службі буде важко щодня відстежувати якісні показники продуктів у численних місцевих господинь. Голова РДА в цьому проблеми не бачить. На її думку, можна провести обстеження селянського двору, де мешкає потенційна «шкільна» корівка, а тоді вже допустити господинь до «тендера».

Віра ШПИЛЬОВА.

Кам'янець-Подільський.

На головній вулиці Миколаєва перехожим міряли пульс

У центрі Миколаєва — на пішохідній вулиці Радянській біля магазину «Дитячий світ» — до 21 серпня всі бажаючі могли безкоштовно поміряти пульс, артеріальний тиск і навіть об'єм талії, одержати відповідні консультації і рекомендації провідних миколаївських лікарів щодо здорового способу життя.

Благодійна акція проходить у рамках проекту Всеукраїнського лікарського товариства «Майстерня здоров'я». За класифікацією ВООЗ талія в жінок і чоловіків будь-якого віку не повинна перевищувати відповідно 88 і 102 сантиметри. Все, що ширше, — надлишкова вага, а вона, як відомо, користі здоров'ю не дає.

Пляжний сезон учергове підтвердив: надлишкова вага — проблема і наочна, й актуальна, й очевидна. В Україні велика частина прекрасної половини має зайву вгодованість. Що стосується чоловіків, то в процентному відношенні серед них товстунів значно менше, але спокушатися не варто: сильній половині укорочують життя інші негативні чинники.

Галина ПОРФИР'ЄВА.

Миколаїв.

ФОТОФАКТ

У Миколаївському музеї суднобудування й флоту відкрилася унікальна виставка стародавніх листівок з видами південного міста колекціонера Вадима Юрлова.

Фото Олександра КРЕМКА (Укрінформ).

Міністр охорони здоров'я закликає не політизувати вакцинацію

В Енергодарі розслідують причини раптової смерті чотиримісячного малюка, яку констатував викликаний його рідними лікар «швидкої медичної допомоги». **Як повідомила прес-служба прокуратури Запорізької області,** перевіркою встановлено, що 4 серпня в Енергодарській міській дитячій поліклініці хлопчикові зробили щеплення від гепатиту В, дифтерії й правця. Згідно з попереднім висновком експертизи, смерть хлопчика пов'язана із синдромом несподіваної смерті дитини і сталася не через щеплення, зроблене напередодні. За фактом неналежного виконання медичними працівниками своїх професійних обов'язків, що призвело до тяжких наслідків, порушено кримінальну справу, **передає наш спеціальний кореспондент у Запорізькій області Микола МАНЬКО.**

Нагадаємо, 17 серпня в Донецьку помер чотиримісячний хлопчик. Для з'ясування причин смерті Управлінням охорони здоров'я Донецької облдержадміністрації було створено комісію, яка, крім іншого, мала визначити, чи не пов'язана смерть зі щепленням, зробленим дитині за три дні до того. Вакцинацію проводили «Пентаксимом» згідно з календарем щеплень. Попередній патологоанатомічний діагноз: двобічна вогнищева пневмонія нез'ясованої етіології.

Інший трагічний випадок стався того самого дня в Донецькій області. Дитина віком 3,5 місяця після огляду педіатра отримала перше щеплення тією ж вакциною. Через певний час у дитини підвищилася температура, з'явився пронос. Через два дні мати звернулася по медичну допомогу на станцію «швидкої допомоги» міста Красноармійська. Малюка з діагнозом гострий гастроентероколіт було госпіталізовано в інфекційну лікарню міста Димитрове. Потім пацієнта у важкому стані перевели до інфекційного реанімаційного відділення ЦМКЛ №1 Донецька, де 17 серпня зафіксовано біологічну смерть, причина якої — інтоксикація...

Коментар МОЗ України

МОЗ інформує, що обидві дитини (йдеться про донецькі трагедії. — **Авт.**) отримали щеплення вакциною «Пентаксим» (проти кашлюка, дифтерії, правця, поліомієліту) різних серій, яка використовується у світі з 1998 року, в Україні — з 2003 року. Актуальність щеплень проти цих інфекцій у країні залишається високою.

У 2008 році вакцину «Пентаксим» було перереєстровано. Ускладнень в Україні при вакцинації «Пентаксимом» 400 тисяч дітей не виявлено.

При надходженні згаданої вакцини в Україну був проведений лабораторний контроль якості всіх серій вакцини. Порушень у транспортуванні та зберіганні не виявлено. Вакцина «Пентаксим» закуповується за державні кошти.

МОЗ України наголошує, що загалом в Україні з різних причин протягом року помирає понад п'ять тисяч дітей віком до 1 року. Усі вони отримують за рік щеплення проти десяти інфекцій, тобто постійно перебувають у періоді щеплень. Згідно зі світовими стандартами, які використовуються і в Україні, всі смерті дітей, які у часі протягом місяця збігаються із щепленням, обов'язково окремо моніторяться та досліджуються на причинно-наслідковий зв'язок із вакцинацією. Проте, на думку фахівців, є некоректним усі смерті пов'язувати з фактом вакцинації. Структура смертності дітей в Україні мало відрізняється від такої у світі.

Міністр охорони здоров'я України Василь Князевич наголосив на важливості проведення вакцинації та заявив, що смерть двох немовлят у Донецькій області не має причинно-наслідкового зв'язку з вакцинацією. За його словами, МОЗ планує низку заходів щодо роз'яснювальної роботи з важливості проведення вакцинації, яка здійснюється відповідно до європейських стандартів, та проведення превентивних заходів. Міністр закликав журналістів, всіх голів парламентських фракцій та кандидатів у президенти не політизувати проблему вакцинації, «не виносити її для маніпуляцій в пресі, у суспільстві, не породжувати страх перед громадянами».

Ольга ВІТЕР.

Протягом року помирає понад п'ять тисяч дітей віком до 1 року

Ірина Тарновська: «У дванадцять років я написала Тичині, що в мене зберігаються архіви батька, після чого мене викликали в Раду міністрів»

ФАМІЛЬНІ МЕМУАРИ

На стінах — вишиті картини, балкон — потопає у квітах. Шафи — забиті книжками. У квартирі — затишно і спокійно. Складається враження, що господарка цього дому — звичайна пенсіонерка. Але враження оманливе... Ірина Михайлівна ТАРНОВСЬКА-ТРАЧ на прохання дати інтерв'ю відгукнулася одразу. Але попросила кілька днів відстрочки. «Ми із чоловіком щойно повернулися з Десни. Щоліта туди їздимо. У нас стоянка біля Хотянівки». — «Невже намети ставите?» — «Чому намети? У нас є човен з кабіною». А ще Ірина Михайлівна в молодості займалася спортивною гімнастикою, стрибками у воду й навіть стрибала з парашутом! Закінчила КПІ й все життя пропрацювала на режимному підприємстві. Хоча мріяла стати перекладачем. Добре володіє німецькою, англійською й польською мовами. Нині Ірина Михайлівна — ні багато ні мало віце-проводир Київських дворянських зборів. Але це інтерв'ю не про те, як живуть зараз спадкоємці колись найвідоміших дворянських родів. Наша розмова про людей, чий внесок в історію і культуру України не можна переоцінити. І, звичайно, про те, як склалася доля Тарновських, які після революції 1917 року не захотіли залишати Київ.

Ірина Тарновська із племінницею Тетяною Хайн у Качанівці.

Михайло Володимирович

— Батько народився в 1865 році в Качанівці. Там його хрестили, і там він прожив перші десять років. Потім його

Фамільний герб.

відправили на навчання в московське реальне училище. Про цей період його життя збереглися документи. Також достеменно відомо, що 1886 року батько виїхав до Швейцарії, де прожив вісім років. Але в якому навчальному закладі і яку освіту він здобув я, на жаль, не знаю. У довідниках «Весь Київ» за 1902, 1903 роки і аж до 1913 року записано: Михайло Володимирович Тарновський — чиновник особливих доручень при київському генерал-губернаторі. Це великий чин. І судячи зі збережених рукописів, листування, опублікованих статей, у нього була історико-філологічна освіта. До того ж він писав вірші російською і французькою. У сімейному архіві збереглися його неопубліковані оповідання, подорожні спогади, у тому числі про Качанівку, про поїздку в десятилітньому віці до діда Михайла Андрійовича Білухо-Кохановського...

— Коли батько повернувся зі Швейцарії?

— У 1894 році. І привіз звідти 17-літню дружину Берту Густавівну Цурбюхен, дочку депутата парламенту лівого крила. Незабаром вона народила йому доньок: у 1895-му — Надю, а рік потому Олену... Ось ще одна темна пляма: я не знаю, де здобувала освіту Надя. У родоводі, складеному батьком в 1939 році, зазначено, що Надя була вченим біологом. Яків Васильович Тарновський (рідний брат мого прадіда Василя Васильовича- старшого) в 1853 році виграв у позику 10 тисяч рублів. І ці гроші він передав на будівництво Київського бактеріологічного інституту. Саме там і працювала моя старша сестра. Там же в 1934 році познайомилася зі своїм чоловіком Михайлом Миколайовичем Миклухо-Маклаєм (сином Ольги, рідної сестри Миколи Миколайовича Миклухо-Маклая). Надя була й моєю хресною матір'ю. Під час окупації німці відновили службу в Михайлівському золотоверхому. Але оскільки собор підірвали, церкву розмістили в трапезній. І я стала першою дитиною, яку там хрестили (у Ірини Михайлівни збереглося свідоцтво про хрещення під номером 1. — **Авт.**)... В 1942-му німці вивезли інститут з архівами й персоналом нібито до Німеччини. Але від мами я чула, що в 1947 році Надю із чоловіком бачили в Шепетівці. Після цього їхні сліди загубилися.

Друга моя сестра Олена виїхала до Петербурга, де вийшла заміж за сина відомого пітерського адвоката Петра Олександровича Язикова. У них було двоє дітей: Михайло і Олександр. В 1926 році родина розпалася, і Олена з дітьми виїхала за кордон. Імовірно, на батьківщину матері. Я просила Олену Скоропадську, з якою ми родичі, що-небудь довідатися про її долю. Сама шукала. Але, на жаль.

В 1899 році Берта Густавівна померла при пологах сина Володимира. Їй було лише 22 роки. Батько залишився вдівцем із трьома дітьми. Де вчився Володимир, я теж не знаю. У своєму рукописі батько записав про Володимира: «Зник безвісти в 1918 році». І все. Його сліди я також намагалася знайти. Навіть довідалася, що на Далекому Сході живуть Тарновські — спадкоємці білих офіцерів. Але це виявився помилковий слід...

— Коли батько познайомився з вашою мамою?

— З мамою вони одружилися в 1919 році, і він був старший за неї на 36 років. Мама, Юхимія Іванівна Середа, була з бідної багатодітної родини. В 13 років її вивезли з маєтку Скоропадських (село Ярошівка нині Українське. — **Авт.**) і взяли в служіння до відомих київських професорів — лікарів Думитрашко. Вона була компаньйонкою їхньої дочки Наталки. А коли Наталка виїхала вчитися, стала домоправителькою. Під маминим керівництвом ходили двірник, покоївка, куховарка. Пам'ятаю, як голодними воєнними вечорами мама розповідала, які страви подавали в домі лікарів... У тім домі батько й познайомився з мамою. У них народилася дочка, але в 1921 році вона померла від запалення легенів. Після цього батьки довго не хотіли мати дітей. Але так трапилося, що в 1936 році народилася я. Батькові тоді був 71 рік. Він мною страшенно пишався. Коли йшов з візитами до друзів, завжди брав мене із собою. І коли ми йшли київськими вуличками, він пояснював німецькою значення різних предметів. А ходили ми до Прахових (батько знав Адріана Прахова, історика, археолога, котрий з 1884 по 1896 рік керував внутрішнім оздобленням Володимирського собору в Києві, і дружив з його сином художником Миколою Праховим), до Котарбинських (вони жили в нашому будинку), скульптора Макса Ісайовича Гельмана (той хотів мене ліпити, але батько не дозволив), Андрієвських, Пирогових, Дараганів, Галаганів... Син Галаганів Аркадій учив мене англійської мови... До слова, вищезгаданий Яків Васильович був одним із засновників і піклувальників Колегії Павла Галагана. Взагалі всі Тарновські були не тільки дуже багатими людьми, а й великими меценатами. І не хизувалися цим. Тільки після смерті Якова Васильовича його дружина довідалася, що він допомагав бідним талановитим студентам і гімназистам стипендіями, коли почали надходити листи вдячності. На згадку про чоловіка його дружина відкрила в Києві першу дитячу молочну кухню й лікарню на 20 місць для матерів-одиначок. Вона називалася «Крапля молока». Я стільки знаю про Якова Васильовича, тому що батько був одним з його душоприказників. І після смерті Якова Васильовича успадкував більшу частину його колекції. У своїх рукописах (уже, на щастя, опублікованих «Хроніці-2000») він з обуренням пише про те, що під час транспортування цих картин у музей російського мистецтва частина була украдена. Згадує він ще одну історію. У Якова Васильовича було дві дочки — Ольга і Наталя. Надія Василівна (та сама знаменита Кумася, якій Тарас Шевченко двічі освідчувався і та сама Н. В., якій присвячено не один твір у «Кобзарі») передала Наталі весь свій шевченківський архів. Все те, що їй було подаровано Тарасом Шевченком: вірші, гравюри, офорти, рукопис «Гайдамаків»... Все те, що їй довелося загортати в клейонку і закопувати в саду Качанівки, коли заарештували Тараса Григоровича. Одне слово, безцінний архів... Василь Васильович-молодший, котрий зібрав 770 одиниць того, що належало Тарасові Шевченку (саме на основі цієї колекції були створені Національний музей Т. Г. Шевченка в Києві й музей у Каневі), не раз просив Наталю продати

Михайло Тарновський у своєму кабінеті.

НАША ДОВІДКА

Державний історико-культурний заповідник «Качанівка» створено в 1981 році на основі палацового ансамблю й парку дворянської садиби. В 1770 році фельдмаршал Петро Рум'янцев-Задунайський одержав маєток у подарунок від Катерини Другої. Згодом маєтком володів його син Сергій. У 1808 році «Качанівку» продали поміщикові Григорію Почеці, після смерті якого маєток перейшов у володіння його вдови Параски Андріївни (за першим чоловіком Тарновської). З 1824 по 1897 рік Качанівкою володіли три покоління Тарновських.

НАША ДОВІДКА

Григорій Степанович Тарновський (син Параски Андріївни від першого шлюбу) вступив у володіння Качанівки в 1824 році. Він був казково багатий. Багато подорожував і привозив з-за кордону дуже коштовні картини. Його зусиллями Качанівка перетворилася на чудову садибу. Дружив з В. Жуковським, К. Брюлловим, С. Гулак-Артемовським, М.Глинкою. За переказами, саме в Качанівці М. Гоголь уперше читав «Тараса Бульбу». Дітей у Григорія Степановича не було. Тому весь свій спадок він заповів двоюрідному племінникові Василю Васильовичу-старшому. В 40-х роках у Качанівці гостював Тарас Шевченко. Був закоханий у Надію Василівну Тарновську. Саме Григорію Тарновському Шевченко надіслав ще не опублікований рукопис «Гайдамаків», і подарував одну з найвідоміших його картин «Катерину».

Надія Василівна (та сама Кумася), якій присвячено не один твір у «Кобзарі».

архів. Вона не погоджувалася, доки одного разу не довідалася, що колекцію украв... її чоловік, не байдужий до своєї своячки Ольги. Їй він і «подарував» архів. А вже куди поділа його Ольга, одному Богові відомо. Ось така історія...

Коли мені було чотири з половиною роки, переді мною відкрилася заповітна валізка

— Але ми говорили про візити. У мене довго зберігалася батьківська записна книжка з адресами його друзів, але залишилися тільки сторінки, де зазначені адреси Тичини і Корнійчука. Ще, пам’ятаю, у цій книжечці були рецепти («пиріг Скловських», м’ятний пряник), багато практичних порад: засіб від тарганів, рецепти фотографічних сумішей.

— Фотографічних сумішей?

— Адже батько стояв біля витоків фотографічної справи. В 1902 році в Києві утворилося «Фотографічне товариство Дегерра». Головою цього товариства був професор Микола Петров. Батько був одним із засновників і активним учасником товариства. Його фотороботи були нагороджені дипломами й медалями на багатьох міжнародних виставках. Я знаю, що збереглися 24 його виставочні фотографії. Частина зберігається в запасниках Національного історичного музею України, частина — у запасниках Національного художнього музею. На жаль, я ці роботи не бачила.

— На вашу думку, яким чином Михайлові Володимировичу вдалося уникнути репресій?

— Вочевидь, завдяки заслугам роду Тарновських. Обізнані люди казали мені, що і Качанівка збереглася завдяки зусиллям батька. Це він писав у всі інстанції, пояснюючи, яке величезне історико-мистецьке значення має Качанівка. Адже там у різний час гостювали близько 600 людей — знакових фігур історії, культури й не тільки України: Василь Жуковський, Михайло Глинка, Карл Брюллов, Гулак-Артемовський, Гоголь, Куліш, Врубель, Яворницький... Тільки на колекції Василя Васильовича-молодшого стоїть шість музеїв!

Думаю, нова влада не могла заплющити на це очі. Ось ще одне підтвердження. По вулиці Ярославів вал під номером 30а стояв великий гарний особняк (зруйнований в 1943 році. — **Авт.**). Цей особняк належав моїй бабусі Надії Михайлівні, так само як і сусідній дохідний будинок (кут вул. Гончара і Ярославового валу). Після революції особняки націоналізували. Але в мене збереглася фотокопія постанови ВУЦВК, з якої можна зрозуміти, що в 1928 році, з огляду на заслуги роду Тарновських, бабусин особняк був денаціоналізований на користь батька. Щоправда, батьки туди чомусь не переїхали. Потім особняк знову відібрали. Батькові виділили п’ятикімнатну квартиру на вулиці Рейтарській, 28, кв. 3. Там в 1933 році бабуся й померла. Потім, точно як описано в булгаковському «Собачому серці», почалося ущільнення. Нам залишили 16-метрову кімнату прямо над під’їздом (найхолоднішу). Дві кімнати віддали єврейській родині Яноверів. І дві — працівникам трамвайного парку Бабушановим.

— Коли ви довідалися, що є спадкоємицею роду тих самих Тарновських?

— Мені було чотири з половиною роки. А читати мене навчили в чотири. Батько вже лежав. Він переніс запалення легенів, що дало ускладнення. Мама ходила прати по людях. Брала й мене із собою. Наприклад, я пам’ятаю, як ми ходили до відомих окулістів Кореневичів. Вони жили в Михайлівському провулку. А вікна підвалів виходили в глухий двір будинку держбезпеки. І поки мама працювала, ми з їхньою дочкою Наталею Кореневич через ці вікна пробиралися в той двір. Пам’ятаю, мене вражало, що ніколи в жодному вікні не було ні одного обличчя... Але коли я залишалася вдома, мене треба було чимсь бавити. Тоді батько й відкрив переді мною свою дерматинову валізку, в якій зберігалися архіви роду Тарновських. Першим, що я прочитала, був журнал «Столица и усадьба» за 1915 рік, де батько опублікував статтю про Качанівку. Це був дуже докладний опис архітектури, а також побуту, укладу родини. На цю статтю посилаються всі історики, які пишуть про Тарновських або про знаменитостей, які відвідували маєток. Ще там були фотографії (сімейні й зроблені батьком), листи, статті, спогади, метрики, свідоцтва про вінчання тощо. Я читала все підряд. Я й зараз дуже багато читаю, а тоді не пропускала жодного аркушика. Пам’ятаю, коли мама приносила з Євбазу шматочок сала, загорненого в сторінку від книжки, я навіть цю сторінку прочитувала. До чого я це кажу. На жаль, не все вдалося зберегти із цього архіву. Хоча цінність його я зрозуміла дуже рано. От ви повірите, що в 12 років я написала листа до Міністерства культури на ім’я Павла Тичини (батько з ним товаришував) і запропонувала ознайомитися з архівом, оскільки він може бути цінним? Після цього листа нас викликали до Ради міністрів. Тичини на місці не було. Нас прийняв Микола Бажан, тоді заступник голови Ради міністрів. Ми поговорили, після чого Бажан прислав до нас додому комісію. Мене вдома не було. Мама показала цим людям валізу, і вони добряче її «почистили». Що конкретно забрали, я згадати не могла, а опису нам не залишили. Тицьнули мамі 500 рублів і пішли. Точно знаю, що забрали журнал «Столица и усадьба», фотографії.

Удруге архів «підчистили» уже, коли я працювала на «Ленінській кузні». У мене була співробітниця Неля Шевченко. Її батько — Купріян Шевченко — працював старшим науковим співробітником у Музеї Т. Г. Шевченка. Він прийшов до мами знову під час моєї відсутності, скористався її малограмотністю і «запозичив» деякі документи. Ви розумієте, мама моя, малограмотна жінка із двома класами церковнопарафіяльної школи, берегла цю дерматинову валізку як зіницю ока! Коли ми блукали по окупованому Києву в пошуках притулку, мама несла в одній руці швейну машинку, а в іншій — валізу з архівами. А люди, покликані зберігати й вивчати спадщину культури та історії, поставилися до батьківського архіву так недбало. Я досі не знаю про долю украдених (іншого слова не підбереш) архівів.

НАША ДОВІДКА

Василь Васильович-старший товаришував з Тарасом Шевченком, Марком Вовчком, Пантелеймоном Кулішем. Профінансував видання «Чорної ради», «Записки про Південну Росію» П. Куліша. Після його смерті фінансово підтримував Ганну Барвінок. За свої кошти відкрив народні школи в селах Парафіївка, Качанівка, Антонівка. Викладали там самі Тарновські. За заповітом розділив багатство між 20 спадкоємцями. Усім вистачило з надлишком. Садиба відійшла Василю Васильовичу-молодшому.

Хто-небудь є на фронті? Тоді — у підвал!

— Коли помер ваш батько?

— 2 травня 1943 року. В 1943-му ми вже зайняли кімнати Яноверів. Чоловіча половина родини пішла на фронт, а жіноча — на Бабин Яр. Добрі були люди. Пам’ятаю, мама носила їм до Бабиного Яру окріп, і сама там ледве не залишилася. Дивом урятувалася... Поховали ми тата, і незабаром наші війська почали підступати до Києва. У місті почалися зачистки. Німці лютували: оточували цілі квартали й виселяли людей. Ми разом з нашою сусідкою Галиною Бабушановою та її сином Миколою (моїм ровесником) блукали вулицями і шукали вільні квартири. Адже Київ на той час був майже порожній. Спочатку оселилися на Леніна, 63 (зараз Хмельницького). Якийсь час жили там, поки знову не потрапили під зачистку. Тоді перебралися на Мельникова. Бабушанова влаштувала маму прибиральницею трамваїв. Мами працювали, а ми з Миколою сиділи вдома. І ось почалися зачистки і на Мельникова. Коли німці почали ломитися у двері, ми сховалися під ліжко: я під стіну, а Миколка скраю. Увірвалися німці, почали бити Колю ногами. Ми розревілися. Нас викинули на вулицю... Пам’ятаю, як ішла до мами на роботу через весь Київ (з Лук’янівки до нинішньої Либідської) і як було страшно. По Дмитріївській прямо навпроти лазень лежали трупи... Уже перед узяттям Києва ми оселилися в будинку на вулиці Саксаганського. Це був один з перших висотних будинків (п’ять або шість поверхів), побудованих до революції. Наші вікна з верандою виходили на залізницю. Коли 3 листопада почалося страшне бомбування, мама закрила вікна подушками. А двері на веранду закрити не вдалося, і я через них визирала на вулицю. Бомбили залізницю, і в повітрі літали метрові шматки розпечених рейок. Годині о 4-й ранку у дворі почали кричати «Наші, наші!» Ми з мамою вискочили в підворіття й побачили, що з боку площі Перемоги на конях, у тілогрійках, у сірих шапках із червоною стрічкою скачуть чоловіки. Гадаю, це були партизани.

Коли Київ визволили, мама вирішила повертатися у свою квартиру на Рейтарській. Пішла в управління, а їй кажуть: «У вас на фронті хто-небудь є?». — «Ні». Квартиру й віддали якомусь секретареві райкому, котрий повернувся з евакуації. Що робити? Мама повернулася на Леніна, 63. Зайняла квартиру на другому поверсі. Але управдом продала її колишньому поліцаєві Миколі Щекотіну. А нас виселили в глибокий підвал. Оселилися ми в 13-метровій кімнатці. Вода, туалет — у дворі. У дощ підвал затоплювало. Їжу варили на примусі. На ньому і гріли воду. Купалися, пелюшки прали в коридорі. І так тривало до 1961 року, поки мій чоловік не одержав квартиру.

— Ірино Михайлівно, ви все життя пропрацювали в ЦКБ «Ленінської кузні». Але ж це було закрите підприємство. Невже не перешкодило походження?

— Та я мовчала. І коли вчилася в школі, мовчала. І коли в КПІ вступала. В автобіографії писала, що я із службовців. Батько — художник-фотограф, мати — санітарка. Чернетку автобіографії зберігала і завжди нею користувалася, щоб не було різночитань. Єдиний раз був скандальчик, коли в 1967 році поїхала в Болгарію. Адже я була не виїзна.

Мама Юхимія Іванівна.

— Ірино Михайлівно, це правда, що ви до 1998 року не знали, що, крім вас, є й інші спадкоємці роду Тарновських?

Михайло Тарновський з дочкою Надією.

— Не знала, але здогадувалася. В 1998 році мені зателефонували з Качанівки і запропонували зустрітися з Тетяною Хайн-Тарновською. Виявилося, що це моя племінниця, правнучка Василя Васильовича-молодшого. Через рік вона приїхала в Качанівку зі своєю сестрою Катею.

Замість епілогу

В 1999 році було створено міжнародний фонд «Друзі Качанівки». В 2001 році указом Президента України державному історико-культурному заповіднику «Качанівка» надано статус національного. Але не секрет, що нашій державі традиційно бракує коштів на фінансування культури. І сьогодні вже спадщина меценатів Тарновських потребує меценатів. Але де вони? Ірина Михайлівна з гіркотою розповідає, що коли вона і племінниці приїздять у Качанівку, то Тарновські із принципу повністю оплачують своє перебування в родовому маєтку. Адже це гроші, які йдуть на розвиток заповідника. Тоді як багато хто із можновладців вважають, що їх мають приймати і годувати в Качанівці безоплатно. Тетяна везе із Шотландії факс і факсовий папір, і доводиться, що в Качанівці за несплату відключена електрика. Спадкоємці роду Тарновських збирають гроші, щоб купити лампочки і лопати. Та і співробітники заповідника, можна сказати, працюють майже на голому ентузіазмі.

Але не хочеться закінчувати на сумній ноті. Все-таки меценатство відроджується. Учора в державному історико-культурному заповіднику відкривали дорогу. Дорогу, що веде до храму. За переказом, коли Василь Васильович-старший вінчався, цю дорогу повністю засипали цукром. І молодята, хоча це було влітку, їхали до церкви на санях. Цього разу дорога не цукрова. Цукор нині дорогий. Та і Парафіївський цукровий завод, який колись належав Тарновським і пропрацював без зупинки 161 рік, цього року стоїть...

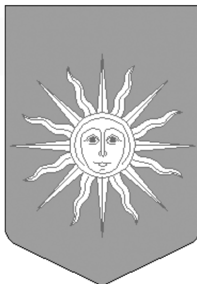
Наталя ФІЛІПЧУК.

Фото і репродукції знімків із сімейного архіву Андрія НЕСТЕРЕНКА.

НАША ДОВІДКА

Василь Васильович-молодший. Шість разів обирався повітовим проводирем дворянства. Перетворив садибу на архітектурну перлину, створив один з найбільших пейзажних парків у Європі. На його запрошення у Качанівці гостювали Врубель, Яворницький, Маковські. Ілля Рєпін майже рік провів у Качанівці, працюючи над картиною «Запорожці пишуть листа турецькому султану». В образі козака, який стоїть по праву руку від писаря, зображений сам Василь Васильович-молодший. Особисто зробив ескіз і за свої гроші відлив три барельєфи для пам’ятника Шевченку. На його кошти було установлено хрест на могилі Кобзаря. За його гроші споруджено постамент пам’ятника Богданові Хмельницькому в Києві, пам’ятник Котляревському в Полтаві, створено першу публічну бібліотеку в Києві (нині парламентська). Був членом установчої ради й засновником Національного художнього музею України. Колекцію картин заповів чернігівському земству. На основі його колекції створено Чернігівський історичний музей імені В. В. Тарновського, Національний музей Т. Г. Шевченка, музей Т. Г. Шевченка в Каневі. Картини з його колекції — у Музеї російського мистецтва в Петербурзі, Національному художньому музеї...

Учора на Софійській площі столиці відбувся мультимедійний концерт всесвітньо відомого піаніста Олексія Ботвінова, уродженця України, який нині мешкає в Європі *(Укрінформ)*

Сьогодні у Кам'янці-Подільському планують усіх нагодувати варениками — їх виготовлять 100 тисяч штук 40 видів, а окрасою ж Дня урожаю, що тут відзначатимуть, стане нафаршированний варениками метровий вареник-богатир

КОНКУРСИ

У Полтаві — свої чудеса

Цими днями начальник управління культури міськвиконкому Юлія Палієнко оприлюднила проміжні підсумки конкурсу «Сім чудес Полтави».

З'ясовується, полтавцям наразі найбільше до вподоби архітектурний ансамбль Круглої площі з пам'ятником Слави, який здавна є символом міста. За друге й третє місця «змагаються» Ботанічний сад Полтавського державного педагогічного університету імені Короленка і так звана Біла Альтанка.

Конкурс було оголошено навесні цього року. Місцеві газети опублікували спеціальні анкети, за допомогою яких усі бажаючі (і не тільки полтавці) могли визначити своє улюблене місце чи споруду в обласному центрі. Проголосувати нині можна і в Музеї історії Полтавської битви, садибі-музеї Івана Котляревського та на сайті Полтавської міськради. До речі, після того, як місто відзначило 300-річчя Полтавської битви, за полтавські чудеса активніше почали голосувати іногородні.

Підсумки підбиватимуть у вересні — напередодні Дня міста. За їх результатами підготують путівник, а також з'явиться окремий екскурсійний маршрут.

Вл. інф.

АКТУАЛЬНО

«Ми можемо втратити унікальні пам'ятки»

Стан храмів Архангелів Гавриїла і Михаїла і Святого Георгія у Феодосії, які належать Вірменській апостольській церкві, викликає серйозне занепокоєння у Республіканського комітету Криму у справах релігій.

За словами голови комітету Володимира Маліборського, «ми можемо втратити унікальні пам'ятки».

Вірменські храми Архангелів Гавриїла і Михаїла, Святого Георгія, Святого Сергія були передані одній із зареєстрованих у Феодосії громад. Два з них перебувають в аварійному стані. «На жаль, минуло вже більш як 15 років, тільки є деякі зрушення з приведення у більш-менш нормальний стан храму Сергія, де могила Айвазовського, а два інші перебувають просто в аварійному стані. З кожним роком ситуація погіршується», — сказав Маліборський. Він наголосив, що не бачить «потенціалу з боку релігійної громади» для конкретних кроків з відновлення цих середньовічних храмів. Маліборський повідомив, що Міністерству культури і туризму України, в структурі якого є орган з охорони культурної спадщини, направлено звернення з проханням передбачити на 2010 рік «бодай якісь кошти» на проведення консерваційних робіт, **передає УНІАН.**

Переможниця «Нової хвилі-2009» Джамала:
«Я закохана, але не в чоловіка»

— Коли я вийшла з літака, повернула голову, а пілот з вікна показує — «клас»... Хочу виступати на MTV, одержати «Греммі»... Ми завжди себе вважали українцями...

На українській сцені з'явилася нова зірка. На міжнародному конкурсі молодих виконавців популярної музики «Нова хвиля-2009», який проходив у латвійському місті Юрмала, перше місце посіла співачка Джамала з України. Її голос вразив і журі, й публіку — всі аплодували стоячи. Джамала відповіла на запитання кореспондента УНІАН.

— Джамала, ви сказали, що 50 тисяч євро, які ви одержали як приз у Юрмалі, витратите на особисті цілі. Це на які?

— Ну які в мене можуть бути особисті цілі? Тільки музика. Одягу в мене поки що достатньо, косметики теж, тому моя мета нині одна — музика.

Поки що в мене немає конкретних планів. Це можуть бути або оранжування, або просто пісні.

— Ви стали зіркою, можна сказати, в одну мить. Що ви відчули при цьому?

— Було приємно, звичайно. Найголовніший показник моєї популярності було не те, що там, в Юрмалі, до мене підходили, брали автографи, хотіли фотографуватися разом зі мною і що доводилося їх відганяти, а те, що коли я вийшла з літака, повернула голову і побачила: пілот з вікна махає мені рукою, показує — «клас».

Так, для мене показник популярності — коли всі впізнають: від прибиральниць до пілотів.

— Ви після Юрмали ще не були вдома в Криму?

— Ні, ще не бачилася зі своїми рідними, але я їх постійно чую, відчуваю. Ми весь час з мамою і татом на телефонному зв'язку. Дуже за ними сумую, вони теж. Але батьки розуміють, що інакше бути не може.

— Розкажіть про свою сім'ю...

— А що про неї розповідати?! Вона найпрекрасніша на світі.

— Чому ви вибрали пісню «Верше, мій верше»?

— Це, можна сказати, з маминої подачі, тому що вона їй дуже подобається.

До нас якось потрапив диск Квітки Цісик, я її раз прослухала і постійно ходила, наспівуючи цю пісню, а мама була в захваті від неї.

І коли став вибір хіта країни (умова конкурсу «Нова хвиля»), ми перебрали дуже багато інформації, дуже багато пісень, «Океану Ельзи» зокрема. Але краще за цю пісню не було нічого.

— Ви цікавитеся політичним життям України?

— Ні, абсолютно. Якось не виходить навіть думати про це, бо в мене зовсім інший спосіб життя.

— Які у вас хобі?

— Хобі — музика. Це і професія, і решта мого часу. Тобто весь мій вільний час займає вивчення або якихось музичних текстів, або нот.

Також займаюся йогою, але це просто зарядка, а не хобі.

— Чи не хочете більше співати українською мовою?

— Хочу, хочу співати різними мовами. Я навіть сама написала пісню українською, але це не зовсім те, що я хотіла б сьогодні співати. Я дуже критично підходжу до музики, тому поки що свої пісні співати не буду.

— Розкажіть про своє особисте життя. Який чоловік вашої мрії?

— Про особисте життя я взагалі не хотіла б говорити. Можу тільки сказати одне, що зараз я не закохана. Маю на увазі, в чоловіка. От і все.

Вважаю, що особисте життя повинно бути справді особистим. Краще хай всі говорять про мою нову пісню, ніж про мого якогось нового хлопця.

— Кажуть, для артиста обов'язково бути закоханим...

— Так, стан закоханості повинен бути, але не обов'язково в чоловіка. Коли я виходила на сцену, я була закохана в глядача, я йому несла цю думку. Можливо, тому й була така реакція на мене.

— У вас такий сильний голос... Як ви далі збираєтеся будувати свою кар'єру?

— Думаю, що мої плани будуть пов'язані як з Україною, так і з зарубіжжям, але, знову-таки, це тільки плани, нічого конкретного сказати не можу.

Найголовніше, що я зрозуміла: треба просто мріяти, нести з собою думку, що ти хочеш від життя. У мене поки що немає конкретної картини, але я знаю, що хочу дуже багато чого. Може, це сміливо прозвучить, але я хочу виступати на MTV, одержати «Греммі».

— Співачкою якого жанру ви себе вважаєте?

— Я ще не можу визначити свій стиль. Думаю, глядачі, слухачі самі його повинні визначити. В моїй музиці дуже багато змішаного, наприклад, джаз, соул. Тому назвати себе якось конкретно я не можу.

Сьогодні сам голос нікому не цікавий, потрібен комплекс, комплекс душі, голосу, очей, зовнішнього вигляду, костюма, рухів.

— У вас обидва батьки кримські татари?

— Ні, мама моя вірменка з сумішшю поляків і українців.

— Ким вважаєте себе ви?

— Слава Богу, в нашій сім'ї ніколи не виникало такого питання. Ми завжди себе вважали українцями. Мій тато не розмовляє українською, але завжди заохочував нас учити українську в школі. Він постійно прагнув, щоб ми знали мову країни, в якій живемо. Моя сестра виступала навіть на форумах з української літератури.

Розмову вела
Оксана КЛИМОНЧУК.
Фото УНІАН.

Повернення Казаса

Близько 200 робіт талановитого художника Михайла Казаса, розстріляного у 29-літньому віці революційними матросами в Севастополі 1918 року, можна до кінця осені побачити в Сімферопольському художньому музеї. Потім виставка вирушить містами України й Росії.

Творчість цього непересічного майстра мало досліджена. Хоча вцілілі картини Казаса зберігають найвідоміші колекціонери і музеї світу. Більшість своїх робіт він створив у віці від 20 до 25 років. На виставці широко представлена графіка та декілька картин, виконаних олією, ранні фото й альбоми художника. Експозиція розмаїта за жанрами: портрети друзів, автопортрети, шаржі й пейзажі, ілюстрації до творів відомих письменників й етюди театральних декорацій.

Віра Козак-Камінська, родичка художника, розповідає, що Михайло Казас належав до одного з найшляхетніших караїмських родів. Вона зізнається, що тільки в дорослому віці познайомилася з творчістю свого родича, майже весь доробок якого загинув у вирі громадянської та Другої світової війн. Віднайдені роботи періоду 1909—1914 років передала в дар музеєві сестра художника піввіку тому. Вони склали основу виставки: шаржі, пейзажі, натурні замальовки, ілюстрації.

Випускник Мюнхенської академії мистецтв М. Казас відтворив у своїй творчості культуру караїмського народу в стилі модерн. Для художників тієї доби було характерним захоплення театром, який сприймали тоді не як розвагу, а як синтез мистецтв, поєднання музики, живопису, слова і дійства. Тому тут чимало різнопланових замальовок до драматичних творів і театральних афіш.

Попри молодий вік, Михайло Казас зумів залишити після себе багатий творчий спадок. Глядачам цікаві пошуки і знахідки художників того часу. Казас відкритий культурам багатьох народів, кажуть мистецтвознавці. Поруч зі східними мотивами (в серії робіт «Молла Насреддін») глядачам представлені ілюстрації до давньоруських билин і літописів, зокрема до «Слова о полку Ігоревім». Крім цього Казас не оминув творчість таємничого Гоголя, загадкового Лермонтова, казкаря Андерсена. Багато пейзажних робіт. Тут і Мюнхен, і рідний Крим, де він жив, устигаючи багато подорожувати.

Загалом експозиція може по праву вважатися своєрідною енциклопедією того часу. У фондах Сімферопольського художнього музею зберігається найбільше робіт цього художника. Михайла Казаса вважають найколоритнішим караїмським художником не лише представники корінних народів і національних товариств півострова. Саме його творчість найповніше відтворює національний колорит. Роботи художника не можуть залишити байдужим навіть найвибагливішого поціновувача мистецтва.

У Сімферопольському художньому музеї це вже друга виставка, присвячена Михайлові Казасу. Торік відзначали 90-річчя від дня його трагічної загибелі. Нинішня виставка присвячена 120-річчю від дня народження майстра. А наступного року в музеї готуються відзначити 100-річчя єдиної прижиттєвої виставки художника.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Експозиція може вважатися своєрідною енциклопедією того часу

Сказання серця та... металу

Нещодавно художник Микола Панасюк привіз до Кам'янця–Подільського друкарський станок та встановив його у вежі Денна, що у Старій фортеці. Як обіцяла адміністрація історичного музею, тепер кожен відвідувач зможе власноруч віддрукувати собі грамоту на згадку. Вежа ожила, зроблено крок до її ефективнішого використання як експозиційного об'єкта. До слова, автор грамоти — саме пан Микола.

Його роботу можна довго розглядати, дивуючись: скільки праці вкладено. Роль публічного друкаря для Панасюка — нова, бо всі попередні роки життя працював у власній майстерні. А творчий процес більше поєднується з усамітненням. У музеї біля станка художник мав би гарний вигляд в історичному костюмі. В музеї запевняють, невдовзі він його приміряє.

Кожному відвідувачу Денної автор дарує ще й можливість віддрукувати його офорти, які відкривають очам казковий Кам'янець. З жодним секретом майстер не криється: можна взяти в руки металеве кліше, на якому малюнок витравлено кислотою, нанести фарбу, прагнучи повторити барви, які є на експозиційному відбитку, або надати твору іншого кольору. Може, звідси хтось із молодих людей піде з думкою стати графіком. Хоч робота не з легких. Пан Микола каже, що чув, нібито в усій області ніхто в цьому жанрі вже не працює.

Струна

Офорти, літографії, ксилографії, ліногравюри, для яких потрібно виготовити кліше з металу, каменю, дерева, лінолеуму, — стихія Панасюка. Її ази хлопчина з Кіровоградщини пізнав в Одеському державному художньому училищі імені Грекова та в Харківському художньо-промисловому інституті. Працював у Чувашії викладачем художньо-графічного факультету Чебоксарського педінституту. Там утвердився як графік, плакатист. А потім розкрив ще один талант, узявшись за живопис, спробував себе в портреті. Одна за одною відбувалися виставки: республіканські, всесоюзні, міжнародні. Останніх митець налічив сім. Мав чотирнадцять персональних. У 1995 році на вернісажі в Торонто (Канада) отримав другу премію. Москва, Ленінград, США, Норвегія, Італія, Німеччина дивувалися його творами. Миколу Панасюка прийняли до Спілки художників Росії. Завітавши в Національний музей Чувашії, побачив свій офорт, присвячений цій землі. Його придбали з московської виставки спеціально для експозиції в Чебоксарах.

Багатосюжетний твір із прекрасною юнкою в національному костюмі на передньому плані хоч і був віддрукований за вимогами чорно-білої акватинти, м'якої розтяжки, здавалося, грав усіма барвами. Таким складалося й саме життя художника. Але десь у серці тенькала струна — сум за рідним степом, і як марево — мамині візерунки, що їх вимальовувала вона для майбутніх гаптованих килимів. Малим він увібрав у себе ті вигини ліній так замріяно, що й сам потягнувся до олівця. З якогось часу Микола навіть почав підписувати свої роботи маминим прізвищем — Лавандовський.

Якось прийшла ідея зробити серію за мотивами українських народних пісень. І взяли його в полон пісенні герої. Хто не знає українських пісень, той неодмінно, побачивши картини «Несе Галя воду», «Да куди їдеш, Явтуше», «Ой піду я до млина», «Ой гарна, сі гарна», захоче вивчити їх. На полотнах уривки з пісень, а самі роботи — цілі романи в мініатюрі. Ця серія гарно підійшла б для художніх листівок чи поштових марок, представляючи безцінне багатство України — пісню. Особливою гордістю майстра є те, що він тепер — двічі спілчанин: членом Національної спілки художників України став у 2003-му. Визнання рідної землі — над усе.

«Її душа стежить, чи працюю»

Вісім років тому сталося непоправне: загинула дружина. Якби не повернувся в Україну, було б неможливо гоїти цю рану. Якось у 2000 році, побачивши перлину на камені — старовинний Кам'янець, вирішив тут оселитися назавжди. Багато художників малювали місто-твердиню. Але в Миколи Панасюка Кам'янець ніколи не буває похмурим. Він сонячний, золотий. А ще на одному офорті автор зумів зібрати майже всі пам'ятки. Який він багатий, Кам'янець! Місто з епосу, повне легенд і саме — легенда. Недарма автор назвав одну зі своїх робіт «Сказання про Кам'янець». Головна героїня всюди — фортеця, а за нею місто, мов на долоні. А он на узвозі невелика фігура з етюдником — автор. А там на вершечку дерева сорока — душа любої дружини. «То вона пильнує за мною: чи не кинув пензлі, чи ще творю», — посміхається Микола Панасюк. Ці роботи можна тиражувати. Кожен зачарований красою Кам'янця зможе взяти його із собою назавжди.

Останніми роками Микола Панасюк знайшов себе ще й у... книговиданні. У співавторстві із кам'янчанкою Галиною Юрковою творить збірники легенд та пісень. «З пилку історії мед творчості готує», — написала про нього місцева поетеса Людмила Кур'ян.

Несіть усюди в серці рідний край

Велику частку свого життя Микола Панасюк приділив дітям, відшукуючи в них маленький вогник здібності та роздмухуючи талант. Колись Панасюк викладав у дитячій «художці» Старокостянтинова. Згадує: всі бігли на перерву, а Василько Братанюк залишався в класі і малював, малював... Цю дитину учитель сам привів у свій клас за руку. Братанюк, ставши відомим, не забув першого наставника. Нині в Санкт-Петербурзі він керує великими мистецькими аукціонами. Але й сам не покидає пензля. З нього вийшов дуже точний портретист, а герої його полотен — артисти балету. Василь віднайшов першого учителя, запросив його на зустріч у місто свого дитинства, подарував свої каталоги. Василь, хоч і живе далеко від рідної землі, не забув її. Поділився планами: хоче своїм коштом дах на старій церкві в Старокостянтинові відновити. А креслення її вдалося знайти в Пітері, в архіві. Ця відданість Україні, вважає Василь учитель, найкраще, що заклав у дитяче серце.

Віра ШПИЛЬОВА.

На знімку: Микола Панасюк зі своєю «Чувашією».

Фото автора.

Із Кличком змагатиметься... Котигорошко

Щоправда, змагання ці будуть не в ринзі, а нагадуватимуть козацькі розваги та забави. Саме такою є ідея кліпу, яку хмельничанин Андранік Алексанян готує до конкурсу дитячого Євробачення

Шаровари і... голос довелось міняти на ходу

— От тільки поки що точно не знаю, з ким із братів буду зніматись, — розповідає юний співак. — Це вже визначать продюсери, та мені подобається будь-який варіант.

Незважаючи на юний вік, артист вільно та невимушено поводиться і на сцені, і в кадрі, а головне — завжди готовий до імпровізації. Саме це допомогло йому і під час відбіркового фіналу. Тепер зі сміхом розповідає, як майже перед самим виходом на сцену йому зробили зауваження: хто ж співає таку пісню, сповнену національними мотивами, у класичному костюмі. Андранік і сам швидко зметикував, що набагато ефектніший вигляд мав би у козацькому вбранні. Але в його гардеробі такого не було. Добре, що на виручку прийшли хлопці із танцювального ансамблю — позичили шаровари. Та потрібного розміру не знайшлось, тож довелось ногавиці підкочувати ледь не вдвічі і заколювати шпильками. Але під час виступу ніхто цього не помітив.

За кадром залишилось і те, що в день фінального виступу Андранік прокинувся без голосу, з болем у горлі. Напередодні для дітей влаштували своєрідний вечір знайомств, і в кімнаті працював кондиціонер. Хлопчик так змерз, що вже зранку відчув симптоми застуди, а попереду такий відповідальний виступ.

Для Андраніка це була вже друга спроба пройти у фінал. Минулого разу у відбірному турі він посів друге місце. Тому тепер вважав справою честі перемогти. Зважаючи на хворе горло, щоб не зірвати виступ, хлопчик змушений був просто на ходу знижувати тональність пісні. Та й це не завадило перемогти і отримати путівку на Євробачення, де Андранік представлятиме нашу країну.

«Чорнобривці» підкорили «Слов'янський базар»

Щоденні багатогодинні репетиції, які Андранік проводить із своїм викладачем з вокалу Наталією Решовською, довелось перервати, щоб взяти участь у не менш популярному конкурсі — дитячому «Слов'янському базарі».

— За умовами конкурсу, участь у ньому кожен виконавець може взяти лише раз, — розповіла мама Людмила Анатоліївна, — тому ми мали лише один шанс на перемогу. Я рада, що Андранік зумів ним скористатись, завоювавши перше місце. Його «Чорнобривці» справили враження і на суддів, і на глядачів. У щоденниках фестивалю, які подавались у місцевій пресі, він постійно згадувався як фаворит конкурсу. Все йшло до того, що отримає гран-прі, і лише в останній момент, вже практично під час вручення дипломів, стало зрозумілим, що нам дістанеться перше місце. Але нас це не засмутило. Перемога на «Слов'янському базарі» — це переконливий крок до успіху і визнання.

Уже у Вітебську до Андраніка звернулось кілька радіостанцій із пропозиціями провести записи. А одна із російських фірм запропонувала взяти участь у турі із благодійними концертами в Німеччині, на що хлопчик погодився. Тож підготовку до Євробачення, як і зйомку відеокліпа, довелось відкласти на деякий час. Але вдома його голос не забудуть. Адже Олександр Пономарьов стримав свою обіцянку, котру дав Андраніку під час його участі у телешоу «Танцюю для тебе» — в радіоефірі сто разів прозвучить пісня у виконанні Андраніка.

Вилікуватись, перемогти на Євробаченні й мати собаку

На сьогодні саме такі найбільші мрії Андраніка. Від народження він страждає на тяжку хворобу, через яку погано ростуть кістки, відбувається їх викривлення. Та найгірше те, що хлопчика постійно турбує біль, тому йому важко довгий час перебувати на ногах. Навіть виступи на сцені даються йому з великим напруженням волі. Поруч завжди мама, котра будь-якої миті готова в буквальному розумінні слова підхопити сина на руки.

Складний діагноз свого часу став страшним ударом для родини. Але батьки не втратили надію, зробили все, щоб Андранік ріс допитливою, творчою і самостійною дитиною. Помітивши його гарний музичний слух і красивий голос, вони ще в ранньому дитинстві почали заняття з вокалу. Давались вони непросто, адже хлопчик не міг ходити, відвідувати школу. Тож доводилось запрошувати вчителів додому. Андранік і тепер проходить шкільну програму вдома. Але всі, хто з ним займається, відзначають його розум та працелюбність.

Родина ніколи не втрачала надію, що вдасться побороти хворобу. Але для цього потрібні складні операції. Тривалий час Алексаняни просто не могли дозволити собі дороговартісне лікування сина. Тепер ситуація почала змінюватись. Завдяки сценічним успіхам і перемогам Андранік почав і сам заробляти гроші. Перший крок на шляху до лікування було зроблено під час телепроекту «Танцюю для тебе». Тоді завдяки спонсорам хлопчина отримав близько ста тисяч гривень, але цього виявилось недостатньо для початку лікування.

— Для нас було дуже несподівано, коли вже після виступу на відбірному турі на Євробачення пролунав дзвінок від Прем'єр-міністра. Телефонні розмови, під час яких ішлося про можливі варіанти лікування, відбулись уже кілька разів. Нам пообіцяли, що допоможуть не тільки знайти клініку в Україні, де зможуть провести операції, а й профінансують їх, — розповіла мама Андраніка.

Перші консультації в одній із клінік вже відбулись, але, на жаль, лікарі відверто зізнались, що не мають відповідного досвіду і не дають гарантій успішного лікування. Тож припускають, що допомогу доведеться шукати за кордоном.

У житті одна мета — стати співаком

Ніким іншим Андранік себе не бачить. Уже тепер він задумується над тим, де отримати музичну освіту. І хоча до закінчення школи ще далеко, будує плани про вступ до вищого музичного училища імені Р. Глієра. Та й взагалі до своєї кар'єри співака ставиться не подитячому серйозно. Вже тепер зіткнувся з проблемою підбору репертуару. Андранік ніколи не співав дитячих пісень, завжди підшуковував для виконання серйозні і складні твори. Сьогодні в його репертуарі вже понад три десятки пісень, але він уже не хоче переспівувати чиїсь пісні, мріє знайти своїх поета та композитора. Надзвичайно вдячний Соні Злотник та сестрам Кравченко, які подарували йому переможну «Три тополі — три сурми». Незважаючи на різницю у віці, вже подружився з дівчатами і готовий до подальшої творчої співпраці з ними. Не відкидає й того, що сам, можливо, писатиме і тексти, і мелодії. Хоча в юної естрадної зірочки поки що малувато досвіду, зате це компенсують талант, воля, життєлюбність і величезна спрага до творчості.

Ірина КОЗАК.

Хмельницький.

На знімку: всі свої перемоги Андранік ділить із мамою Людмилою Анатоліївною.

Фото автора.

НАША ДОВІДКА

Андранік Алексанян народився 1998 року в Хмельницькому. За індивідуальним графіком навчається у школі, перейшов до шостого класу. З п'яти років почав займатися вокалом, освоїв гру на синтезаторі. За декілька років став учасником і переможцем багатьох обласних, всеукраїнських і міжнародних фестивалів, конкурсів. Був півфіналістом телевізійного конкурсу «Крок до зірок» та переможцем фестивалю «Надії Європи» в Сочі, де його запросили на благодійні концерти до Австрії та Німеччини. Разом із Хмельницьким фондом «Милосердя» провів два сольні благодійні концерти, кошти від яких передали на будівництво дитячого будинку. Тепер готується до виступу на дитячому Євробаченні-2009 у Києві.

Українець *Василь ЛОМАЧЕНКО* (до 57 кг) визнаний найкращим непрофесіональним боксером світу. АІБА вперше в історії оприлюднила світовий рейтинг боксерів–любителів, складений за результатами найбільших міжнародних змагань. Олімпійський чемпіон Пекіна Василь Ломаченко має найбільшу кількість рейтингових очок серед перших номерів усіх вагових категорій — 2900.

Турнірна хроніка

Легка атлетика. Берлін (Німеччина). Чемпіонат світу. Наші поки що не радують, тож порадіймо за інших. Триразовий олімпійський чемпіон **Усейн Болт** з Ямайки здобув другу золоту медаль на цих змаганнях. Цього разу він виграв фінал 200–метрівки **з черговим неймовірним світовим рекордом — 19,19!** Нагадаємо, що раніше в столиці Німеччини спортовець, котрому вчора виповнилося 23 роки, переміг на стометрівці **зі світовим рекордом — 9,58.**

Футбол. Поширюються чутки, що видатного у минулому футболіста, колишнього тренера київського «Динамо» і збірної України, заслуженого майстра спорту Леоніда Буряка наполегливо кличуть до одеського «Чорноморця», котрий, як відомо, переживає нелегкі часи. **Кореспондент «Голосу України» звернувся до самого Леоніда Йосиповича з проханням прояснити ситуацію.**

— Справді, чуток навколо мого можливого призначення багато, — сказав фахівець. — Але чіткої пропозиції мені поки що ніхто не робив. Зрозумійте мене правильно. Вести конкретну розмову поки що немає підстав. Та й не хочеться. Але не лукавитиму, за нормальних умов залюбки допоміг би клубу мого рідного міста, з яким уже працював раніше. І сили в мене ще є, і бажання працювати, зокрема з «Чорноморцем», постаратися допомогти йому вийти зі штопора. Але про все це, повторюю, — лише після конкретних пропозицій.

Бокс. Всесвітня боксерська асоціація (WBA) ще не ухвалила рішення про те, чи дозволити чемпіонові світу в надважкій вазі Миколі Валуєву зустрітися з Девідом Геєм перед проведенням обов'язкового захисту титулу проти Джона Руїза.

Як повідомляє BoxingScene.com, зараз ведуться переговори з Руїзом, щоб він погодився почекати обов'язкового захисту і провести свій бій проти іншого суперника в андеркарті бою Валуєв — Гей 7 листопада.

Баскетбол. ФБУ та Суперліга повністю змінили формулу проведення Кубка України. Наступний такий турнір розпочнуть 12 клубів Суперліги, котрі не потрапили до єврокубків. Поки що невідома кількість команд вищої та першої ліг, які виявлять бажання взяти участь у кубкових змаганнях. Ці колективи проведуть відбірні ігри, за підсумками яких буде складено дві групи по 6 команд. Із групи вийдуть по чотири найсильніших клуби, які у форматі плей-оф визначать чотирьох найкращих. На наступному етапі до цієї четвірки приєднаються учасники єврокубків («Азовмаш», БК «Донецьк», «Хімік», БК «Київ»). Ці команди і визначать учасників «Фіналу чотирьох», котрий відбудеться наприкінці сезону.

Вейкбординг. Учора у столичному парку Дружби народів на водноллижній канатній дорозі вейк-парку X-Traction стартував четвертий етап Кубка світу з вейкбордингу. До Києва приїхали найкращі спортовці з багатьох країн. Змагаються у таких категоріях: Junior (діти до 16 років); Open Man (участь беруть усі бажаючі хлопчики, юнаки та чоловіки без обмежень за віком); Open Woman (дівчатка, дівчата та жінки без обмежень за віком); Wakeskate.

Нагадаємо, що у 2009 році змагання Кубку (WWA Wake Park World Series — WPWS) проходять у п'ять етапів у різних країнах: Філіппіни, США, Франція, Україна, а фінал відбудеться 29—30 серпня у Німеччині.

Судять за кінцевим результатом

Баскетбол. Турнір за право залишитися в європейському Дивізіоні А. Київ. Спорткомплекс «Меридіан». 20 серпня. 6–й тур. **Естонія — Угорщина. 60:65 (7:14, 18:15, 19:16, 16:20). Україна — Чехія. 82:70 (14:11, 22:19, 20:26, 26:14). Україна:** Печеров — 21 + 10 підбирань, Ліщук — 18 + 8 підбирань, Гладир —11, Глєбов — 10, Агафонов — 7, Онуфрієв — 5, Лукашов — 5, Вільховецький — 3, Кольченко — 2. **Становище команд:** 1. Угорщина — 10; 2. Україна — 10; 3. Чехія — 9; 4. Естонія — 7.

Ой яким же нелегким було життя в цьому турнірі нашої молодої команди, котра фактично тільки народжується. Були моменти, коли здавалося, що вона не витримає високого напруження і випаде з боротьби за виживання. Але наші баскетболісти, котрих до мети вели досвідчені Валентин Мельничук і Геннадій Защук, перетерпіли і вистояли. А кінцівку змагань провели на доброму рівні, здобули три перемоги поспіль і добилися мети.

Як не крути, але про справу завжди судять за кінцевим результатом. А він у нас позитивний. І це — перше маленьке досягнення нового колективу. Звичайно, ще не час співати і танцювати від радощів. Попереду в команди багато роботи. Надалі вже не тільки від гравців і тренерів збірної України, котра продовжила прописку в європейській еліті, залежить її доля, а й від сумління всіх зацікавлених. Вона вимагає до себе і більшої уваги, і конкретної підтримки, насамперед відповідного матеріального забезпечення.

P. S. *Одразу після матчу з чехами у відставку подав тренер українців Валентин Мельничук.*

«Це був один із найважчих турнірів у моєму житті. Хочу подякувати всім, хто був зі мною — це два тренери, лікар і масажист, Федерація і клуби. Це був чудовий подарунок на завершення моєї тренерської кар'єри. Я більше ніколи не працюватиму з жодною збірною. Це такі страждання, це такі муки, що ви навіть собі не уявляєте», — пояснив пан Мельничук.

Нагадаємо, Валентин Мельничук очолив збірну України перед відбірним турніром на Євробаскет-2009. Загалом, під його орудою команда провела 12 офіційних матчів, з яких 5 виграла і 7 програла.

Президент ФБУ Олександр Волков поки цю відставку не прийняв.

Потужно атакує Сергій Ліщук, котрий зробив дуже вагомий внесок у перемогу української збірної над чехами.

Фото Павла КУБАНОВА.

Різні перспективи і настрій

«Металург» (Україна, Донецьк) — «Аустрія» (Австрія, Відень). 2:2. Голи: Ачимович, 7, Кінгслі, 17, Діабанг, 48, Дімітров, 90+2.

«Металург»: Дишленкович, Коротецький, Чечер, Лазич, Воловик (Шина, 68), Дімітров, Макрідіс (Парейра, 73), Мхітарян, Годін (Тенасе, 57), Маріу Сержіу, Кінгслі. **Тренер** — Нікола Костов.

«Аустрія»: Шафар, Драговіч, Бонк, Діабанг, Юн, Ортлегнер, Ворішек, Юнузович (Кляйн, 46), Баумгартлінгер, Ачімович (Зуттнер, 84), Штандфест. **Тренер** — Карл Даксбагер.

Вилучення Діабанга, 70 (друга жовта картка).

Арбітр — Михаїл Кукулакіс (Греція).

Донецьк. Стадіон «Металург». 4 100 глядачів. 20 градусів.

Донеччани, зрозуміло, сподівалися не на такий підсумок. Але сценарій цього матчу був таким, що «Металургові» протягом зустрічі доводилося наздоганяти суперника. І ці перегони завершилися влучним ударом лише на другій доданій хвилині. Тільки, як то кажуть, останньої миті нашим пощастило врятуватися.

Та не варто опускати руки, бо «Металург», власне, не програв. А отже, надія не вмерла. Варто підготуватися належно (особливо психологічно) і сміливо спробувати досягти бажаного вже у Відні.

«Штурм» (Австрія, Грац) — «Металіст» (Україна, Харків). 1:1. Голи: Байхлер, 31, Олійник, 76.

«Штурм»: Гратце, Ламотте (Буква, 62), Зонняйтнер, Вебер, Глінка, Гельцль, Муратович, Янцтшер, Канделакі, Шильденфельд, Байглер (Вайнбергер, 88). **Тренер** — Франко Фода.

«Металіст»: Горяїнов, Едмар, Єрьоменко (Бордіян, 68), Олійник, Лисенко (Шелаєв, 46), Пшеничних, Обрадович, Майдана, Папа Гуйє, Девич, Коельо. Тренер — Мирон Маркевич.

Арбітр — Ерік Браамгаар (Нідерланди).

Грац. Стадіон «UPC-Арена». 11 200 глядачів. 17 градусів.

Харків'яни ніяк не можуть похвалитися якісною грою в першому таймі. Особливо неузгоджено діяла оборона, котра дозволяла австрійцям безкарно загрожувати нашим воротам, не підстраховувала належним чином свого воротаря. Досить часто Горяїнову доводилося вступати в боротьбу. Однак І він не вдалося відвести біду. Обрадович так і не зміг завадити Байхлеру влучно пробити, припинивши його переслідувати.

Після перерви «Металіст» значно поліпшив гру. Маркевич замість того, щоб посилити атаку, вчинив мудро і підсилив оборону. Значно надійніші тили, харків'яни й атакували гостріше. Хоч їм вдалася лише одна результативна атака, але вони більше не пропустили. А попереду ще цілий матч у Харкові.

«Сівасспор» (Туреччина) — «Шахтар» (Україна, Донецьк). 0:3. Голи: Гай, 6, Ілсіньо, 76, Кобін, 87.

«Сівасспор»: Петкович, Дерелі, Йєрлікая, Байрак, Чакмак, Декмегчі, Айдин (Ерсен Мартін, 46), Їлмаз, Сагім, Буаза (Каманан, 61), Дагашан (Онур Тунджер, 79). **Тренер** — Бюлент Уйгун.

«Шахтар»: П'ятов, Кобін, Кучер, Чигринський, Рац, Гюбшман, Гай (Полянський, 77), Фернандіньо, Жадсон (Вілліан, 66), Ілсіньо, Гладкий (Агахова, 71). **Тренер** — Мірча Луческу.

Арбітр — Майкл Леслі Дін (Англія).

Сівас. Стадіон «4 вересня». 8 500 глядачів. 18 градусів.

Наставник турецького клубу (срібного призера національного чемпіонату) напередодні матчу заявив у пресі, що його команду «Шахтареві» не залякати. Хоча їй і доведеться грати проти володаря Кубка УЄФА, але він і його футболісти зроблять усе, щоб до їхнього скромного міста приїжджали іменниті клуби. І це буде подарунок місцевим уболівальникам. Однак, схоже, цього сезону виконати цю обіцянку «Сівасспору» не вдасться. «Гірники» надпереконливо довели свою перевагу і злагодженою класною грою, і доброю результативністю.

«Бенфіка» (Португалія, Лісабон) — «Ворскла» (Україна, Полтава). 4:0. Голи: Ді Марія, 31, Оскар Кардосо, 54 (п), Совіола, 57, Велдон, 77

«Бенфіка»: Кім, Шаффер, Луїзао, Рубен Аморім, Гаві Гарсія, Оскар Кардосо (Велдон, 75), Аймар, Фабіу Коентрау, Ді Марія, Давид Луїс, Савіола (Пейшоту, 80). **Тренер** — Жорж Жезус.

«Ворскла»: Долганський, Деспотовскі, Даллку, Красньорьов, Маркоскі, Кулаков, Сачко (Янузі, 46), Цуррі, Медведєв, Ярмаш (Безус, 60), Єсін. **Тренер** — Микола Павлов.

Арбітр — Дарко Чеферін (Словенія).

Лісабон. Стадіон «Да Луж». 34 177 глядачів. 28 градусів.

З тим, що полтавцям серед українського квартету випав найсильніший суперник, лиьбонь, погодяться всі. Клас «Бенфіки» загальновідомий. В її складі переважна більшість прекрасних майстрів, віртуозів. Що міг протиставити наш клуб? Командну злагодженість, мобільність, високі бойові якості. Ніби «Ворскла» і прагнула до таких дій. Але не вийшло. Забракло досвіду виступів на такому рівні.

«Якщо у внутрішньому чемпіонаті помилки нам пробачають, то сьогодні за всі наші похибки ми поплатилися. Гадаю, що для футболістів, тренерів і керівників — то досвід, щоб знати, чого очікувати, коли виходиш у Європу. У нас так збіглися складні ігри, що перед «Бенфікою» ми зіграли нелегкий кубковий матч, і, можливо, це вплинуло сьогодні», — сказав на післяматчевій пресконференції Микола Павлов.

Він не вважає, що його команді вдасться відігратися у матчі-відповідь з «Бенфікою», хоча на перемогу «Ворскла» може розраховувати.

Щоб успіхи не запаморочили голови

Футбол. Нинішній рік для нашого студентського футболу інакше як тріумфальним не назвеш. Збірна країни, вдруге під орудою Володимира Лозинського **(на знімку праворуч)** виграла «золото» Універсіади. Цього разу в Бєлграді (Сербія), а два роки перед цим — у Бангкоку (Таїланд). І тепер в Україні мешкають одинадцять (!) дворазових чемпіонів з футболу Всесвітніх ігор студентів: Антон Монахов, Ігор Худоб'як, Микола Ревуцький, Андрій Башлай, Андрій Запорожан, Ігор Гребинський, Ігор Гордя, Артем Старгородський, Андрій Шевчук, Дмитро Гунченко, Андрій Місяйло. Варто відзначити надійного воротаря — дебютанта Універсіад — Юрія Кисилицю. Нашій команді протягом турніру били двадцять пенальті. І десять із них Юрко парирував!

Торік ми на найвищому рівні провели VI чемпіонат Європи серед команд університетів. Тоді з трьох наших учасників два стали призерами: МАУП (Київ) — «срібним», «Факел-ІФНТУНГ» (Івано-Франківськ) — «бронзовим». Здавалося, чого б іще бажати? Але наші на цьому не зупинилися. Цього року в польському місті Вроцлаві українці досягли абсолютного результату. Фінал чемпіонату став українським. У Національного педагогічного університету (Тернопіль) — золоті медалі, у «Факела-ІФНТУНГ» — срібні.

Цікаво, що ці колективи грали і в фінальному поєдинку національного чемпіонату в травні у Бородянці. Матч завершився внічию — 0:0. Прикарпатці тоді виграли по пенальті. Ситуація повторилася і на університетському Євро. З тією різницею, що пенальті не було. А цього разу гору взяли тернополяни (1:0) — дебютанти єврозмагань.

— Як на мене, головна якість нового чемпіона — колосальне бажання перемогти, — каже перший віце-президент Всеукраїнської футбольної асоціації студентів Олег Лащук **(на знімку ліворуч).**

— І це все?

— Зрозуміло, що майбутні педагоги з Тернополя мають достатній футбольний вишкіл. У них чудовий згуртований колектив. Чимала заслуга в цьому їхнього досвідченого тренера Василя Івегеша. Не подумайте, що я почну зараз стверджувати, ніби йому місце — на тренерському містку мадридського «Реала». Це, зрозуміло, жарт. А коли серйозно, то Василь Петрович, справді, чудовий педагог, організатор і в футболі вже хтозна скільки років. Знає і вміє багато.

— Олеже Миколайовичу, якщо порівняти чемпіонат в Києві торік і у Вроцлаві тепер, то чим вони різнилися?

— У нас був вищий рівень. Допомагала держава. Організатори і волонтери, як то кажуть, душу вкладали у справу. Було багато сувенірної продукції, добре організована культурна програма. Ми забезпечили суддівство найвищого рівня. А головне — під чемпіонат з'явилися нові поля і реконструйовані стадіони. Це арени Податкового університету в Ірпіні, столичних Національного аграрного університету, Національного економічного університету. У Польщі все було прагматичніше, скупіше.

— Цікаво, а яка тепер атмосфера у Вроцлаві в зв'язку з тим, що йому в числі чотирьох польських міст УЄФА доручила проведення матчів Євро-2012?

— Там на кожному кроці йде якась реконструкція. Прокладають нові сучасні дороги, різноманітні комунікації. Все поки що нагадує величезний будівельний майданчик.

— Але повернімося до українського студентського футболу. У світі та Європі наші команди — серед еліти. Але для того, щоб підтримувати високий рівень, либонь, і внутрішні змагання слід проводити на відповідному рівні?

— Ми з кожним роком, як то кажуть, додаємо у цій справі. Без зайвої скромності скажу, що вузівські чемпіонати в Україні стають дедалі популярнішими. Але, зрозуміло, є резерви. Дуже хотілося, щоб до нашої справи приставало якомога більше команд вищих навчальних закладів. І така тенденція спостерігається. До речі, 3 вересня у Будинку футболу проведемо збори представників університетів (початок наради об 11.00). Тоді й вирішимо, скільки команд візьме участь у черговому чемпіонаті України, котрий плануємо розпочати 23 вересня. Якщо більше, ніж у попередньому, то й зон побільшає. Скажімо, Схід, Захід, Центр, Південь тощо. Порадимося, як організувати змагання, враховуючи нинішні економічні негаразди, з якомога меншими переїздами і витратами. Чемпіонат точно розвиватиметься, бо студенти прагнуть грати у футбол.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.
Фото автора і Олега ЛАЩУКА.

Кличко проти жіночого боксу

Чемпіон світу WBC Віталій Кличко виступив проти жіночого боксу, який нещодавно став олімпійським видом спорту.

«Я люблю жінок у спорті, особливо у тих видах, де підкреслюються жіночність і грація. Але в жодному разі до таких видів спорту (хай жінки на мене не ображаються!) не належать традиційні чоловічі види, такі як бокс. Якщо шрами прикрашають чоловіка, то я не впевнений, що ушкодження роблять привабливішими жіноче обличчя. Звичайно, у нас — час емансипації, але я не прихильник жіночого боксу».

Покарання через тренерів та інше

Футбол. За некоректну поведінку наставника київського «Динамо» Валерія Газзаєва під час матчу четвертого туру столичний клуб оштрафований на 3 000 гривень, повідомляє прес-служба Прем'єр-ліги.

За запалювання вболівальниками команди піротехнічного засобу під час матчу четвертого туру чемпіонату України львівські «Карпати» мають перерахувати обов'язковий грошовий внесок у сумі 500 гривень. За аналогічне порушення «Шахтар» сплатить 2 000 гривень та ще 1 500 гривень за несанкціоновану появу в ігровій зоні сторонньої особи під час матчу четвертого туру. За запалювання вболівальниками фаєрів оштрафовані: «Металіст» (1 500 гривень), «Динамо» (7 000 гривень, фаєри на полі), «Таврія» (2 000 гривень).

За скандування вболівальниками команди нецензурних висловів на адресу арбітрів «Закарпаття» оштрафоване на 3 000 гривень. За вихід за межі технічної площі тренера ФК «Закарпаття» Марчука та начальника команди Рущака під час матчу розіграшу 1/16 фіналу ужгородці втратять ще 2 000 гривень. За відсутність на прес-конференції після закінчення матчу розіграшу 1/16 Кубка України головного тренера команди «Шахтар» та «Оболонь» мають перерахувати по 5 000 гривень

Флорентійці «накинули оком» на Каладзе

Клуб італійської Серії А «Фіорентина» розглядає можливість придбання оборонця «Мілана» і збірної Грузії Кахи Каладзе, повідомляє «Кор'єре делла спорт». 31-річний футболіст виступає за червоно-чорних з 2001 року, провів у їх складі 188 матчів і забив 12 м'ячів. До переїзду в Італію Каладзе захищав кольори двох «Динамо» — з Тбілісі і Києва.

Власна телепрограма

Баскетбол. Як повідомив у перерві між засіданням засновників Суперліги директор Асоціації баскетбольних клубів України Альгімантас Павлоніс, грошові внески, які сплатять клуби до ліги, підуть не лише на зарплатню працівникам цієї структури, а й на інші проекти, зокрема на створення телепрограми. Нагадаємо, внесок кожного клубу до бюджету Суперліги становить 800 тисяч гривень.

Клас для майбутніх Лобановських

З нового навчального року на базі загальноосвітньої школи № 14 почне працювати спеціалізований клас —футбольний. Ініціатива його відкриття належить громадському об'єднанню «Спортивний клуб «Легіон XXI» (Київ). Мета — готувати зірок футболу.

Для Житомира це дуже актуально, адже через різні обставини обласний центр за цим видом спорту останній в Україні. Як зазначив почесний президент клубу «Легіон-XXI» Вадим Каганов, в Житомирі пішли далі за інші школи, в яких уже є такі класи, — першими в Україні створили кабінет футболу. До спеціалізованого класу набрали 25 дітей, які показують гарні результати у спорті. До розкладу уроків введено три години футбольних тренувань щодня. Передбачено дворазове харчування учнів.

Олексій КАВУН.

Житомир.

На суші і на морі

Руслана — п'ятиразова чемпіонка світу!

У вітрильній регаті «Драгон Голд Кап-2009», яку проводив Королівський яхт-клуб Данії, яхтсменка із Євпаторії Руслана Таран виборола перше місце і стала п'ятиразовою чемпіонкою світу. Вона оволоділа мистецтвом керувати вітрильниками в місцевому яхт-клубі під керівництвом Євгена Ясінова, ще навчаючись у загальноосвітній школі № 2. Уже в юному віці досягла значних результатів у спорті. Стала багаторазовою чемпіонкою України й колишнього Союзу, шестиразовою чемпіонкою Європи, бронзовим призером XXVI, XXVII й срібним призером XXVII літніх Олімпійських ігор. Тепер — нова блискуча перемога, з якою Руслану вітають усі її численні друзі й уболівальники.

Лицарі зняли шоломи

Днями на території Генуезької фортеці в Судаку завершився IX міжнародний фестиваль «Генуезький шолом». Тиждень тут тривали паради середньовічних воїнів, бугурти — масові постановочні битви, лицарські турніри, показові стрільби лучників і мушкетерів, конкурси поетів, костюмів, страв, напоїв за старовинними рецептами. Працювало Місто майстрів з ковальським, гончарним, гаптувальним та багатьма іншими цехами умільців, вишукані вироби яких були популярні серед туристів. Цього разу в захопливому фестивалі, який зібрав кілька десятків тисяч глядачів, взяли участь понад 600 лицарів при повному обладунку із майже сотні військово-історичних клубів України, Білорусі, Росії, Румунії та Словаччини.

Піруети на хвилях

У селищі Мисовому на Керченському півострові триває Третій міжнародний фестиваль з кайтсерфінгу в Криму «Вільний вітер-2009», який проходить під патронатом Верховної Ради автономії, за підтримки уряду півострова й Міністерства у справах сім'ї, молоді й спорту України. Спортсмени змагаються з п'яти дисциплін. Представники України, Білорусі, Росії та інших країн демонструють красу, силу і пластику на хвилях, здатність людини віртуозно управляти морською стихією, легко рухаючись на хвилях за вітром на водних лижах та інших пристосуваннях.

Головний приз — новенький трактор

5 вересня в балці Тубай села Трудове Сімферопольського району відбудуться Перші Всеукраїнські тракторні змагання «Прохват-трак-2009». Організатори — Верховна Рада автономії й Сімферопольська райрада запросили до участі в різних конкурсах майстерності найкращих механізаторів багатьох господарств Криму та інших регіонів України.

Мета змагань — популяризація технічних видів спорту, професії тракторист-механік, а також розвиток взаємодії й ділових стосунків між підприємствами різного спрямування, іміджеве просування вітчизняного сільського виробника, відпочинок для землеробів після жнив й виявлення найкращого механізатора. Маршрут єдиноборств становитиме півтора кілометри горбистої місцевості з подоланням водних перешкод, підйомів і спусків та швидкісних ділянок. «Головний приз —новісінький трактор — уже красується на п'єдесталі», — відзначили в оргкомітеті.

Аси швидкісних трас збираються на авторалі

11—13 вересня на трасах в районі Ялти, плато Ай-Петрі, Алушти, селищ Соколине й Орлине вп'яте пройде щорічне міжнародне авторалі «Ялта Ралі-2009». За інформацією організаторів, церемонія відкриття автомобільних змагань, які є українським етапом Кубка Європи з авторалі, відбудеться на набережній Ялти. Сюди з'їдуться екіпажі з різних країн світу, а також політики, бізнесмени, спортсмени й артисти з України і закордону. На унікальних гірських серпантинах виступлять найкращі українські й зарубіжні екіпажі.

Віктор ХОМЕНКО.

ПОДРОБИЦІ

Митники і СБУ перекрили канал поставок наркотиків з Аргентини

Державна митна служба України і СБУ в серпні ліквідували два канали контрабанди наркотиків з Аргентини в Україну. Про це вчора повідомив на прес-конференції директор департаменту організації боротьби з контрабандою і порушенням митних правил Держмитслужби України Андрій Федькін. За його словами, протягом тривалого часу Держмитслужба разом з СБУ проводила спеціальну операцію. На її завершальному етапі інспектори київської спеціалізованої митниці в міжнародному експрес-відправленні, що надійшло в Україну авіапоштою з Бразилії транзитом через Амстердам, знайшли майже 1 кг кокаїну, а СБУ простежила рух посилки територією нашої держави. Результатом операції стало затримання чотирьох осіб, причетних до контрабанди кокаїну, **повідомляє «Інтерфакс-Україна».**

Сам себе... «дотестував»

У Полтавському державному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка виявили підроблений сертифікат зовнішнього незалежного тестування, який подав до приймальної комісії один із абітурієнтів (встановити справжність сертифіката нині дуже важко, адже він не має жодного захисного елемента, до того ж абітурієнти подають не оригінали, а копії). Хлопець уже був без п'яти хвилин студентом, аж доки його дані не почали вводити до централізованої бази... І щоразу — збій! Як свідчить ректор педуніверситету Микола Степаненко, це викликало занепокоєння і дані абітурієнта вирішили перевірити. Отут і з'ясувалося, що бали з математики (148) та української мови (153) 17-річний полтавець сам собі «підвищив».

Як повідомила старший інспектор відділу зв'язків з громадськістю ГУМВС України в Полтавській області Яна Холодна, нині спритником займаються правоохоронці, проти нього порушено дві кримінальні справи — за фактами підроблення документів та їх використання: «Єдине, що залишається — це з'ясувати спосіб підроблення. Сам хлопчина каже, що «домалював» оцінки на оригіналі олівцем, а потім «відксерив». Утім, міліціонери не виключають можливості й використання ним комп'ютерної техніки. Але всі ці нюанси буде встановлено у процесі слідства, яке наразі триває.

Звісно, що він студентом так і не став, а ще й заробив собі «на горіхи» від батьків, які, до речі, нічого про витівки власного чада не знали. Найімовірніше, справа закінчиться штрафом, адже горе-абітурієнт неповнолітній.

Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ.

Полтава.

На здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки в 2009 році

«Дніпрошина» на дорогах світу

КУПУЙ УКРАЇНСЬКЕ!

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Що нового запропонували виробничники та вчені мільйонній армії власників автотехніки аграрного, вантажного і легкового призначення? Невже в недалекому майбутньому ми відмовимося від імпортних шин і використовуватимемо вітчизняні — надійні, довговічні, одне слово, конкурентоспроможні?

Будемо об'єктивними: монополія дніпропетровських шин нам поки що не загрожує. Однак тішить факт широкої експансії українського товару на ринки країн Європи, Азії, Америки та Африки. Познайомимось спочатку з авторами розробки та впровадження наукоємної технології:

1. Вербас Віталій Володимирович, президент ВАТ «Дніпрошина» **(на знімку)**;

2. Науменко Олександр Петрович, директор з розвитку ВАТ «Дніпрошина», доктор технічних наук, професор;

3. Горяінов Сергій Ігорович, технічний директор ВАТ «Дніпрошина»;

4. Дучинський Петро Іванович, директор з економічних питань ВАТ «Дніпрошина»;

5. Шморгонер Віктор Сергійович, генеральний директор ТОВ «Інвельта» (Дніпропетровськ);

6. Бурмістр Михайло Васильович, ректор Українського державного хіміко-технологічного університету, доктор хімічних наук, професор;

7. Ольшанський Василь Павлович, професор Харківського національного технічного університету сільського господарства, доктор фізико-математичних наук, професор;

8. Ларін Олександр Миколайович, начальник кафедри Харківського університету цивільного захисту, доктор технічних наук, професор.

Україна тільки віднедавна почала активно і ефективно розробляти і впроваджувати технології, які, сподіваюсь, дозволять їй досягти сировинної та енергетичної незалежності. Здобувачі та їхні колеги цілеспрямовано і системно працюють над цією проблемою два десятиліття.

Надруковано понад 300 наукових статей, 100 технічних рішень мають патентний захист, видано 20 монографій та посібників, розроблено понад 50 державних стандартів.

Одне слово, надано вдалий приклад комплексного створення національного високоінтелектуального продукту — ресурсоощадливих шин, що обумовлене створенням та відпрацюванням: елементів конструкцій (Ларін О. М.); розрахункових моделей (Ольшанський В. П.); гум та армуючих матеріалів (Бурмістр М. В.); асортименту (Шморгонер В. С.); ексклюзивних конструкцій та технологій промислового виробництва (Вербас В. В., Науменко О. П., Горяінов С. І., Дучинський П. І.).

— У результаті вдалося отримати наукоємну технологію виробництва ресурсоощадливих шин, яка значно скоротила потреби сировини (майже на чверть), електроенергії (наполовину), технічної води (на дві третини), — зауважує Віталій Вербас. — 2004 року наше ВАТ «Дніпрошина» сертифіковано за міжнародним стандартом якості ISO 9001 : 2000, а нині сертифікується за стандартом екологічної безпеки ISO 14001 : 2004.

Цифри

Асортимент «Дніпрошини» — понад 200 типорозмірів шин. За останні п'ять років економічний ефект від впровадження ноу-хау становить 211 млн. 458 тис. грн. Про якість продукції дніпропетровців свідчать не лише відгуки фермерів, будівельників, транспортників і автолюбителів. «Дніпрошина» сьогодні — провідна міжнародна організація України зі стандартизації шин, активний член ISO, повноважний член ETRTO і TRA (Європейська та американська організації виробників шин і коліс) тощо.

Сам сказав

Про «Дніпрошину»:

— З цього напряму (хімія. — Авт.) є дуже цікаві роботи. Зокрема, дослідження, проведене у зв'язку з виробництвом шин. Їх для авто в Україні випускають щонайменше два заводи: «Дніпрошина» у Дніпропетровську й білоцерківська «Росава». У Білій Церкві шини здебільшого випускаються для легкових автомобілів. А у «Дніпрошини» основна номенклатура — шини для вантажівок, сільгоспмашин і для спеціальних авто. Вона представила цікавий комплекс робіт.

Про комітет з Держпремій:

— ...Якщо подивитися на роботи, які пройшли секції, і проаналізувати, як їх відбирали і які з них були відбраковані, то будь-який неупереджений спостерігач переконається — на 90 відсотків це чесно відібраний науковий продукт.

І взагалі, робота побудована так, що корупція практично виключена, тому що на пленумі комітету, який становить 97 осіб, необхідно набрати три чверті голосів. Хіба можна купити стільки людей?

Вадим СТОГНІЙ,

учений секретар, заступник голови КДПУГНТ.

Споживач шукає надійне і привабливе «взуття» для машин. Я свій вибір зробив: вважаю, якість гуми «Дніпрошини» нічим не поступається імпортним, зате ціна значно нижча. Гадаю, і Комітет з державних премій України в галузі науки і техніки достойно оцінить розробку здобувачів.

Іван ІЛЛЯШ.

На знімку: продукція, яку знає світ.

Фото надано ВАТ «Дніпрошина».

Контрабандні авто віддадуть багатодітним сім'ям

Так вирішили на засіданні уряду, і вже через день у Львові ключі від перших двох машин передали багатодітним сім'ям. Таких конфіскованих авто митниця зберігає близько двох тисяч, деякі з них непорушно стоять і по два роки. Тепер вони служитимуть дітям.

За словами Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко, яка, перебуваючи у Львові, особисто вручила машини, уряд контролюватиме передачу транспортних засобів. Щоб машини справді потрапили до багатодітних сімей, дитячих будинків сімейного типу і сиротинців по всій Україні.

Автомобіль «Рено» дістався сім'ї Кравчишин, яка виховує 8 дітей. До того ж Леся Іванівна — голова спілки багатодітних сімей Львівщини «Щаслива родина», і машина використовуватиметься на потреби спілки, яка об'єднує 400 сімей Львівщини.

Щодо «Тойоти Авенсіс», то для Станіслава Зіновійовича Середи це стало повною несподіванкою. Їм зранку зателефонували з управління соцзахисту і повідомили: отримуйте машину! Сім'я не спала цілу ніч, діти і досі не можуть повірити в таке щастя. Щоправда, родина писала листа Юлії Тимошенко і натякала на свою потаємну мрію. Однак у те, що вона здійсниться, майже не вірила. Сім'я, яка переважно живе «з городу», й за сто років не могла б назбирати на такий транспортний засіб.

Ірина ЄГОРОВА.

Львів.

На знімку: львівські подружжя біля своїх урядових подарунків.

Фото автора.

ОГОЛОШЕННЯ

Сумська міжрегіональна товарна універсальна біржа (надалі - організатор аукціону) повідомляє, що 08 вересня 2009 року о 12-00 за адресою: м. Суми, Соборна, 29-д, к.17 відбудуться публічні торги (аукціон) з продажу майна, яке належить на праві власності підприємству-банкруту ТОВ «ЮВС» (юридична адреса: вул. Кіквідзе, 18-а,4; м. Київ (надалі - Продавець), а саме: Лот №1 Будівлі та споруди цукрового заводу, розташовані на земельній ділянці згідно плану БТІ, загальною площею 5,6га; устаткування та обладнання, залізнична вітка довжиною 3 км, яка ділиться на дві колії, та інше рухоме майно, що розташовано за адресою: Сумська область, Краснопільський район, смт. Угроїди, вул. Трофимова,3 та пров. Пролетарський,13. Початкова вартість лота складає: 6 139 250 (шість мільйонів сто тридцять дев'ять тисяч двісті п'ятдесят) гривень 00 копійок. Детальну інформацію щодо переліку майна, його технічних характеристик та стану можна отримати за тел.(80542) 22-14-06 або 80665929178 у ліквідатора ТОВ «ЮВС».

Гарантійний внесок складає 10% від початкової вартості лота та перараховується на р/р № 260068389 в СОД «Райффайзен Банк Аваль», м. Суми, МФО 337483, код 21614404 (тел. для довідок (0542) 22-14-06). Отримувач: ТОВ «ЮВС». Призначення платежу: гарантійний внесок 10% початкової вартості продажу лота № 1 згідно умов аукціону.

Плата за реєстрацію заяви (реєстраційний внесок) складає 17,00 грн. та перараховується на п/р 26001311595 в Сумському облуправлінні ВАТ «Державний ощадний банк України», МФО 337568, код 35068497 , отримувач: СМТУБ, призначення платежу: реєстраційний внесок за реєстрацію заяви за лотом № 1 згідно умов аукціону.

Організатор аукціону: Сумська міжрегіональна товарна універсальна біржа. Відповідальна особа - Сергій Аркадійович (тел.8067 969 23 68). Час прийому: кожний день тижня, крім суботи та неділі, з 9.00 до 12.00 години, за адресою: м. Суми, вул. Петропавловська , 109/48

Порядок ознайомлення з об'єктами продажу: ознайомлення з об'єктами продажу здійснюється за їх місцезнаходженням. Телефон для довідок: (0542) 22-14-06. Час для ознайомлення з об'єктами продажу: кожний день тижня, крім суботи та неділі, з 9.00 до 13.00 години.

Порядок оформлення участі в аукціоні: для реєстрації в якості учасника аукціону фізична особа або представник юридичної особи повинні подати організатору аукціону: документ, що посвідчує фізичну особу або повноваження представника юридичної особи; документ про сплату гарантійного та реєстраційного внесків згідно з умовами аукціону; заявку на участь в аукціоні, підписану і скріплену печаткою. Заявки приймаються з 9.00 до 12.00 години кожний день тижня, крім суботи та неділі, за адресою: м. Суми, вул. Петропавлівська, 109/48. Кінцевий термін прийому заявок 12 год. 00 хв. 07 вересня 2009 р. У разі надходження однієї заявки проводиться викуп, дві і більше заявок - аукціон.

Подання особою (юридичною чи фізичною) заявки на участь в аукціоні розглядається, як визнання нею того, що організатор аукціону і продавець надав їй повні та достовірні відомості про майно, яке є об'єктом продажу, повну та достовірну інформацію про правила та умови проведення публічних торгів (аукціону), ознайомлений з порядком оформлення результатів продажу.

Порядок оформлення результатів торгів: Під час проведення аукціону ведеться протокол, до якого заносяться початкова ціна продажу об'єкта продажу, пропозиції учасників аукціону, відомості про учасників аукціону, результати аукціону (ціна продажу, відомості про фізичну або юридичну особу, яка отримала право на придбання об'єкта продажу) сума та банківські реквизити рахунку, на який особі, яка отримала право на придбання об'єкта продажу (далі-Покупець) потрібно внести грошові кошти у розмірі ціни продажу. Переможцем аукціону визнається особа, яка запропонувала найвищу ціну продажу. Протокол підписується ліцитатором, покупцем та продавцем і в триденний термін затверджується керівником організатора аукціону. Копія затвердженого протоколу видається покупцеві. Покупець який відмовився від підписання протоколу, не може повторно приймати участь у цих публічних торгах з продажу даного майна, при цьому сплачений ним гарантійний внесок йому не повертається. Переможець аукціону зобов'язаний укласти договір купівлі - продажу з ТОВ «ЮВС» у строк, що визначається в протоколі публічних торгів.. Переможцю аукціону, який не уклав договір купівлі-продажу у визначений строк або відмовився від укладення договору купівлі-продажу, сплачений ним гарантійний внесок не повертається, а торги вважаються такими, що не відбулися.

Платіжні засоби - грошові кошти. Переможець аукціону зобов'язаний сплатити ціну продажу на р/р № 260068389 в СОД «Райффайзен Банк Аваль», м. Суми, МФО 337483, Код 21614404, ТОВ «ЮВС» протягом строку, що визначається в протоколі публічних торгів. Гарантійний внесок, сплачений Покупцем для участі в аукціоні, зараховується йому в рахунок остаточної оплати ціни об'єкту продажу. Подальше переоформлення права власності на об'єкти продажу, проводиться покупцем (переможцем торгів) за його рахунок.

Будівельну ліцензію Товариства з обмеженою відповідальністю «Проектнобудівельна компанія «Модуль» серії АБ 206337 видану Держбудом України від 25 жовтня 2005 р. вважати недійсною у зв'язку з втратою.

Постановами Господарського суду Львівської обл. визнано банкрутом:

по справі № 2/14 ТзОВ «Виробничо-торгова фірма Гілея» (81077, Львівська обл., Яворівський р., с. Мальчиці), код ЄДРПОУ 31638454;

по справі № 4/193 ПП «Модус» (м. Львів, вул. Б. Хмельницького, 228), код ЄДРПОУ 31896876.

по справі № 8/86 СПФ ФО Божка Андрія Остаповича (79049, м. Львів, вул. Драгана, 22/14), інд. код 2609814157.

Ліквідатором призначений Сибаль А. М. (Ліцензія АБ № 271779 від 14.04.2006), адреса: 79000, м. Львів, вул. П. Дорошенка, 61/5.

Ухвалою господарського суду Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1а) від 21.05.09 р. порушено справу № Б26/145-09 про банкрутство науково-виробничої приватної фірми «Семікс» (код ЄДРПОУ 20205997; 49106, м. Дніпропетровськ, пр. Героїв, 27/52).

Ухвалою господарського суду від 11.08.09 р. у справі № Б26/145-09 розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Лященко Сергія Сергійовича (ліцензія АБ № 176118, поштова адреса: 49027, м. Дніпропетровськ, а/с 1784.

Вимоги кредиторів приймаються протягом 30 днів з дати публікації оголошення.

ВАТ «Дністровська ГАЕС» запрошує взяти участь в аукціоні з продажу нежитлової будівлі,

що належить товариству на підставі права власності на нерухоме майно.

1. Назва об'єкта: Нежитлова будівля.
2. Місцезнаходження об'єкта (адреса): Україна, 60236, Черніовецька, Сокирянський р-н, с. Ломачинці, вул. Вишнева, буд 6-а.
3. Відомості про об'єкт: Нежитлова будівля.
4. Загальна площа, кв. м: 59,30 $м^2$.
5. Початкова вартість продажу з урахуванням ПДВ, грн.; 107 037 грн. (сто сім тисяч тридцять сім гривень).
6. Сума застави, грн.: 10 703 грн. (десять тисяч сімсот три гривні), (10 відсотків початкової ціни об'єкта).
7. Умови продажу.

Аукціон відбудеться 04.09.2009 р. за адресою: м. Новодністровськ, 10 квартал, будинок управління, 4 поверх, ВАТ «Дністровська ГАЕС».

Останній день прийому заяв на участь в аукціоні — 03.09.2009 р.

Інформацію про аукціонний продаж можна отримати в ВАТ «Дністровська ГАЕС за адресою: м. Новодністровськ, 10 квартал, будинок управління, 4 поверх, ВАТ ''Дністровська ГАЕС», тел. (03741) 3-33-00, 3-15-36, 3-65-22.

Ухвалою Господарського суду Дніпропетровської області (49600, вул. Куйбишева 1-А, м. Дніпропетровськ) від 13.08.2009 р. у справі про банкрутство № Б24/249-09, яку порушено 17.07.2009 року, введено процедуру розпорядження майном боржника Товариства з обмеженою відповідальністю «Промтехагро» (ЄДРПОУ 35608748; 49000, пл. Червона, 5-А, м. Дніпропетровськ, п/р № 26001000101264 в АБ «Факторіал-Банк» у м. Дніпропетровську, МФО 351715). Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Яхновець Яну Вадимівну, ліцензія АВ № 397376 (і. к. 2880613304, 49000, м. Дніпропетровськ, пров. Ялицевий, 1).

Господарський суд м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) ухвалою від 17.07.2009 р. порушив провадження в справі № 44/421-б про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Бєлай» (04050, м. Київ, вул. Мельникова, 12; код ЄДРПОУ: 33155760; р/р 26002002289501 в ВАТ КБ «Надра», м. Київ, МФО 320003). Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Капелюшного Ігоря Вікторовича (03037, м. Київ-37, а/с 53; ліцензія серії АБ № 216783 від 01.03.2005 р.). Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом 30 днів з дня публікації оголошення за адресою розпорядника майна та Господарського суду м. Києва.

Господарський суд м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) визнав банкрутом та відкрив ліквідаційну процедуру стосовно: Приватного підприємства «Норленд» (03039, м. Київ, вул. М. Грінченка, 18; код ЄДРПОУ: 33880103; р/р 26008043752841 в АКБ «Укрсоцбанк», м. Київ, МФО 322012) постанова № 44/414-б від 04.08.2009 р.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Вершиніна Андрія Олександровича (03110, м. Київ-110, а/с 151; ліцензія серії АВ № 456329 від 27.01.2009 р.).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення за адресою ліквідатора та Господарського суду м. Києва.

Товариство з обмеженою відповідальністю «АТТІС-ЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 33499515), м. Київ, пров. Музейний, б. 10, повідомляє про припинення ТОВ «АТТІС-ЕНЕРГО» в зв'язку з ліквідацією. Запис внесено Печерською Державною адміністрацією 06.08.2009 р. за № 10701100003018175. Ліквідаційна комісія призначена 06.08.2009 р. в наступному складі: Голова ліквідаційної комісії: Пастух О. В. Члени ліквідаційної комісії: Любимова О. М., Зеленська О. В. ТОВ «АТТІС-ЕНЕРГО» ліквідується згідно з протоколом № 8 від 06.08.2009 р. Претензії від кредиторів приймаються протягом двох місяців.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1а) постановою від 25.06.09 р. у справі № Б15/196-09 визнав банкрутом Закрите акціонерне товариство «Чернівціцукор» (код ЄДРПОУ 32554359; вул. Ломана, 19, м. Дніпропетровськ, 49000) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Лященко Сергія Сергійовича (ліцензія АБ № 176118, поштова адреса: 49027, м. Дніпропетровськ, а/с 1784.

Господарський суд Львівської області (79014, м. Львів, вул. Личаківська, 128) ухвалою від 10.06.2009 р. порушив справу № 21/89 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Вир», м. Львів, вул. Промислова, 20/28, код ЄДРПОУ 22333529, п/р № 260080060215 в ЛФ «Укрексімбанк» у м. Львові, МФО 325718.

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Липського С. І., ліцензія серії АВ № 307486 від 17 травня 2007 р., 79013, м. Львів, вул. Київська, 38/2).

Інформація про продаж майна на аукціоні:

Організатори аукціону: Українська Універсальна товарна біржа та Брокерська контора ФГ "Озиме покоління".

Продається майно ВАТ "АК " Свема".

ЛОТ №1: Дачні будинки (34 шт).

1.	Дачний будинок - 15 шт	1964-1966	486-500
2.	Дачний будинок - 2 шт	1975	454-455
3.	Кладова	1975	452
4.	Дачний будинок - 2 шт	1971	460-461
5.	Дачний будинок	1972	463
6.	Дачний будинок - 3 шт	1971	465-467
7.	Дачний будинок - 3 шт	1964	483-485
8.	Дачний будинок	1983	90663
9.	Дачний будинок - 2 шт	1979	91057-91058
10.	Дачний будинок - 2 шт	1971, 1975	91121-91122
11.	Дачний будинок	1989	91126
12.	Будинок з мансардою	2000	967

Місцезнаходження майна : Сумська обл.., Шосткинський р-н, с.Пирогівка.

Початкова ціна: 154380 грн. (сто п'ятдесят чотири тисячі триста вісімдесят грн.) в т.ч. ПДВ.

Сума застави: 15500,00 грн. (п'ятнадцять тисяч п'ятсот грн. 00 коп.).

Опис та стан майна:Видимі пошкодження та дефекти конструктивних елементів будівель відсутні. Знос дачних будівель визначений на рівні 40%

Умови продажу:

- проведення розрахунків за придбане майно, за незалежну експертну оцінку (38400 грн. 00коп. з ПДВ) , за тех. інвентаризацію (15255 грн. з ПДВ) здійснюється Покупцем (переможцем аукціону) протягом 3 (трьох) банківських днів з дня проведення аукціону.
- засоби платежу для фізичних та юридичних осіб - грошові кошти;
- оформлення права власності на придбане майно та сплата державного мита здійснюється за рахунок Покупця (переможця аукціону);
- ***у випадку відмови від підписання Покупцем протоколу аукціону або договору купівлі-продажу придбаного майна, гарантійний внесок (сума застави) Покупцю (переможцю аукціону) не повертається;***
- повернення суми застави іншим учасникам протягом трьох діб після проведення аукціону, за виключенням суми банківських послуг.

Аукціон буде проведений **"22" вересня 2009 року** об 11.30 год. за адресою: Сумська область ,м.Шостка, вул.Прорізна,12. Брокерська контора УУТБ ФГ "Озиме покоління".

Кінцевий термін прийняття заяв для участі в аукціоні - за 3 (три) робочі дні до дати проведення аукціону.

Реєстраційний внесок за лот- 102 грн. 00 коп. разом з ПДВ та сума застави (без ПДВ) вносяться окремо на Р/р 260092564 в ВАТ "Ерсте Банк" в м.Київ, МФО 380009, Код 32054336, одержувач Брокерська контора ФГ "Озиме покоління".

За детальною інформацією та з приводу огляду та ознайомлення з майном звертайтесь в робочі дні до Брокерської контори ФГ "Озиме покоління" м.Шостка, вул.Прорізна,12, або за тел. 8(05449) 7 01 75 та 8(097) 926 35 77, з 9-00 год. до 17-00 год., в термін з моменту публікації оголошення про продаж до дня припинення прийняття заявок на участь в аукціоні.

Постановою Господарського суду м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) від 10.08.2009 р. у справі № 23/314-б Товариство з обмеженою відповідальністю «Будівельна компанія «Інтертехбуд» (ідентифікаційний код — 35223732; 03134, м. Київ, вул. Булгакова, буд 16.; п/р 26006012278, КФ ХАК «Зембанк», МФО 319081) визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура.

Ліквідатором банкрута призначено арбітражного керуючого Чабака Олексія Григоровича (ліцензія Серія АВ № 307542 від 15.06.2007 р.; 16400, м. Борзна, Чернігівської обл., вул. Куйбишева, буд. 20 «А»).

Господарським судом Автономної республіки Крим (95003, м. Сімферополь, вул. Люксембург/Річна, 9/11) 01.06.2009 р. порушено справу № 2-3/2851-2009 про банкрутство Комунального підприємства «Житлово-експлуатаційна контора № 5» (98112, м. Феодосія, бульвар Старшинова, 14, ЄДРПОУ 32294334, п/р 2600505201254 у ФФ КРУ «Приватбанк» м. Феодосія, МФО 384456), а також введений мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Ухвалою від 21.07.09 відкрита процедура санації. Розпорядником майна призначений арбітражний керуючий Оліфіров Володимир Ілліч (ліцензія від 07.10.2008 р. серія АВ № 397286, адреса: м. Сімферополь, смт. Комсомольське, вул. Зелена, 7, кв. 26), керуючим санацією призначений керівник боржника Паніна Ніна Михайлівна (98112, м. Феодосія, бул. Старшинова,14).

Адреса для кореспонденції: 95493, м. Феодосія, бульвар Старшинова, 14.

Заяви з вимогами кредиторів приймаються протягом 30 днів із дня опублікування оголошення.

Господарський суд м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) визнав банкрутами та відкрив ліквідаційні процедури стосовно: Товариства з обмеженою відповідальністю «Оттон» (03124, м, Київ, вул. М. Василенка, 7-А; код ЄДРПОУ 32657745; р/р 26008012730001 в ВАТ КБ «Надра», МФО 320564), постанова № 44/418-б від 03.08.2009 р.; Товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія «Базіс» (01135, м. Київ, вул. П. Пестеля, 11; код ЄДРПОУ 33946829; р/р 26001013521001 в ВАТ КБ «Надра» МФО 320564), постанова № 44/419-б від 03.08.2009 р., Товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія «Діловий Союз» (01135, м. Київ, вул. П. Пестеля, 11; код ЄДРПОУ: 33946525; р/р 26003013518001 в ВАТ КБ «Надра», МФО 320564) постанова № 44/415-б від 04.08.2009 р. Ліквідатором призначено фізичну особу-підприємця Капелюшного Ігоря Вікторовича (03037, м. Київ-37, а/с 53; свідоцтво серії В01 № 495777 від 17.12.1999 р.). Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення за адресою ліквідатора та Господарського суду м. Києва.

Господарським судом Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) 06.08.2009 року порушено справу № 42/119 Б про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «СХІДНО-ДОНБАСЬКА ТОРГОВА КОМПАНІЯ», а також введено мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Юридична адреса боржника: 83023, Донецька область, м. Донецьк, просп. Павших Комунарів, буд. 112 А.

Поштова адреса боржника: 83001, Донецька область, м. Донецьк, просп. Театральний, буд. 21, «А-9», кім. 313.

Реквізити боржника: код ЄДРПОУ 34850221: ІПН 348502205636; рахунок № 26003002720000 в ЗАТ «Донгорбанк» м. Донецька, МФО 334970.

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Мерніка Олексія Вікторовича (ліцензія від 20.07.2006 р. № 081144 серія АВ), конт. тел. 8 (062) 389-44-56, адреса: 83122, м. Донецьк, вул. Куйбишева, 262/70.

Заяви з вимогами кредиторів приймаються протягом 30 днів згідно Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

У вихідні в Україні очікується прохолодна вночі та досить комфортна вдень погода переважно без опадів. Вітер північний, північно–західний 5—10 м/с. Температура вночі 7—12, у південній частині 13—18; вдень у східних, північних та більшості центральних областей 17—22, на решті територій 23—28; на високогір'ї Карпат вночі 4—9 градусів тепла, вдень 14—19. У Київській області вітер північний, 5—10 м/с. Температура вночі 7—12, вдень 17—22, у Києві — вночі 9—12, вдень 21—24.

ЦЬОГО ДНЯ, 22 СЕРПНЯ

❐ 1584. Помер польський поет Ян Кохановський. Відіграв значну роль у становленні національної літератури та розвитку польської літературної мови. ❐ 1838. У Києві відкрився інститут шляхетних дівчат. ❐ 1920. Народився американський письменник-фантаст Рей Бредбері. ❐ 1940. В СРСР створено спеціальну комісію з попереднього перегляду кінофільмів. ❐ 1989. Помер радянський авіаконструктор Олександр Яковлев, один із засновників реактивної авіації. ❐ 1996. У столиці України розпочались перші Дні національної моди.

«Молодогвардійці» проти Геннадія Янаєва

ІСТОРІЯ З ФОТОГРАФІЄЮ

Напередодні 24 серпня ми з колегами пригадали, що відбувалося за кілька днів до проголошення незалежності України в нашому молодіжному колективі обласної комсомольської газети «Молодогвардієць».

Тодішній редактор Штанько був, безперечно, людиною талановитою і, наскільки дозволяв той час, незалежною. З його приходом на цю посаду працювати стало цікавіше, бо він був прихильником гострих публікацій, що відбивають справжні реалії нашого життя. До честі Сергія, він міг протистояти нападкам партійних чиновників, яким не подобалося те, як і про що ми пишемо, і обстояти ту чи іншу сміливу публікацію, беручи відповідальність на себе. Це дозволяло «молодіжці» трошки хуліганити. Звичайно, хуліганство це було умовне. Перебуваючи під пильним оком комуністичних ідеологів, викласти власну позицію на той час не було можливо. Сьогодні Сергій Штанько живе й працює в Києві, але зв'язку з ним ми не втратили. При черговому телефонному спілкуванні згадували серпень 1991 року... Сергій уточнив деякі деталі робочого дня редакції 20 серпня, про які ми не знали.

Зі спогадів нашого колишнього редактора, того дня відповідальний секретар Василь Соколенко приніс із видавничого телетайпа перші постанови й укази, підписані «Державним комітетом з надзвичайного стану в СРСР» і Геннадієм Янаєвим — «виконувачем обов'язки Президента Союзу РСР». Це телетайпне повідомлення містило обов'язкові й на той час традиційні вказівки: опублікувати надані тексти на такий-то шпальті, у такий-то послідовності...

— Що з цим робитимемо? — запитав мене Вася, і я відповів йому, м'яко кажучи, не дуже делікатно. Мовляв, нехай вони ці самі укази... Ну а якщо без емоцій, то давати ми це не будемо. Без нас у «Правде» опублікують. І Вася із мною погодився, — розповідає Сергій. — Одне слово, «доленосні» документи опинилися в редакційному смітнику. «Правда», природно, їх надрукувала. З'явилися постанови й укази ГКЧП і в районних, міських, обласних газетах. У деяких уже після того, як путчистів розігнали: матеріали засилали заздалегідь, а тиражі друкували й поширювалися в день краху ГКЧП, а то й на добу пізніше. Сьогодні, коли про свої переконання можна говорити безперешкодно, багато деталей тих подій можуть здатися несуттєвими. Але тоді за «антидержавну» позицію дорого розплачувалися. Крім того, ніхто заздалегідь не знав, чим закінчиться діяльність ГКЧП, хто залишиться на вулиці, без роботи й засобів до існування, а, можливо, і опиниться за ґратами.

Приймаючи рішення не виконувати накази самої Москви, Сергій розумів, що ставить під удар весь редакційний колектив. Він зібрав усіх у себе в кабінеті, пояснив ситуацію й запропонував кожному з нас визначити свою позицію самостійно. Якщо хтось вважав за необхідне, то мав можливість протокольно зафіксувати свою особливу думку й у такий спосіб убезпечити себе від цілком реальних переслідувань у майбутньому. Після обговорення жоден із присутніх на зборах не сказав, що рішення ГКЧП необхідно оприлюднити, а сам «комітет» треба підтримати. Відверто кажучи, нас тоді вразила сміливість Сергія. Замість путчистських текстів він написав невеликий матеріал, у якому пояснив, що янаєвську контору наш колектив законною владою не вважає. Так ми, журналісти «молодіжки», стали людьми, які свідомо знехтували вказівки ГКЧП.

— Узагалі, для «Молодогвардійця» у дні путчу ситуація значно ускладнювалася тим, що керівниками місцевих партійних органів газета вже давно була оголошена «антирадянською, антикомуністичною і такою, що відбиває інтереси й ідеологію буржуазних націоналістів», — згадує Сергій. — Нарешті, у лютому-березні 1991 року, напередодні ГКЧП, це вилилося в офіційні суворі розгляди на рівні контрольної комісії міськкому партії й спільного пленуму обкому та контрольної комісії обласної організації КПУ. У черговий раз редакційний колектив звинуватили в «підривній антипартійній діяльності», полетіли догани, зазвучали погрози: закрити, покарати, звільнити! Про події навколо «Молодогвардійця» заговорили в місцевій, республіканській і всесоюзній пресі. Не дивно, що на кожного, хто працював у «молодіжці», партійні й радянські боси дивилися в той період якщо не з ненавистю, то зі здивованим нерозумінням — це вже точно. І немає також нічого дивного в тому, що в дні правління ГКЧП у них додалося й загального оптимізму, і конкретної впевненості: з «Молодогвардійцем», цим «антирадянським гніздом», буде, нарешті, покінчено!

— У дні путчу дзвонили мені й з обкому, — продовжив Сергій, — і з міськкому партії. «Відповідальні товариші», натхненні зміною влади, попереджали: «Врахуй, гнила демократія закінчилася, тепер установимо порядок. За все будеш відповідати, а за антикомуністичну позицію — особливо». Один з «найвідданіших» членів чи обкому, чи міськкому цілком серйозно мені заявив: «Сьогодні-завтра ти й тобі подібні будуть бовтатися в Луганську на ліхтарних стовпах». А вийшло все інакше: за кілька місяців на зачинених дверях заборонених комітетів КПУ бовталися сургучеві печатки, а партійні вожді посилено думали, як тепер виправдатися й уникнути відповідальності «за підтримку спроби державного перевороту». І робили це іноді в досить оригінальний спосіб. Наприклад, у результаті роботи спеціальної комісії, що з'ясовувала, чим займалися органи влади на місцях під час ГКЧП, повідомили, що тоді вони організували(?!) у газеті «Молодогвардієць» публікацію... «проти путчистів»! Як партійні лідери її «організовували» насправді, я коротко пояснив.

Більше додати до слів нашого редактора немає чого. Хіба що пожалкувати, що ні в мене, ні в моїх колег "молодогвардійців" не залишилося того пам'ятного номера газети. Зате збереглася фотографія колективу, що працював над тим випуском.

Алла АНТІПОВА.

На фото: Сергій Штанько (у центрі), поруч праворуч — завідувачка відділу молодіжної політики Алла Антіпова.

Фото з архіву автора.

НЕВІДОМЕ ПРО ВІДОМЕ

Загадка пустелі

Пустеля на півдні Африки Наміб — край дивних парадоксів. Вологість повітря в цих місцях вище, ніж у будь-якому іншому куточку нашої планети, але дощі випадають надзвичайно рідко, зате на сухий пісок пустелі щодня лягає густий туман. Тут — за майже повної відсутності рослинності можна помітити сліди багатої й різноманітної фауни. Але серед всіх див Наміба вирізняється рослина, класифікувати яку вчені не можуть. Це «вельвичія мірабіліс» — довгожителька пустелі.

Зазвичай рослини пустелі, яким потрібно всіляко зберігати вологу, мають маленьку поверхню листя — площа випару скорочується до мінімуму. А листя вельвичії — заввишки до двох метрів і понад шість — у довжину. Вони потрібні рослині для того, щоб поглинати вологу з туману, що приходить із моря. Під час туману пори розкриваються, а коли водяна пара розсіюється, щільно закриваються. Походження рослини теж загадка. Ось одна з гіпотез: вельвичія була ще тоді, коли Наміб Вкривали ліси. Деякі ботаніки стверджують, що еволюція цієї рослини зайшла в глухий кут. Проте вона виживає — попри все.

КУНСТКАМЕРА

Англійський романіст Сміт

Як повідомило в 1890 році одне з російських видань, «у Лондоні у віці 86 років помер всіма забутий, а колись вельми популярний англійський романіст Сміт». У 60-ті роки XIX сторіччя його романами зачитувалися десятки тисяч людей, тоді як у Діккенса й Теккерея ледь налічувалися десятки. Його романи друкувалися щотижня й для успіху щотижневих видань були необхідні як повітря. Він одержував від журналів істотну щотижневу платню. У редакції Сміт з'являвся, тільки щоб одержати гонорар, посилав по пляшку вина, заглядав, як писав російський журнал, в «последний нумер» видання й потім писав протягом трьох годин. А одержавши свою плату, знову зникав на цілий тиждень. Іноді редактор посилав підлеглих розшукувати його в різних готелях і ставив сторожа біля дверей, поки улюблений публікою романіст не закінчить писати свою щотижневу дозу, дуже очікувану його вдячними читачами.

Сторінку підготував Валентин НІКОЛАЄВ.

Редактор номера Володимир КОРОЛЮК.

Редколегія: Леонід **БРОВЧЕНКО,** Анатолій **ГОРЛОВ,** Сергій **ДЕМСЬКИЙ**, Віталій **ЖЕЖЕРА,** Іван **ІЛЛЯШ,** Світлана **ПИСАРЕНКО,** Віталій **СУДДЯ.**

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

(Р) Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для фізичних осіб — 40224, 08775, для підприємств і організацій — 60955.

Передплатна ціна на 2009 рік: для фізичних осіб — 10,00 грн. та 6,00 грн., для підприємств і організацій — 30,00 грн на місяць.

Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Загальний тираж 150000.

ВАТ «Видавництво «Київська правда» 04136, м. Київ, вул. М. Гречка, 13.

Зам. 1570

Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

☎ **ТЕЛЕФОНИ:**

для довідок — 503-68-72;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 453-44-56, 453-44-57;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — **загальний**
reklama@golos.com.ua — **відділ реклами**
let@golos.com.ua — **відділ листів**
foto@golos.com.ua — **відділ ілюстрацій**

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

